LETO XIV., ŠTEV. 185

Ljubljana, sobota, 8. avgusta 1953

Prva izdaja

Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« / Direktor: Rudi Janhuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Copova ulica 50-III., telefon 22-575 in 22-621 / Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-»T«-163 / Mesečna naročnina 200 din

Tretja redna konferenca Zveze komunistov v Ljubljani

Nov korak h klenosti in sproščenosti v vrstah komunistov

LJUBLJANA, 8. avgusta. V četrtek, dne 6. t. m. je bila v Ljubljani tretja redna konferenca Zveze komunistov. Konferenci so prisostvovali sekretar izvršnega komiteja Zveze komunistov Slovenije tov. MIHA MARINKO, predstavniki mestnih komitejev Zveze komunistov Beograda, Sarajeva, Zagreba in Maribora ter predstavniki Jugoslovanske ljudske armade.

Na dopoldanskem delu konference je poročal o političnem položaju sekretar Mestnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije VLADIMIR KRIVIC, pred tem pa je konferenca počastila spomin umrlega heroja borbe in dela BORISA KIDRIČA in umrlih članov revizijske komisije SRECKOTA PLESKA in LOJZETA NUSDORFERJA ter izvolila delovno predsedstvo in potrebne komisije. Na dopoldanskem zasedanju je tov. KRISTAN podal tudi poročilo revizijske komisije ter predlagal staremu komiteju razrešnico, na kar se je začela razprava.

Govor tovariša Mihe Marinka

Tovariši! Danes imamo redno partijsko konferenco, na kateri je bilo treba dati poročilo, ocenjujoč delo celotnega obdobja in vodstva vaše organizacije. Med tem pa imamo pismo CK ZKJ kot bistveni glavni moment, mimo katerega danes komunisti ne smejo iti na nobenem svojem zborovanju in pri nobenem svojem družbenem delovanju. Zato bom tudi tu podal nekatere misli, da bi komunisti z vso resnostjo, z vso globino in z vso osebno prizadetostjo vzeli na znanje, pogledali okoli sebe in v sebi videli v konkretnih dejstvih tisto, kar je v pismu nakazano. Gre predvsem za to, da na podlagi tega pisma v sleherni pori našega družbenega življenja vidimo polno stvari, ki bi jih morali z vso odločnostjo kritizirati, bodisi, da gre za delo komunistov in za aktivnost partijskih organizacij, kakor tudi za uveljavljanje dela komunistov v Socialistični zvezi, v družbenih organizacijah in naši družbi kot celoti. Tu pa imamo na pretek materiala, nad katerim se moramo z vso resnostjo zamisliti.

Komunisti morajo videti stvari ob pravem času in nanje tudi takoj in odločno reagirati

V dosedanjem razpravljanju, zlasti pa v Ljubljani, vidimo, da se skuša dostikrat streljati mimo. V ospredju je predvsem slovita »ljubljanska afera«, ki se jo gloda in obdeluje z vseh strani do one mogłosti, ne vidimo pa mnogih drugih slabosti, ki jih imamo na pretek. Po mojem mnenju partijska organizacija v Ljubljani ni bila dorasla, da te stvari postavi na pravo mesto, da jih kompleksno politično analizira, zastavi naloge in jih učinkovito izvede.

Prvenstveno je treba, da predvsem mi komunisti stvari v pravem času zaostrimo in stvari pravočasno vidimo, ker le potem lahko pričakujemo, da se bomo lahko izognili nepravilnostim. Danes se ne moremo na nikogar sklicevati, ki naj bi bil kriv za tako ali drugačno stanje, čeprav se v naših organizacijah radi izgovarjamo na ne vem kakšne objektivne razloge.

Če govorim o vrsti področij, ki jih bom samo mimogrede omenil, je treba reči, da je še celo vrsta primerov, ko komunisti vkljub temu, da je že skoro dva meseca odkar razpravljamo o pismu CK, niso šli stvari do jedra. Danes ne moremo reči, da je večje število komunistov v Ljubljani res pravilno dojelo, kaj se pravi imeti borben političen refleks; stvari se obravnava površno in abstraktno, sem in tja se tudi nekoliko pomoralizira, ni pa govora o nekem konkretnem obravnavanju. Zato je važno ponovno poudariti, da imamo tako v gospodarstvu kot v političnih organizacijah vrsto pojavov razvodenenja, za kar moramo v prvi vrsti kriviti komuniste same. Ni samo to, da komunisti niso znali izvesti sklepov VI. kongresa, temveč je treba te stvari videti tudi nekoliko globlje. V Ljubljani je narasla partijska organizacija na 12.000 članov. To predstavlja več kot desetino prebivalstva, pri čemer nam je klenost komunistov splahnela. V teh letih pa smo se navadili na komodnost. Sprejem tako velikega števila novih članov je zahteval sistematičnega dela, zlasti še zaradi tega, ker je Ljubljana tipično nameščenska in malomeščanska in so se zaradi tega v partijske organizacije vnašali gnili in nesocialistični pogledi, pri čemer pa Partija ni bila v stanju, da se jim učinkovito postavi po robu. Toda to se je še nekako trpelo v času administrativnega dirigiranja gospodarstva in celotnega družbenega življenja. Kakor hitro pa smo šli sistematično na razvoj demokratičnih oblik, pa je ta slabost komunistov nujno morala privesti do kritičnega stanja, kajti situacija je postavila komuniste pred mnogo težje naloge, kakor so bile preje. Prejšnja pomanjkljivost prepričevanja, ki je prešla v navado ukazovanja je sedaj postala popolnoma nemogoča, ker je v kričečem nasprotju z demokratičnimi družbenimi oblikami.

Demokracija odkriva kriminal, ki je bil prej skrit

Če danes obravnavamo pojav, ki ga na splošno označujemo kot gospodarski kriminal, pojav, ki se je dejansko zelo razpasel, moramo razlikovati dve stvari: eno je običajno kriminalno dejanje osebnega okoriščanja, drugo pa je kriminal z vidika socialistične morale, ki se izraža v partikularistični ozkogrudnosti v izigravanju obvez do skupnosti, zato, da bi se zadovoljili ozki lokalni interesi na škodo skupnosti. To so težki prekrški v smislu morale, ki ni v skladu s socialističnim pojmovanjem urejanja naše družbe in našega družbenega sožitja. Če govorimo o kriminalu, da ga je danes veliko, moramo predvsem reči, da nam danes ta kriminal pomaga odkrivati naša demokracija. Nisem pa popolnoma prepričan, da kriminala preje nismo imeli, toda nismo ga odkrili in to je treba danes pravilno pojmovati. Pozitivna stran naše socialistične demokracije je v tem, da nam pomaga dejansko razkrivati ta kriminal.

Ko danes obravnavamo pismo CK, me čudi, da na današnji konferenci ni primera, da bi nekdo rekel, češ v naši tovarni smo se odtegnili tej ali oni družbeni obveznosti, smo to ali ono skrili pred mestnim ljudskim odborom in podobno. Isto počenjajo občinski ljudski odbori in okrajni ljudski odbori do republike, bile pa so tudi enake tendence v republiškem aparatu v odnosu do Zveze. Tovariši, ki so bili navzoči na našem plenumu, so lahko videli, s kakšno prizadetostjo so bile stvari obravnavane in kako se je zahteval radikalen prelom, kako se je samokritično obravnavalo prakticizem, ki je otežkočal političnemu vodstvu, da bi z zadostno politično odločnostjo nastopali proti pojavom v okrajnih in osnovnih organizacijah, kjer so gospodarsko odgovorni ljudje bili okupirani z drobnimi opravki, pri čemer pa je bilo zanemarjeno politično gledanje na celoto. Mislim, da je zelo tipičen primer to, kar je bilo obravnavano na MLO. Po mojem mnenju je Gospodarski svet imel druge odnose do bivših lokalnih podjetij, kakor do bivših republiških in zveznih podjetij, ko je nastopal proti njim kot direkcija, dočim do drugih takega odnosa ni imel. Sedaj pa se morajo okrajni odbori in MLO vživeti v položaj, da morajo kot samoupravne enote res dosledno zagotoviti izvajanje vseh obveznosti vsakega posameznega podjetja, pa naj bo to proizvodnjo ali trgovsko, v odnosu do skupnosti.

Če se nekoliko spustimo v podrobnosti, naj navedem tak primer s področja delavskih svetov. Da bi skrhali kritično gledanje Delavskega sveta nad upravo podjetja, so na Vrhniki sklenili, da bodo skupno z večjim delom delavskega sveta napravili skupen izlet v Italijo, pri čemer je bil namen doseči, da bodo potem člani delavskega sveta bolj podrejeni upravi in da se bodo v bodoče razni nečedni posli skladneje izvajali. Nadalje imamo primer, da nekateri tovariši menijo, da je odločilne važnosti za vsak delovni kolektiv, če ima dobrega in sposobnega direktorja. Pravijo, da povsod tam, kjer je direktor komunist in »zna dobro delati«, gredo stvari v redu. Osebno pa pravim, da je t slabo. Zaradi tega, ker takšen direktor lahko z upravnim odborom podjetja dela, kar hoče. Po mojem mnenju je mnogo boljše, če imamo na čelu tovarne kot operativnega vodjo strokovnjaka, ki obvlada svoj posel, ob njem pa celo vrsto delavcev, ki kritično gledajo na vsak njegov predlog. Na tak način bi dejansko mogla nastati resnična kolektivna uprava podjetja, ne pa individualna uprava. Če pa je v podjetju en sam človek, ki vse stvari obvlada in je to direktor, potem bodo vse posle prepuščali njemu in tako v bistvu ne moremo priti na tisto, kar v socialističnem gospodarstvu zamišljamo. Številke, ki jih je v dopoldanski razpravi navedla tovarišica Mara Der-

mastja, so dokaj velike. Toda nimamo primera, da bi iz vrst delovnih kolektivov prišel glas, ko bi nekdo rekel, da se mu zdi, da v njegovem podjetju upravni postopek ni pravilen in je bila povzročena družbena škoda s tem, ker podjetje odteguje družbi dolžne dajatve.

Pri ocenjevanju zakonov in uredb moramo gledati na koristi celotne naše družbe, ne pa na težnje te ali one lokalne skupnosti ali posameznikov

Na to je tov. Marinko obravnaval še vrsto primerov, med drugimi tudi trg. podjetja »Les« in jih žigosal kot socializmu škodljive pojave. Na drugi strani pa je grajal dlakocepsko kritikastrstvo, ki se v ljubljanskem malomeščanskem vzdušju razvija, pri katerem se povsem pozablja na interes celote. In pravi:

Razumljivo je, da ne more noben družbeni predpis do podrobnosti in do grama izmeriti vsakemu posamezniku pravice. Zato je treba o teh stvareh razpravljati iz tega vidika. Za celotno družbo je treba najti najboljši način, ki je v danih okolnostih izvedljiv. Res je pa tudi, da smo še premalo zreli za socializem, da imamo še preveč roke k sebi obrnjene in da se premalo zavedamo, da ni mogoče vsakomur z vsem zadostiti. Toda pri nas mora prevladati interes celote in to morajo v prvi vrsti uveljaviti komunisti, ki morajo stremeti, da bodo v tem pogledu dosegli popolno enotnost. Čeprav je glede teh vprašanj možna obširna razprava, so komunisti vendarle dolžni enotno nastopati. Kadar gre za ventiliranje tega ali onega vprašanja in pride do nasprotij, so komunisti takoj dolžni sesti skupaj in stvar premleti, toda najti morajo enotno stališče, kajti edino na ta način more Zveza komunistov res odigrati določeno avantgardno vlogo v našem družbenem življenju. Samo z orientacijo, da se zavedamo, kaj smo kot komunisti dolžni družbi in kakšna odgovornost leži na nas kot subjektivni faktor, ki mora preobraziti našo družbo, moramo gledati in videti krivdo pri nas samih, če se šopiri reakcionarna duhovščina in zahteva ter kliče na odgovornost ne samo nekega delavca, temveč celo komunista, čemu ne pošilja otrok v cerkev, namesto da bi mi dajali gonilno silo Socialistični zvezi, da se bori proti vsem nastopom nasprotnikov socializma. Ne gre za to, da bi niti jaz niti kdor koli priporočal kakršno koli šikaniranje duhovnikov in vernikov. Zato imamo ustavno in zakonsko jamstvo. Toda mi ne smemo dovoliti nikakršne presije z nasprotne strani. Lahko bi nekdo rekel, da imamo sedaj več nasprotnikov, kakor smo jih imeli pred časom. Toda nasprotnikov ni prav nič več, resnica je le v tem, da so ti nasprotniki zaradi naše mlačnosti dobili večji pogum. Dopustili smo, da so se pri teh nasprotnikih oživele nade, da bi našo demokracijo speljali na buržoazen tir in zapeljali v gnilobo, v kateri bi rasla špekulacija in kapitalistično izkoriščanje. Vprašati se moramo, če se smemo pritoževati, da imajo ti ljudje take želje in namene. Prav nič ne morem zameriti nacionaliziranemu tovarnarju in trgovcu, če se mu skomina po starem družbenem položaju. Toda, če mu dopustimo, da more špekulirati v naši družbi, smo temu sami krivi, sami smo krivi, če dopuščamo, da se v nedrih demokracije razvijejo buržoazni pogledi. Ne gre za to, da nekoga zabijamo kot reakcionarja, kajti s tem ga ne odpravljamo s sveta, če mu na čelo pritisnemo etiketo, da je reakcionar. Treba je doseči, da mu nihče od delovnih ljudi ne bo verjel in mu nasedel. Toda to smo dolžni storiti mi sami.

Na popriščih, kjer komunisti neposredno odločajo, to je v naših gospodarskih in oblastnih organih, tam moramo zahtevati od tovarišev, da nastopajo v skladu z interesi celote in da svoje funkcije izvajajo v tisti smeri, ki je v interesu razvoja socializma tudi na drugih področjih.

Ves naš napredek mora iti v tej smeri, da bomo množice usposobili za borbo za dejanske socialistične interese. Zato je izredno važno pogledati tem stvarem v oči in usposobiti naše organizacije, da bodo svojo vlogo odigrale.

Prav posebna naloga pa čaka ljubljansko organizacijo, da se z vso resnostjo loti dela pri utrjevanju monolitnosti naše Partije in da s svojo aktivnostjo doseže, da vsi tisti ljudje, ki so na tak ali drugačen način pred časom prišli v Partijo pokažejo s svojo aktivnostjo, da so sposobni ostati v njej, ali pa če te sposobnosti nimajo, da iz nje izpadejo.

—

To je nekaj tega, kar bi morali razumeti iz pisma in česar bi se morali z vso resnotjo lotiti po konferenci, t. j. pospešene borbe za realizacijo teh nalog pri odpravljanju slabosti, s katerimi imamo opravka. Prepričan sem, da bomo te naloge uresničili, toda za to bo potrebno, da se bodo organizacije Zveze komunistov za izvrševanje teh nalog tudi usposobile.

Značka za udeležence proslave priključitve Slovenskega Primorja FLRJ in 10. obletnice ustanovitve IX. korpusa, ki bo v dneh 5. in 6. septembra na Okroglici

Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade v Makedoniji

Skoplje, 7. avg. (Tanjug). Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Moša Pijade s soprogo je že nekaj dni v Makedoniji. V spremstvu podpredsednika izvršnega sveta Makedonije Ljupče Arsova je Moša Pijade ogledal kulturne in zgodovinske spomenike v Skoplju, Kuršumlihan, umetniško galerijo, cerkev sv. Spasa in novo odprti zgodovinski muzej z dokumenti ilindenske vstaje v stari mestni trdnjavi Kale.

Na poti v Ohrid je Moša Pijade včeraj obiskal Tetovo in se delj časa razgovarjal s predstavniki mestne občine. Posebno se je zanimal za komunalno izgradnjo mesta in razvoj tekstilne industrije, kakor tudi za kulturni razvoj narodnih manjšin v tem kraju.

IV. kongres Ljudske mladine Hrvatske

Zagreb, 7. avgusta (Tanjug). IV. kongres Ljudske mladine Hrvatske bo 12., 13. in 14. oktobra letos v Zagrebu. Poleg poročila Centralnega komiteja Ljudske mladine Hrvatske bodo na kongresu obravnavali probleme socialistične vzgoje mladine ter izvolili nov centralni komite in nadzorni odbor.

Zatiranje beneških in goriških Slovencev

Trst, 7. avgusta. (Tanjug) — Znani borec za pravice Slovencev v Italiji Izidor Predan ej poslal »Primorskemu dnevniku« pismo, v katerem pravi, da bi morala Italija pred OZN odgovarjati za krivice ki jih italijanske oblasti vsak dan izvajajo nad beneškimi in goriškimi Slovenci na gospodarskem, socialnem, političnem in nacionalnem področju. »V Beneški Sloveniji,« piše v pismu, je 180 popolnoma slovenskih vasi, ki pa nimajo niti ene slovenske osnovne šole niti otroškega vrtca. V italijanskih šolah morajo naši otroci plačati po 5 do 10 lir kazni za vsako slovensko besedo, ki jo izgovorijo«

Predan navaja primere, kako so italijanske oblasti pozivale slovenske starše in jim grozile, da »ne bodo dobro končali,« če bodo svoje otroke še nadalje pošiljali v slovenske šole v Gorico. Staršem, katerih otroci hodijo v goriško šolo, so občinske oblasti zavrnile sleherno podporo, Slovenci na Goriškem tudi nimajo nobene dvorane, kjer bi se lahko sestajali.

V Beneški Sloveniji so osnovali oboroženе trikoloristične bande samo zato, da bi pregajali beneške Slovence, da bi jih zastraševale, pretepale in celo ubijale. Niti eden od teh trikoloristov ni odgovarjal pred sodiščem, niti ni bil kaznovan, čeprav trikoloristi nosijo orožje pri belem dnevu.

Izidor Predan, ki je bil pred nekaj meseci sam žrtev fizičnega napada nekega italijanskega oficirja, poudarja, da v Italiji Slovenec niti ne sme reči, da je Slovenec ker pridejo ponj policaji, ki ga odpeljejo na kvesturo, kjer ga terorizirajo in ga za vedno vpišejo v spisek tistih, proti katerim je treba izvajati posebno diskriminacijo.

Šibka večina tržaškega občinskega sveta

Trst, 7. avgusta (Tanjug). Tržaška organizacija italijanske republikanske stranke je zahtevala od predsedništva občinskega sveta, naj formira novo večino v občinskem svetu. To je zahtevala zaradi tega, ker so tržaški saragatovci nedavno stopili iz krščansko-demokratične koalicije in imajo tako sedaj v občinskem svetu krščanski demokrati, republikanci in liberalci samo večino pet glasov.

Svetovalec v tržaškem občinskem svetu Carlo Belihar je v neodvisnem listu »Corriere di Trieste« zahteval, naj zavezniška vojaška uprava intervenira in popravi »absurdno situacijo v občini«. V članku piše Belihar, da ima po izstopu tržaških saragatovcev iz krščansko-demokratske koalicije tako imenovana »večina« za seboj samo nekaj več kot 73.000 volilcev, medtem ko jih ima opozicija 605.000. Toda italijanski volilni zakon, ki velja tudi v coni »A« STO, omogoča krščansko-demokratski koaliciji da ima celo 5 svetovalcev več. V članku ugotavlja Belihar, da je danes v Trstu težko naleteti na eno samo skupino prebivalcev, ki bi bila zadovoljna z delom predstavništva občinskega sveta, v katerem sedijo krščanski demokrati, republikanci in liberalci.

Značilnosti današnjega stanja v Trstu, piše v članku, so deficit v občinskem proračunu, progresivno zmanjševanje podpore, ki jo prebivalstvo daje strankam večine, in izstop saragatovcev iz te večine. »Če zavezniška vojaška uprava resnično želi podpirati potrebe tržaškega prebivalstva, je nujno, da napravi konec škodljivemu poslovanju tistih oseb, ki nimajo ničesar skupnega z življenjem Trsta, kajti samo na ta način ZDA ne bodo ostale izolirane in ne bodo izzvale splošnega nezadovoljstva, piše Carlo Belihar.

Jugoslovansko delegacijo na zasedanju OZN bo vodil Leo Mates

Beograd, 7. avg. (Jugopres) Na posebnem zasedanju Generalne skupščine OZN o korejskem vprašanju bo jugoslovansko delegacijo vodil Leo Mates, stalni predstavnik Jugoslavije pri OZN. Leo Mates je bil šef jugoslovanske delegacije na zasedanju ekonomsko-socialnega sveta OZN, ki je bilo te dni v Ženevi zaključeno, in bo v soboto 8. t. m. prišel v Jugoslavijo na posvetovanje.

Leo Mates

Jugoslovansko-albanska mešana komisija

Beograd, 7. avg. (Tanjug). Po informacijah Tanjuga je jugoslovanska vlada sprejela na znanje, da je albanska vlada sprejela jugoslovanski predlog za ustanovitev mešane komisije za proučevanje obmejnih incidentov. Zvedelo se je, da je že določen datum, ko bo pričela z delom mešana jugoslovansko-albanska komisija, ki ga je predložila albanska vlada, to je 17. avgust. Tanjug je tudi izvedel, da je predlagano, naj bodo seje komisije izmenoma v Jugoslaviji in Albaniji in ne samo v Albaniji, kakor je predložila albanska vlada.

III. redna konferenca ZKJ Ljubljana

Govor sekretarja Vladimirja Krivica

Sekretar Mestnega komiteja je najprej obširno govoril o zunanjepolitičnih vprašanjih, pri čemer je poudaril, da bodo morale v bodoče organizacije Zveze komunistov mnogo bolj neposredno in hitro reagirati na zunanjepolitične dogodke in ne bodo smele dopuščati zaostalim in celo sovražno usmerjenim ljudem, da so prvi in najglasnejši v komentiranju zunanjepolitičnih dogodkov. Podčrtal je zlasti zgodovinsko zmago jugoslovanskih narodov v boju zoper hegemonistično in imperialistično gonjo Sovjetske zveze ter polom tistih reakcionarnih krogov na zahodu, ki bi hoteli izsiliti koncesije na račun jugoslovanske neodvisnosti. Pomembna zmaga miroljubnih sil in poraz agresorskih tendenc tako sovjetskih kakor tudi takšnih, kakršne predstavlja Mac Arthur v ZDA, sta bila dosežena tudi s podpisom premirja na Koreji. Za tem je govoril tudi o vedno bolj rastočem odporu kolonialnih in polkolonialnih držav v Aziji, Afriki in Ameriki in o dejstvu, da nevarnost vojnih avantur še ni povsem odstranjena, ne z ene, ne z druge strani. Če bi n. pr. v ZDA zmagale sile, ki jih predstavljajo razni Mac Carthyji, če bi se narodi Evrope uspavali in oslabili svojo obrambno sposobnost ali če bi ruski despoti skušali najti izhod iz svojih notranjih zagat v kakih novih »lokalnih« vojnih avanturah, potem bi lahko kaj hitro prišlo do vojne, posebno še, če vojnim hujskačem ne bi bilo treba računati z resnim odporom od strani ljudskih množic. Zato pa moramo odločno odklanjati parole, ki jih širijo nekateri naivni ljudje pa tudi malostevilni sovražni, zlasti informbirojevski elementi, češ da zdaj lahko zmanjšamo svojo armado in da to denar za komunalno izgradnjo in podobno. »Samo naši Ljudski armadi«, je dejal tov. Krivic, »se moramo zahvaliti, da nismo postali žrtev napada nahujskanih sovjetskih satelitov in Sovjetske zveze. Naš največji zunanjepolitični uspeh pa je v tem, da je naša majhna država v najtežjih pogojih uspela ohraniti svojo neodvisnost in samostojnost.«

Tov. Krivic je za tem govoril o naših notranjepolitičnih problemih ter poudaril, da smatramo razvijanje demokracije kot zakon našega socialističnega razvoja zaradi česar je Jugoslavija tudi v času najhujših napadov od zunaj nenehno razvijala svojo socialistično demokracijo. Ko je govoril o birokratizmu kot o našem najnevarnejšem sovražniku in o ljudeh, ki menijo, da je pri nas »preveč demokracije«, je nabel tudi vprašanje lokalizma v MLO Ljubljana, malomeščanskih pojmovanj v literaturi, tisku, glasbi, slikarstvu itd. Pri nekaterih važnejših dogodkih, ki so se dogodili v zadnjem času, kakor so bile n. pr. diskusije okoli Litostroja, Dečjega doma, »Gradisa«, Boštanja itd. so tako Mestni komite kakor tudi osnovne organizacije pri razpravljanju o teh vprašanjih ostale po večini na površini, nismo pa dovolj analizirali vzrokov in politično reševali vsa ta vprašanja. Pri vprašanju MLO Ljubljana je krivda Mestnega komiteja v tem, ker je dopustil, da se je sistem »znajdi se« razumel ne kot razvijanje lokalne iniciative v korist širše in ožje skupnosti, pač pa kot pravica oškodovati široko skupnost v korist privilegirane lokalne skupnosti. Vse te izrastke birokratskih metod bi Mestni komite moral videti in preprečiti in zato pade brez dvoma odgovornost za take pojave tudi nanj.

Tov. Krivic je za tem govoril o nekaterih gospodarskih vprašanjih, pri čemer je napadel zlasti razne prakticistične tendence, egoizem, špekulantstvo in gospodarski kriminal. Stare birokratske metode dela v gospodarstvu zavirajo tudi pravilno uporabljanje strokovnjakov, ki jim ni dano tisto odgovorno in samostojno mesto v družbi, ki jim pripada, medtem ko mnogi komunisti še vedno drže v svojih rokah posamezne strokovne pozicije, namesto da bi politično usmerjali, pomagali in kontrolirali delo strokovnega aparata. Problem s špekulacijo v Ljubljani ni pereč samo v trgovini, temveč tudi v znatnem delu obrtništva, prav tako pa sta malomaren odnos do ljudske imovine in kriminal postala marsikje običajen pojav tudi v podjetjih in tovarnah. Kadrovska politika, ki se je v tem času vodila v pogledu gospodarskih funkcionarjev, je gledala vse preveč na gospodarske sposobnosti, premalo pa na moralne kvalitete. Taka kadrovska politika je v glavnem posledica dejstva, da vodijo politične organizacije v svojih lastnih vrstah vse premajhno borbo za socialistično moralo, ki je edina lahko uspešen jez proti navalu malomeščanskih in anarhoburžoaznih pojmovanj, ki na široko odpirajo vrata osebnemu in lokalnemu egoizmu, špekulaciji in podobno.

»Vse premalo se komunisti zavedamo«, je dejal tov. Krivic, »da brez razvijanja in utrjevanja socialistične morale ni in ne more biti uspešne graditve novih socialističnih odnosov in novega socialističnega človeka, kateremu je končno namenjen tudi ves naš gospodarski napor.

V nadaljevanju svojega govora je tov. Krivic govoril o delavskih svetih, o naši trgovski in gostinski dejavnosti in o investicijski dejavnosti. Ko je za tem govoril o kulturnoprosvetni politiki v mestu Ljubljani, je kritiziral zlasti slab odnos nekaterih ljubljanskih kulturnih inštitucij do podeželja in do ostalih mest v Sloveniji ter slab obisk kulturnih prireditev s strani delavcev. Zelo razvit je še vedno tudi birokratski odnos do kulturnega ustvarjanja v nekaterih naših oblastnih in političnih forumih, zaradi česar ugled resnega kulturnega delavca še ni dobil tistega priznanja in mesta v družbi, ki mu gre. Tov. Krivic je nadalje s številkami prikazal prispevek socialistične družbe za razvoj kulturnega življenja v Ljubljani in poudaril, da je tudi MLO pokazal za materialne potrebe kulturnega življenja dokajšnje razumevanje. Resni problemi so še vedno tudi na področju literarne kritike, glasbenega tiska, pri vprašanju kvalitete pevskih zborov, pri cenah knjig itd. Stevilni problemi so še vedno tudi na naših šolah, naš pedagoški kader pa je še vedno premalo povezan s kulturno-prosvetnim izvenšolskim delom v Ljudski univerzi, oziroma »Svobodi« itd.

Ob koncu svojega govora je tov. Krivic govoril še o razmerah v organizacijah Zveze komunistov in nekaterih problemih družbenih organizacij, pri čemer je podčrtal, da so zlasti mlajši komunisti v političnem pogledu ponekod zašli mnogo globlje v malomeščanščino, šovinizem, nedisciplino itd., kakor pa povprečni delovni človek. V sindikatih so še pogosta drobna, ozko sindikalna in nepolitična gledanja, medtem ko se mladinska organizacija najpočasneje otresa briokratskih metod dela, za kar je vzrok tudi v tem, da se je Mestni komite pa tudi večina rajonskih komitejev v zadnjem času premalo brigala za probleme mladine in organizacij Ljudske mladine. Razvoj celokupnega družtvenega življenja pa je prinesel zlasti tam, kjer se razvijajo pestre oblike družtvenega in družabnega življenja, napredek v tem smislu, da je mladina danes marsikje zopet nosilec največje aktivnosti in zdravih borbenih tendenc, kar se kaže zlasti pri strelstvu, »Svobodi«, Ljudski univerzi, »Partizanu« itd.

Razprava je pokazala popolno enotnost delegatov v vseh osnovnih vprašanjih in zavest o politični odgovornosti

K razpravi o političnem poročilu Vladimirja Krivica se je priglasila vrsta delegatov, ki so obravnavali najrazličnejša vprašanja. Med drugim je bilo govora o nedelavnosti in neborbenosti nekaterih članov ZK, o napredku političnega dela na terenih po reorganizaciji, o majhnem odzivu inteligence pri »Svobodi« itd. Delegat **Brezar** je prikazal napredek organizacije ZK na univerzi in povečano politično aktivnost Studentske zveze, ki je postala političen činitelj ne le na univerzi, temveč v vsem javnem življenju. Tov. **Mara Dermastja** je iznesla ugotovitev, da 316 podjetij na področju MLO Ljubljana dolguje skupnosti nič manj kakor 2 milijardi 600 milijonov din, kar je med drugim tudi krivda MLO, da je dopustil tako stanje. Nekatere komisije, ki so pregledovale zaključne račune, niso protestirale proti prevelikim in neupravičenim nagradam niti proti zakuskam, ki so jih prirejala nekatera podjetja. Dolžnost organizacij ZK in vsakega posameznega komunista je zato, da v svojem podjetju odkriva protisocialistične pojave in mobilizira celoten kolektiv v boju za zakonitost in poštenost ter za socialistične odnose v podjetju. Delegat **Jože Brezovec** je govoril o nujnosti spoštovanja uredb in zakonov na današnji stopnji našega razvoja. Zato so vse graje vredni tisti komunisti, ki te uredbe napačno tolmačijo in nasedajo raznim geslom, ki jih reakcija namerno troši med delovne ljudi. Delegat Brezovec, se posebno pa delegat **Zorko** sta obširno govorila tudi o vzrokih kriminala in še posebej o gospodarskem kriminalu. Delegat dr **Heli Modic** je poudaril nalogo komunistov in članov Socialistične zveze, da zaostre družtveni prezir proti kriminalu in proti vsem mahinacijam, ki rušijo naše socialistično gospodarstvo in socialistične odnose v škodo skupnosti. Zadeva v zvezi z nepravilnostmi v MLO je že toliko zrela in jasna, da bi se lahko razprava o teh stvareh razvijala na višjih in dostojnejših oblikah, namesto da to nekateri ljudje in med njimi celo komunisti izrabljajo v povsem druge namene. V dopoldanski razpravi je nato govoril še delegat iz podjetja »Saturnus« ter dva zastopnika Ljudske mladine, delagat **Strnad** iz Zg. Šiške pa je zelo ostro obsodil klečeplazenje nekaterih uslužbencev gostinskih podjetij pred tujci.

V popoldanski razpravi je govoril delegat **Jesenšek** iz Litostroja o delu in napakah tamošnje organizacije ZK, ki kljub temu, da ima okoli 300 članov, še vedno še zdaleč ni tista sila, kakršna bi lahko bila. Za njim sta govorila delegata **Fedor Kovačič** in **Tomo Brejc** o boju proti gospodarskemu kriminalu in o komunistični morali. Naša osnovna slabost je, da boj proti kriminalu prepuščamo varnostnim organom, namesto da bi na terenu mobilizirali vse delovno ljudstvo in ga povedli v najodločnejši boj proti tem najnevarnejšim zaviralcem našega razvoja.

Pozno zvečer se je k besedi priglasil tudi sekretar izvršnega komiteja Zveze komunistov Slovenije tov. **Miha Marinko**, čigar govor prinašamo v skrajšani obliki na drugem mestu. Po govoru tov. Marinka je podala svoje poročilo verifikacijska komisija. Iz njenega poročila je razvidno, da je 1900 članov ZK v mestu Ljubljani izvolilo 179 delegatov, od katerih je bilo prisotnih 150, upravičeno odsotnih pa 29.

Nato je podala svoje poročilo še volilna komisija. V novi Mestni komite je bilo izvoljenih 25, v revizijsko komisijo pa 7 tovarišev in tovarišic.

Po zaključnih besedah Vladimirja Krivica, ki se je v imenu novega Mestnega komiteja zahvalil za izkazano zaupanje, poudaril enotnost, ki jo je pokazala konferenca v vseh osnovnih vprašanjih ter še enkrat orisal osnovne naloge komunistov mesta Ljubljane, je konferenca končala s svojim delom.

Razširjena seja predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze za BIH

Sarajevo, 7. avg. Danes je bila v Sarajevu pod predsedstvom Djure Pucarja-Starega razširjena seja predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze Bosne in Hercegovine. Seja je bila posvečena aktualnim političnim vprašanjem, kot so na primer volitve in diskusija o načrtu volilnega zakona, ustanovitev volilnega fonda in izvajanje zakona o pravnem položaju verskih skupnosti.

Cvijetan Mijatović je govoril o aktivnosti Socialistične zveze v diskusiji o volilnem zakonu in v pripravah za volilno kampanjo. Nato je Uglješa Danilović govoril o izvajanju zakona o verskih skupnostih in o aktivnosti klera. Dejal je, da so se cerkvene proslave pomnožile in da cerkev izkoriščajo v politične namene, ker njeni funkcionarji včasih prikrito, včasih pa direktno napadajo družbeni red in delajo iz cerkve politično tribuno. Muslimanski verski funkcionarji hočejo na vsak način doseči ustanovitev verskih šol, sklicujoč se na tisti člen zakona, ki pravi, da se verski pouk lahko vrši tudi izven cerkvenih hramov. Toda zakon jasno pravi, da je cerkev ločena od države in da je šola stvar države, ne pa cerkve in verskih organizacij. V kolikor govori zakon o uporabljanju prostorov izven cerkva, se to nanaša na tiste verske organizacije, ki nimajo cerkva. Zapaziti je bilo vrsto primerov kršenja zakonskih predpisov. Verska zborovanja in obredi se čestokrat vrše v prostorih, ki jih zakon ne dopušča. Bili so celo primeri, ko so predstavniki cerkve silili ljudi k verskim obredom, kar pomeni napad na svobodo vesti.

»Socialistična zveza na vse te nelojalne in celo nezakonite poteze cerkvenih funkcionarjev ni dovolj ostro in pravočasno reagirala,« je dejal Uglješa Danilović, »kar je treba čimprej popraviti. Izgleda, da so ljudje navajeni reševati take probleme na administrativen način, brez politične borbe. Prosvetljevanje ljudi in njihovo osvobajanje predsodkov mora biti ena glavnih nalog Socialistične zveze«.

Djuro Pucar-Stari je med drugim poudaril, da ostanejo mnogi naši predpisi ljudem nepojasnjeni posebno v oddaljenejših krajih, kjer ni ljudi, ki bi jih tolmačili. Socialistična zveza mora biti prvi tolmač zakonskih predpisov.

Slovenski grafiki bodo proslavili osemdesetletnico svojega sindikata

Z dvodnevnimi svečanostmi tretjega in četrtega oktobra bodo slovenski grafiki proslavili v Ljubljani osemdesetletnico svojega sindikata. Pri proslavah bodo sodelovala mnogoštevilna grafična kulturno-umetniška in športna društva.

Grafični delavci in založbe v Skoplju proti literarni plaži

Skoplje, 7. avg. Predstavniki grafičnih delavcev in založb Skoplja so na skupnem sestanku sklenili, da ne bodo več tiskali oziroma širili literarne plaže. Sklep je bil sprejet na podlagi analize pisma, pionirskega sveta Makedonije, ki zahteva, da se prenehra z izdajanjem take literature. Vsem grafičnim delavcem in založbam Makedonije bo poslan poziv, da ta sklep sprejmejo.

Sindikat grafičnih delavcev o nagrajevanju v grafični industriji

Beograd, 7. avg. Na današnji seji Predsedstva centralnega odbora sindikata grafične industrije so razpravljali o predlogu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, da se ponovno pregleda celotna tarifna politika v tej industrijski panogi in da se določi sistem pridobivanja kvalifikacije v zvezi z nadaljnjim razvijanjem našega gospodarskega sistema. V razpravi je bilo poudarjeno, da so sedanji tarifni pravilniki omogočili mnoge nepravilnosti ob priliki določanja plač delavcem. Bili so primeri, da so v enem in istem podjetju delavci iste kvalifikacije in pri istem delu bili neenako nagrajeni in so bile ponekod razlike v njihovih plačah tudi zelo velike. Poudarjena je tudi bila potreba, da se ostreje diferencirajo tarifne postavke za kvalificirane in polkvalificirane delavce. Centralni odbor je postavil naloge republiškim odborom, da pretresejo stanje v svojih republikah in stavijo v zvezi s tem ustrezne predloge. Na koncu je bilo sklenjeno, da se od državne oblasti zahteva čimprejšnja likvidacija privatnih tiskarn in da se tolmačenje zakona o prepovedi dela privatnim tiskarnam razširi z odločbo o prepovedi dela privatnim izdelovalcem pečatov, ki prav tako izvršujejo nekatera tiskarska dela.

Priprave za mednarodni kongres hmeljarjev v Žalcu

Od 14. do 16. avgusta bo v Dobrni in Žalcu zasedanje evropskega biroja za hmeljarstvo, na katerem bodo razen jugoslovanskih hmeljarjev sodelovali tudi predstavniki hmeljarske proizvodnje iz Anglije, Francije, Zahodne Nemčije in Belgije. Na kongres bo prišel tudi predsednik Evropskega biroja za hmeljarstvo g. Charles Lux iz Francije.

Pripravimo se na jesenske volitve

Konferenca predsednikov in tajnikov okrajnih ljudskih odborov pri izvršnem svetu LRS o političnih in organizacijskih pripravah za volitve

Ljubljana, 7. avgusta. Na pobudo odbora za izgradnjo ljudske oblasti pri izvršnem svetu LRS so se sestali včeraj predsedniki in tajniki okrajnih in mestnih ljudskih odborov, da se pogovore o pripravah za bližnje volitve v okrajne, republiški in zvezni zbor proizvajalcev ter volitve ljudskih poslancev za republiško in zvezno Ljudsko skupščino. Konferenco je vodil podpredsednik izvršnega sveta LRS tov. **dr. Marijan Brecelj**, udeležili pa so se je tudi sekretarji okrajnih komitejev Zveze komunistov, okrajni tajniki SZDL, Zveze sindikatov Slovenije in okrajnih sindikalnih svetov, Zadružne zveze ter ostalih množičnih organizacij.

Po uvodni besedi podpredsednika izvršnega sveta tov. doktorja Marijana Breclja, ki je podrobno obravnaval namen konference, so podrobno obravnavali politične in organizacijske priprave za volitve, ki bodo letos jeseni. Novi zakoni o volitvah ljudskih poslancev za zvezno in republiško skupščino ter ljudskih poslancev za zvezni, republiški in okrajne zbore proizvajalcev, ki bodo v začetku septembra sprejeti od zvezne in republiške skupščine, vsebujejo vrsto novih določb, ki pomenijo nadaljnje poglabljanje naše socialistične demokracije.

Prva novost je v tem, da se bodo odposlanci v okrajne zbore proizvajalcev sedaj volili neposredno, kar pomeni bistveno spremembo dosedanjega načina volitev, ki pa zahteva zato tem bolj temeljito politično pripravo in aktivizacijo vseh delovnih ljudi po podjetjih. Spremeni se tudi način kandidiranja. Sedaj bodo izbrali kandidate proizvajalci sami na posebnih sestankih odnosno zborovanjih proizvajalcev. Tudi kandidate za republiški in zvezni zbor proizvajalcev, ki se bodo volili indirektno, bodo postavili proizvajalci sami. Mandatna doba zbora proizvajalcev, ki je znašala doslej 2 leti, se podaljša na 4 leta tako, da se izenači z mandatno dobo ljudskih poslancev. Zakon omogoča tudi povečanje števila članov zbora proizvajalcev v okrajih in mestih do enakega števila članov okrajnih ljudskih poslancev. Namesto dosedanjih štirih skupin predvideva novi zakon tri skupine proizvajalcev in sicer: industrijsko skupino, v kateri so zajeti delavci in uslužbenci, zaposleni v industriji, rudarstvu, gozdarstvu, gradbeništvu, prometu, poštno - telegrafsko - telefonski službi, trgovini, gostinstvu in komunalni dejavnosti. Druga je kmetijska skupina, ki zajema člane kmetijskih zadrug in tiste člane njihovega gospodarstva, ki se bavijo s kmetijstvom, delavce in nameščence kmetijskih posestev ter kmetijske delavce in nameščence kmetijskih zadrug. Tretja je obrtna skupina, ki zajema vse tiste, ki so zaposleni v obrtništvu. Bistvena novost je tudi tako imenovani reprezentančni glas. Vsak odbornik okrajnega odnosno mestnega zbora proizvajalcev bo veljal toliko, kolikor proizvajalcev predstavlja na svojem volilnem območju. Kandidate za republiško in zvezno ljudsko skupščino določijo volivci na zboru volivcev.

Ker bosta zvezna in republiška skupščina v prvi polovici septembra sprejeli vse ustrezne zakone in predpise, bodo volitve v okrajne zbore proizvajalcev verjetno že konec oktobra, volitve v republiško in zvezno skupščino pa v prvi polovici novembra. Ljudska republika Slovenija voli v zvezno ljudsko skupščino 24 ljudskih poslancev, 10 pa jih izbere iz svoje srede republiška ljudska skupščina V zvezni zbor proizvajalcev voli Slovenija 28 predstavnikov, od tega 24 v industriji, 3 v kmetijstvu in 1 za obrt.

Spričo teh važnih sprememb se postavljajo tudi pred ljudske odbore nove, važne in odgovorne naloge, za katere se morajo ljudski odbori temeljito pripraviti. Pri obravnavi tehničnih in organizacijskih priprav je bila zlasti poudarjena potreba temeljitega proučevanja novih zakonskih predpisov, zlasti funkcionarjev in pomožnega osebja okrajnih in mestnih ljudskih odborov. V ta namen naj se organizirajo posebni seminarji, da se bo na ta način ves aparat okraja usposobil za važne in odgovorne naloge v zvezi s pripravami za volitve. Veliko važnost bodo imeli pri tem tudi zbori volivcev in zborovanja proizvajalcev. Vso pozornost morajo ljudski odbori posvetiti tudi pregledu volilnih imenikov in sestavi volilnih spiskov proizvajalcev. Sploh je naloga ljudskih odborov, da se takoj lotijo dela in ne čakajo na razpis volitev.

Vse to pa zahteva poleg potrebne tehnične in organizacijske priprave tudi temeljito politično pripravo in aktivizacijo na terenu samem. Samo po sebi se razume, da morajo to delo oblastvenih organov vsetransko podpreti množične organizacije, predvsem Zveza komunistov, Socialistična zveza delovnega ljudstva in sindikati. S tolmačenjem zakonskih predpisov, pojasnjevanjem pomena teh volitev za naš nadaljnji socialistični razvoj morajo mobilizirati vse poštene delovne ljudi, da bodo jesenske volitve ne le pomembna manifestacija naše socialistične zavesti, marveč v resnici važen korak naprej v resnični ljudski, demokratični socializem nove Jugoslavije.

Pojasnilo o pravici do nakupa premoga s popustom

Pri izvajanju odločbe o pravici do nakupa premoga s popustom delavcev in uslužbencev, zaposlenih pri državnih ustanovah in uradih, je prišlo do določenih spornih vprašanj. Zaradi tega je državni sekretariat za gospodarstvo dal sledeče pojasnilo:

Za otroke se smatrajo poleg lastnih otrok tudi posvojeni otroci, pastorki in otroci brez obeh roditeljev, ki so vzeti na preživljanje. Za otroke se smatrajo osebe, ki na dan uveljavljenja te odločbe niso končale 25 let. Otroci, starejši od 25 let, pridejo v poštev samo, če so trajno nesposobni za delo.

Če ima samo eden od roditeljev pravico do nakupa premoga s popustom, v zakonu pa so otroci, potem ima taka oseba pravico do nakupa premoga s popustom, in sicer dve in pol tone lignita ali 1250 tone črnega premoga, odnosno pravico do denarnega povračila, ne glede na to, če je drugi roditelj zaposlen v državnem uradu ali ustanovi ali v gospodarski organizaciji ali v drugi službi in ne glede na to, kolikšna je plača odnosno zaslužek drugega roditelja.

Delavci in uslužbenci, za katere velja odločba in ki so na dan, ko je ta odločba začela veljati, bili v delovnem odnosu, imajo pravico do nakupa premoga, odnosno denarnega povračila, tudi v primeru, če jim je bila pred uveljavitvijo odločbe izdana odpoved, in to samo, če jim odpovedni rok ni potekel, odnosno niso še razrešeni dolžnosti, kakor tudi v primeru, če jim je bil odpovedni rok postavljen po uveljavljenju te odločbe. S tem v zvezi velja to tudi za primere prenehanja delovnega odnosa po sili zakona pa tudi v drugih primerih.

Pravice do nakupa premoga s popustom odnosno do denarnega povračila nimajo osebe, katerim je službeni odnos prenehal pred uveljavitvijo te odločbe, čeprav jim pripada pravica na uslužbensko odpravnino po izteku odpovednega roka. Prav tako nimajo pravice tudi osebe, ki se po prenehanju službenega odnosa materialno preskrbljene kot začasno nezaposlene ali pa so se zaposlile v gospodarskih organizacijah, odnosno ustanovah, kjer se plačilni fond deli po tarifnem pravilniku.

Delavci, ki so začasno in nestalno zaposleni (sezonski delavci), imajo pravico do nakupa premoga s popustom, odnosno do denarnega povračila, če so v času 12 mesecev pred uveljavitvijo te odločbe bili najmanj 6 mesecev v delovnem odnosu pri državnih uradih in ustanovah.

Gospodarska aviacija bo samostojna organizacija

Nedavno so na posebnem sestanku razpravljali predstavniki gospodarskih organizacij ter tudi organi sekretariata za narodno gospodarstvo FLRJ o vprašanju gospodarske aviacije. Po daljši razpravi je bil sprejet predlog JAT, po katerem je treba gospodarsko aviacijo odvojiti iz sestava JAT in postaviti kot samostojno gospodarsko organizacijo

Proslava XV. brigade

Dne 20. septembra 1953 bo proslava 10. obletnice ustanovitve XV. Udarne brigade v Metliki.

Okrajni odbor Zveze borcev poziva vse borce XV. brigade, da pošljejo svoje naslove okrajnemu odboru Zveze borcev in da napišejo, koliko časa so bili v brigadi (od — do).

Istočasno naprošamo vse borce XV. brigade, da objavljajo razne spomine v dnevnikih.

Prva seja pripravljalnega odbora bo 9. t. m. ob 13. uri v Metliki v prostorih občinskega ljudskega odbora.

Okrajni odbor Zveze borcev NOV Črnomelj.

Gradnja živilskega kombinata v Vinkovcih

V bližnji bodočnosti bodo začeli v Vinkovcih graditi velik živilski kombinat s tovarnami za letno proizvodnjo 240 ton olja in 300 ton oljnih pogačic. Gradnja tovarne z elektrifikacijo vred bo stala okrog 30 milijonov dinarjev. Naknadno bodo poleg nje zgradili še tovarno špirita.

Pomagajmo izslediti morilca 14-letnega otroka

Včeraj, 7. avgusta okrog dvanajstih je bil na cesti v Rožni dolini v Ljubljani umorjen 14-letni dijak klasične gimnazije P. A. Morilec mu je odvzel kolo in aktovko z manjšo vsoto denarja. Varnostni organi so kolo in aktovko, ki ju je storilec na begu skril, našli in je preiskava pokazala, da gre za roparski umor.

Po sedanjih izsledkih je osumljen roparskega umora Alojzij Mehle, sin Alojza, rojen 18. maja 1929 v Tržiču, okroj Kranj, vrtnarski delavec, stanujoč v Ljubljani in zaposlen pri mestni vrtnariji.

Osebni opis: visok 178 cm, postave precej razvite, rdečkastih, nazaj počesanih las, podolgovatega pegastega obraza, oblečen v dolge temnosive »cajhaste« hlače, že obnošene in obut v črne čevlje. Pegast je tudi po rokah in po telesu.

Storilec je okrvavljen ali laže ranjen zaradi boja z žrtvijo in je morda v družbi še z neko moško osebo. Verjetno se bo umival ali čistil obleko.

Naprošamo vse, ki bi mogli dati kakršne koli podatke o storilcu ali o drugih okoliščinah, da svoje ugotovitve osebno ali telefonično javijo najbližji postaji Ljudske milice ali na tajništvo za notranje zadeve MLO Ljubljana, telefon 21-100, 21-700, 21-600.

Ni manjkalo dosti, pa bi 6. t. m. avto s sedmimi potniki omahnil čez podporni zid ceste na Višič. Takole je visel, ko ga je ujel naš fotoreporter.

d četrtka na petek

Attilio Piccioni, ki mu je bil zaupan mandat za sestavo nove italijanske vlade, je svoja posvetovanja s političnimi strankami končal in svoje uspehe sporočil predsedniku republike Einaudiju. Kljub temu, da so pričakovali razglasitev nove vlade, iz Rima še ni vesti o končnih sklepih. Nekateri so celo mnenja, da je Piccionijev poskus propadel in da mu ne kaže drugega, kot mandat vrniti. Zadrega v italijanskih političnih krogih je čedalje večja. Načrt o sestavi vlade centra je propadel. Edino liberalci so soglašali s povabilom, naj sodelujejo v vladi; izjavili pa so, da bodo glasovali proti vladi, če bi Piccioni sestavil enotno vlado iz samih krščanskih demokratov. Poskus sestaviti ni bi se oslanjala na levico, tudi ni uspel, čeprav se je voditelj demokratov Saragat zelo zavzemal zanjo. Zaplet glede tega se je val, ko je Nenni, voditelj socialistične stranke, objavil devet točk, ateri bi bil pripravljen sodelovati s krščanskimi demokrati. predlogi so bili ugodni in Piccioni je bil v veliki zagati, kako zaorne, kajti to sta zahtevali besna struja v krščansko demokratski in Katoliška akcija Še preden je krščansko demokratska odgovorila na Nennijevo ponudbo, ki je kazala na razkol med sokominformovci, je Togliatti napravil nepričakovano potezo in Nennijeve predloge. Ta Togliattijeva poteza je bila slej ko prej ana na to, da prepreči Nenniju sodelovanje v vladi. Od vseh ti je ostala sedaj še možnost odklona na desno, kar si Piccioni ndi želi. Monarhisti so že izjavili, da bodo glasovali za vlado, ri bi bila sestavljena iz samih krščanskih demokratov. Odgovor o možnosti bo moral dati sam mandatar Piccioni, ko bo objavil sestavi nove vlade.

☆

V Pan Mun Jomu je bila včeraj izmenjana prva skupina ujetnikov. Ta izmenjava ni potekala brez incidentov; medtem ko radio Fenjang obtožuje Združeno poveljstvo, da se na ujetnikih »poznajo sledovi mučenja«, pa obtožuje Združeno poveljstvo Severnokorejce in Kitajce, češ da so organizirali nerede pri predaji ujetnikov, ki jih izroča Združeno poveljstvo. Precej odmeva, zlasti v ZDA, je bila deležna izjava generala Clarka, češ da Kitajci in Severnokorejci niso navedli pravega števila o ujetnikih in da je v njihovih taboriščih še okoli 3000 vojakov in oficirjev Združenega poveljstva. — Razgovori med Dullesom in južnokorejskimi predstavniki še niso končani, čeprav je bilo napovedano, godba med ZDA in Južno Korejo parafinirana že v četrtek.

Ir Sen

☆

V Moskvi zaseda Vrhovni sovjet z namenom, da sprejme oziroma potrdi prvi proračun Sovjetske zveze, odkar je na čelu sovjetske vlade Malenkov. V letošnjem proračunu naj bi bili izdatki za vojsko in oborožitev zmanjšani za 3,600.000 rubljev. Na Zahodu so to napoved sprejeli s precejšnjim skepticizmom, češ da postavke proračuna »skrivajo« še druge izdatke, ki so namenjeni izključno le za vojsko. Razprava o proračunu poteka ločeno v obeh domovih Vrhovnega sovjeta. Po končani razpravi bo splošna diskusija na zasedanju obeh domov. Za to priložnost pričakujejo govor Malenkova, ki bo gotovo govoril o primeru Berije in najbrž tudi o zunanji politiki Sovjetske zveze. Glede Berije pre- mnenje, da bo Vrhovni sovjet odobril dosedanje ukrepe proti kom državne« in da bo napovedana obravnava proti Beriji in sodelavcem.

kov

☆

Včerajšnji govor predsednika ZDA Eisenhowerja pravzaprav ni prinesel nobene novosti. Eisenhower je namenil svoj govor oceni in pohvali dela ameriškega kongresa o prvih šestih mesecih njegove vlade. Eisenhower je pri tem poudaril odločnost miroljubnega sveta, da se upre agresiji in to ne samo v Aziji, pač pa kjer koli na svetu. Glede Koreje je Eisenhower izjavil, da je bližnji podpis pogodbe med ZDA in Južno Korejo plod obrambnih naporov ZDA. O Nemčiji je ameriški predsednik dejal, da so zahodne velesile pozvale Moskvo, naj se pridruži prizadevanjem za združitev Nemčije. V tej zvezi je omenil demonstracije berlinskih delavcev in ameriške pošilke hrane za prebivalstvo Nemčije. Ko je omenil, da je položaj Zahoda vedno trdnejši, je opazno nezadovoljstvo na Vzhodu. Trdni položaj Zahoda naj bi narode, ki so pod sovjetskim nadzorstvom. Na koncu spojega je Eisenhower dejal, da je glavna moč miroljubnega sveta v enotnosti.

hower

Pred korejsko politično konferenco

Posvetovanje ameriškega zunanjega ministra Dullesa in Sing Man Rija. Pritožba zaradi ravnanja z ujetniki v Severni Koreji

Seul, 7. avg. (AFP) Po današnjem svojem sestanku s predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem je ameriški zunanji minister Dulles izjavil, da skupna politika še ni popolnoma določena. Ko je odgovarjal na vprašanja glede združitve Koreje, je Dulles dejal, da bo to vprašanje obravnavano na političini konferenci. Strokovnjaki, ki so dobili nalogo, da izdelajo tekst sporazuma o vzajemni varnosti med ZDA in Južno Korejo, nadaljujejo svoje delo.

Iz obveščenih krogov se je zvedelo, **da sta Dulles in Sing Man Ri razpravljala tudi o stališču, ki ga bo treba zavzeti na zasedanju generalne skupščine OZN, o sestavi delegacije na politični konferenci, o skupnem načrtu za združitev Koreje, ki bo predložen tej konferenci, ter o stališču, ki ga bo treba zavzeti v primeru kitajsko-severnokorejskih zahtev v zvezi z evakuacijo vseh tujih čet iz Koreje.**

Dulles bo imel danes spet sestanek z Sing Man Rijem ter bo verjetno jutri izdano poročilo o teh razgovorih.

New York, 7. avg. (UP) Ameriški tisk izraža nezadovoljstvo zaradi ravnanja severnokorejskih oblasti z ujetniki Združenega poveljstva. List »Daily News« zahteva, naj Združeni narodi preiščejo to zadevo »zaradi zločinov nad ujetniki Združenega poveljstva v Koreji«. Če bi Združeni narodi zavrnili uvedbo te preiskave, priporoča list, naj ZDA prekinejo sleherno zvezo s to organizacijo. List poudarja, da je bil v ZDA dobro znan hud položaj ujetnikov v Severni Koreji, in pravi, da bo sedaj, ko so ta dejstva znana, še težje doseči sporazum s severnokorejskimi predstavniki.

Tokio, 7. avg. (AFP) Približno 12.000 severnokorejskih vojnih ujetnikov je danes demonstriralo v taborišču Združenega poveljstva na otoku Kodže. Stražarji Združenega poveljstva so streljali na demonstrante, pri čemer je bil ubit en severnokorejski ujetnik, več pa ranjenih.

New York, 7. avg. (Reuter) **Severnokorejska radijska postaja Fenjan je sporočila, da so severnokorejske oblasti aretirale 12 visokih funkcionarjev, ki so obtoženi, da so pripravljali zaroto, s katero naj bi spremenili režim v Severni Koreji. Med aretiranci so bivši šef tajne policije Ri Sing Jop in bivši minister za zunanje zadeve Pek Hong Vong.**

Tokio, 7. avg. (AFP) Po oceni japonskega zunanjega ministrstva znaša število kitajskih vojakov najmanj 4 milijone, največ pa 12,8 milijona. Ocena za druge azijske države je naslednja: Južna Koreja — 500 tisoč, Severna Koreja 250 tisoč, Filipini — 40 tisoč, Formoza — 40 do 60 tisoč, Indonezija — 200 tisoč in Sima — 100 tisoč vojakov.

Pripravljanje odgovora na sovjetsko noto

Odbor diplomatskih funkcionarjev zahodnih sil se bo najbrž sestal v Parizu

London, 7. avg. (Tanjug) Tri zahodne velesile so po normalnih diplomatskih poteh že izmenjale stališča o sovjetskem odgovoru na predlog, da bi bila sklicana četverna konferenca. V Londonu pričakujejo, da bo v najkrajšem času osnovan poseben odbor visokih diplomatskih funkcionarjev, ki bodo pripravili skupen odgovor na sovjetsko noto. Ta odbor se bo najbrž sestal v Parizu.

Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva je izjavil, da se nadaljujejo posvetovanja z ameriškim in francoskim veleposlanikom v zvezi z nedavno sovjetsko noto Avstriji. Ta predstavnik je izjavil, da še ni sprejet sklep, ali bodo zahodne velesile v formalnem odgovoru sovjetski vladi vključile tudi problem Avstrije. V Londonu menijo, da vprašanje mirovne pogodbe z Avstrijo nima nobene zveze z reševanjem nemškega vprašanja in da je povezovanje teh dveh problemov del sovjetske taktike. V Londonu opozarjajo na moskovsko deklaracijo o Avstriji iz leta 1943, kjer je ta problem ločen od ostalih vprašanj.

Kar se tiče sovjetskega predloga, da naj bi na konferenci zunanjih ministrov razpravljali tako o nemškem kot o avstrijskem vprašanju, menijo v Londonu, da je sovjetska nota povzročila razočaranje. To razočaranje izražajo tako uradni predstavniki Washingtona kot Pariza. V Londonu pa poudarjajo, da bodo vlade treh zahodnih velesil izkoristile vsako možnost, da bi prišlo do četverne konference, čeprav je dovolj razlogov, ki kažejo na to, da sovjetska vlada za enkrat še ne želi teh razgovorov.

Italijanska vladna kriza

Rim, 7. avg. (Tanjug) Po dveh mesecih, odkar traja politična kriza v Italiji, se je direkcija krščansko-demokratske stranke vrnila v izhodiščno točko in predlaga osnovanje enostranske vlade. V poročilu direkcije vladne stranke piše, da ni mogoče sestaviti vlade iz strank centra. Sekretar stranke Gomella je v zvezi s tem izjavil, da se krščansko-demokratska stranka še vedno zavzema za vlado centra, vendar pa zaradi stališča socialno-demokratske stranke ni mogoče še misliti na takšno sodelovanje, kakor tudi ne na vlado treh strank, v kateri bi bili krščanski demokrati, liberalci in republikanci.

Poročilo direkcije in izjava Gomelle kažeta, da je krščansko-demokratska stranka naposled opustila misel na sestavo vlade centra in da išče sedaj opravičila za odklon v desno. Krščansko-demokratska desnica je s temi manevri naposled dosegla svoj smoter. V političnih krogih se v zvezi s tem še posebej poudarja, da je vodstvo krščansko-demokratske stranke energično zavrnilo sodelovanje z Nennijem, čim se mu je pridružil Togliatti, medtem ko sploh ni reagiralo na ponudbe monarhistov, ko so se izjavam o podpori vladi pridružili še neofašisti.

Vladni tisk že piše, da v novi krščansko-demokratski vladi, ki jo bo sestavil Piccioni, ne bo bistvenih sprememb v primerjavi s prejšnjo De Gasperijevo vlado. To dejstvo potrjuje mnenje, da bo bodoča vlada samo prehodna vlada, dokler ne pride na oblast vlada, v kateri bodo krščanski demokrati in desničarske stranke.

Pred postajo za razdeljevanje živil

Nasilje nad lačnimi ljudmi v Sovjetski coni Nemčije

Pred vsemi postajami za razdeljevanje brezplačnih živil v zahodnem Berlinu, ki jih je nad 430, se še vedno zbirajo velike množice ljudi, čeprav se je nasilje nad lačnimi ljudmi v vzhodnem Berlinu in sovjetski coni Nemčije povečalo do absurdnosti. Na vseh prehodih iz enega sektorja v drugega še vedno jemljejo ljudem živila, ki so jih dobili v zahodnem Berlinu, in izobešeni so veliki lepaki, ki sramotijo deležnike pomoči. Listke z napisi »Berač brez časti«, »Ameriška svinja« lepijo tudi na hrbte ljudem, ko so jim odvzeli darilne pakete. Iz vzhodnega Berlina in tudi z raznih krajev sovjetske cone pa še vedno prihajajo ljudje ter se poslužujejo najrazličnejših prometnih sredstev. Tudi iz zelo oddaljenih krajev se pripeljejo ljudje s kolesi, niso pa redki tudi taki, ki prispejo z železnico. Brez vozovnice se enostavno vkrcajo v vlak na kaki bližnji postaji, ker vedo, da jih bodo železničarji »spregledali«. Ljudje se poslužujejo tudi tako imenovanih izletniških vozovnic, ki še niso bile ukinjene. Samo v sredo proti večeru so v zahodnem Berlinu na vseh oddajnih postajah razdelili 1445 paketov. Pri conskih prehodih čakajo na ljudi, ki se vračajo iz zahodnega Berlina z živilskimi zavoji, predvsem funkcionarji kominformovske enotne socialistične stranke Vzhodne Nemčije, ki imajo na rokavu trakove z napisom »Pomočniki ljudske policije«. Med temi kontrolorji pa je po pripovedovanju ljudi mnogo takih, ki so v prvih dneh sami prihajali v zahodni Berlin po živilske zavoje. V mnogih krajih Vzhodne Nemčije so bile objavljene tudi obsodbe na globo vseh ljudi, ki so hodili po pakete v zahodni Berlin. V marsikaterih primerih pa globe po 150 mark niso edina kazen. Mnogo ljudi, ki so dobili živilske pakete, so tudi odpustili iz javne službe ter iz raznih podjetij. V Geri so na primer zaradi tega odpustili nad 200 uslužbencev okrajnega odbora in njemu podrejenih ustanov.

Bivanje tujih diplomatov na Madžarskem

London, 7. avgusta (Tanjug). Madžarsko poslaništvo v Londonu je sporočilo, da je madžarska vlada obvestila tuja predstavništva v Budimpešti, da so od ponedeljka naprej ukinjene vse omejitve za potovanja tujih diplomatov po Madžarskem. Tuji diplomati bodo o svojih potovanjih morali obvestiti ministrstvo za zunanje zadeve. Še vedno pa je tujim predstavnikom prepovedano potovati v jugoslovansko in avstrijsko obmejno cono.

Grško-bolgarski razgovori

Atene, 7. avg. (Tanjug) Poluradni list »Messager d'Athene« objavlja komentar o grško-bolgarskih razgovorih in zatrjuje, da se nadaljujejo v duhu vzajemnega razumevanja. V komentarju je rečeno: »Razumevanje, ki ga je bolgarska delegacija pokazala med razgovori, zbuja upanje, da bodo vsa vprašanja, zaradi katerih je prišlo do obmejnih incidentov, dokončno urejena.«

Sestanek ministrov „male Evrope“

aden-Baden, 7. avg. (Reu- Čeprav v političnih krozahodnoevropskih držav , da je sestanek šestih rov za zunanje zadeve Evrope zaradi najnovejgodkov precej zgubli na važnosti, vendar menijo v zahodnonemških krogih, da bo na tem sestanku prišlo do razpravljanja o ukrepih, ki jih je treba izvesti, da bi čimprej rešili nesoglasja med Zahodom in Sovjetsko zvezo. Vendar ti krogi smatrajo, da je trenutno zelo malo možnosti, da bi konferenca šestih ministrov, ki je bila sklicana za proučevanje predloga o evropski politični oblasti, sprejela načrt kanclerja dr. Adenauerja, po katerem naj bi evropska obrambna skupnost dala Sovjetski zvezi varnostne garancije. Po mnenju nekaterih zahodnoevropskih politikov bi zahodna Evropa lahko dala Rusiji zagotovila za njeno varnost in za povečano trgovinsko izmenjavo ob pogoju, da bi Sovjetska zveza umaknila svoje vojaške enote iz Nemčije in Avstrije. Dr. Adenauer namerava od udeležencev na konferenci v Baden-Badnu zahtevati, naj sprejmejo načrt o ustanovitvi »male Evrope« ne glede na diplomatske poteze Sovjetske zveze. ž

remestitev diplomatov

ograd, 7. avg. (Jugopres) ovanska vlada je zahtegrema za novega ambaa v Mehiki. Dosedanji ovanski ambasador Karzović se bo vrnil v doer namerava kandiza ljudskega poslanca na ih jesenskih parlamenvolitvah. Poleg tega je ovanska vlada zahtevala tudi za novega poslaArgentini, ker je za do ega poslanika Mišo Pa- že zahtevan agrema državi

ugoslovanski uvoz v Novo Zelandijo

ograd, 7. avg. (Jugopres) elandska vlada je črtala slavijo iz seznama držav, terih je prepovedan uvoz brez posebnega odobrepristojnih vladnih orga- Ta akt Nove Zelandije je o odjeknil pri jugoslo- gospodarstvenikih in cenjujejo kot pomemben ek, ki bo prispeval k ožitrgovinskih vezi med a državama. Jugoslavija ko izvažala v Novo Zecement, steklo, vžigapolivinil, kavstično sodo, slive, olivno olje, razne in verjetno še druge vode, za katere bi bilo prej zainteresirati gospodarstvenike Nove Zelandije. Iz Zelandije pa bi Jugoslamogla uvažati v večji meot doslej volno, usnje in

Nemiri med bolgarskimi delavci

Beograd, 7. avg. (Jugopres). Že pred tedni je prišlo do nemirov v Plovdivu in Sofiji zaradi nezadovoljstva delavcev. Delavci tobačne industrije v Plovdivu so ponovno stopili v stavko, ker niso izpolnili njihovih zahtev za izboljšanje delovnih pogojev. Kakor je Jugopres že poročal, so delavci tobačne industrije v Plovdivu v svoji veliki stavki zahtevali zaposlitev, ker so zaradi izvoza nepredelanega tobaka v Sovjetsko zvezo mnogi delavci ostali brez dela. Takrat je moral intervenirati osebno podpredsednik vlade Antoni Jugov, ki je pomiril delavce z obljubo, da bodo dobili delo.

Ker bolgarska vlada te obljube ni izpolnila, so delavci ponovno stopili v stavko in v znak protesta demolirali pisarno direktorja tovarne. Vlada je bila zopet prisiljena poslati v Plovdiv Jugova, toda tokrat brez uspeha. Prevarani delavci se niso dali več pomiriti z lepimi besedami bolgarskega ministra in prišlo je do intervencije policije, ki je večje število stavkujočih delavcev aretirala. V demonstracijah, ki so bile ob tej priliki, so se slišali vzkliki ogorčenih delavcev na račun samega Jugova. Nezadovoljstvo delavcev je bilo tolikšno, da je bila tovarna prisiljena takoj sprejeti na delo nekaj delavcev. Nekaj delavcev so oblasti zaposlile v tovarni konserv, ostale pa skušajo nagovoriti, naj se vrnejo v svoje vasi. Toda delavci to odločno odklanjajo, ker je položaj v bolgarskih vaseh še težji. Do podobnih akcij je prišlo tudi v tovarni kablov »Georgij Kirlov« in v zavodu za šibki tok »Klimen Vorošilov« v Sofiji. Tudi tu je morala intervenirati policija, ki je aretirala več delavcev.

Génissiat - *največja hidrocentrala v zahodni Evropi*

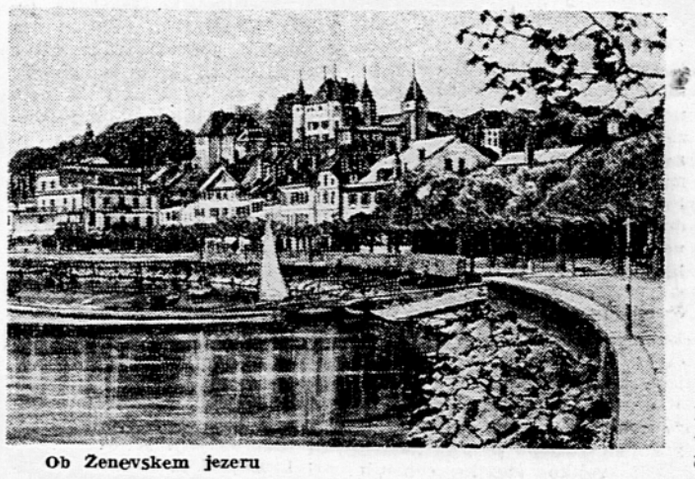
(Od našega posebnega dopisnika)

Ženeva, v začetku avgusta. Samo štirje monterji nadzorujejo pošastne turbine in generatorje v Génissiatu, ki proizvaja na leto skoraj dvakrat toliko električne energije, kot so jo proizvajale vse kalorične in hidrocentrale v nekdanji Jugoslaviji. In še eden od teh štirih monterjev je bral knjigo, drugi pa si je čistil nohte, ko so člani naše delegacije na zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta obiskali zadnjo nedeljo to čudo in ponos Francije.

Génissiat je oddaljen 50 km od Ženeve, toda od Ženevskega jezera — ali kot ga Francozi imenujejo Lemanskega morja — zapirata Rono še dva druga velikana. To je mogoče seveda samo zato, ker predstavlja Ženevsko jezero samo po sebi ogromen vodni rezervoar. Količina vode, ki se vali po Roni proti morju, je ogromna, padec Rone na samem začetku pa je čudovit v ostro vsekanem kanionu med Juro in Alpami. Težko bi si mogel človek misliti ugodnejše mesto za hidrocentralo kot Génissiat.

Po dolgih tednih teoretičnih in političnih diskusij o svetovnih gospodarskih vprašanjih nas je obisk Génissiata osvežil ter nas privedel v svet praktične in konkretne ekonomije. Težko je s številkami in besedami povedati, kar človek vidi in občuti, ko stoji na ogromnem jezu, pod katerim je v globini nad 70 m 5 gigantskih turbin, ki proizvajajo 5 % celotne francoske električne energije. Človek strmi nad zmago človeškega duha nad silo narave. Reka Rona, ki se 70 m niže v besnem penjenju vali dalje, je tu na baraži mirna in ponižna kot otrok. Zmagi človeškega duha nad silo narave pa ni bilo dovolj, da je reka ukročena, človeški duh se je s ponižno reko tudi pošalil ter jo napeljal na »smučarsko skakalnico« — orjaški odvodni kanal, ki v veličastnem loku pada nazaj v dolino reke.

Načrte za graditev te velikanske hidrocentrale so pripravljali dolga leta pred drugo svetovno vojno, delo pa se je začelo šele leta 1945. Ko se obiskovalec približuje od Bellegardeja tej velikanski centrali, sreča na poti spomenik, posvečen skupini hrabrih Francozov, ki so v drugi svetovni vojni na tem mestu padli v boju z nemškim tankom. Niže doli, pred samo centralo, pa stoji spomenik drugim junakom — junakom dela, ki so storili smrt pri graditvi tega ponosa današnje Francije. Hidrocentralo je gradilo tri leta 10.200 delavcev, ki so izkopali 650.000 m³ materiala ter zgradili jez, v katerem je 675.000 m³ betona, od tega 35.000 m³ armiranega betona. Za beton so porabili 195.000 ton cementa, potrošili pa so tudi 9.200 ton gradbenega železa. Z ogromnim človeškim naporom in vloženim materialom so zgradili baražo, ki je visoka 104 m, na vrhu debela 9 m, spodaj široka 100, na vrhu pa 104 m. Ta baraža zadržuje vodo, ki jo globoki kanion spreminja v na 23 km razširjeno jezero. Pred samim jezom je jezero globoko 69 m ter predstavlja kapaciteto 12 milijonov kubičnih metrov. Ta strahotna vodna masa se melje v turbinah, čez katere grmi voda v strahoviti količini in brzini od 800 m³ v sekundi, kar predstavlja celotno silo 400.000 kw.

Ob Ženevskem jezeru

Centrala ima naprave za 6 orjaških turbin, od katerih jih je sedaj 5 v pogonu. Dovodna cev za vsako turbino ima 5,75 m premera, kar daje približno sliko strahovite sile, ki se v generatorju spreminja v električno energijo. Vsaka turbina tehta 975 ton. Samo lopatno kolo tehta 35 ton, vertikalna os (drevo) 25 ton, spojna os z alternatorjem pa 35 ton. Trifazni alternator z vertikalno osjo ima moč 65.000 kW, rotor tehta 400, stator pa 310 ton.

Ko stopi človek v glavno dvorano, ima bolj vtis, da je prišel v moderno plesno dvorano kot pa v hidrocentralo, kjer se proizvaja tako strahotna energija. Vse je obloženo z marmorjem in neverjetno čisto. Dvorana, ki je dolga 143 m, ima simetrično razvrščenih 5 generatorjev, ki so eden od drugega oddaljeni po 23 m. Dvorana je visoka 50 m in ko smo jo opazovali od zunaj, se nam je čudno zdelo, da inženirji pri graditvi niso računali na strateški pomen ter niso dvorane bolj zavarovali. Pozneje pa nam je inženir razložil, da je strop dvorane tako debel ter da je v njem toliko železa, da ga ne more prebiti nobena, doslej znana bomba.

Ves jez lahko podrhteva. Meni kot nestrokovnjaku je težko govoriti o tem, kaj je vzrok tega drgetanja, toda zdi se mi, da je ves jez tako monolitno povezan z železobetonsko celoto, da se utrip turbin prenaša po vsej orjaški napravi.

V hipu nas je dvignilo dvigalo 50 m više, kjer je kontrolna dvorana in od koder lahko gledate v ptičji perspektivi 5 največjih velikanov v spodnji dvorani. Kontrolna dvorana je dolga kakih 50 m, široka pa približno 10 m. Na sredi sedi za pisalno mizo dežurni inženir, ki je bil videti v trenutku, ko smo vstopili v dvorano, popolnoma brezbrižen in je počasi prelistoval neko knjigo. Naš spremljevalec nam je pojasnil, da nima dežurni inženir pravzaprav notih turbin in alternatorjev. Tu benega dela. Na glavni, 50-m dolgi steni ima načrt vseh peje narisan vsak najmanjši del te gigantske naprave in čim bi se kjerkoli kaj pokvarilo, bi takoj zazvonil zvonec posebnega zvoka, kar je seveda odvisno od vrste napake, in na kraju, kjer se je kaj pokvarilo, bi se prižgala signalna luč na steni v kontrolni dvorani. In šele v tem trenutku bi se videlo, zakaj je dežurni inženir tu potreben. V tistem trenutku bi bila njegova naloga, da pritisne na gumb ter tako spusti zapornico nad orjaško cev, ki vodi k turbini ali k oeneratorju, kjer se je kaj pokvarilo. Druga njegova naloga pa bi bila, da pokliče pripravljeno ekipo, ki bi storila vse potrebno za popravilo stroja.

Rdeči velikani, ki smo jih gledali pod kontrolno dvorano, proizvajajo 1600 kwh na leto, kar pomeni, da ima vsaka od petih skupin moč 65.000 kw. Na steni v kontrolni dvorani je ura, ki točno kaže, koliko električne energije se proizvaja v določenem trenutku. Pred glavno dvorano stojijo nič manj veličastni transformatorji. Vsak od petih transformatorjev tehta 212 ton. Stirje transformatorji pretvarjajo napetost od 15.000 na 220.000 voltov, peti pa od 15.000 na 157.000 voltov.

Naši inženirji in drugi strokovnjaki, ki gradijo danes podobne, čeprav manjše, velikane po naši domovini, se bodo verjetno zgražali nad menoj, če jim priznam, da moji radovednosti ni bilo zadoščeno s tem, da sem videl to veličastno zmago človeka nad naravo, temveč da sem kot človek, ki se bavi z ekonomijo, hotel vedeti, kakšen je ekonomski učinek tega podjetja. Dobil sem odgovor: hidrocentrala Génissiat proizvaja 1600 milijonov kWh, kar je ekvivalent kalorične sile 1,600.000 ton premoga. Toda za proizvodnjo 200.000 ton cementa, kolikor se ga je porabilo pri graditvi, in 34.000 ton jekla, od česar se je porabilo 9.000 on za armirani beton in 25.000 za stroje, je bilo porabljeno 150.000 ton kvalitetnega premoga. Z drugimi besedami: za investicijo 150 ton premoga se dobi na leto kalorična sila 1600 ton, kar pomeni, da sta vloženi kapital v materialnem smislu obrestuje s 1000 %.

T. Koren

ADNJI TELEGRAMI

prve izdaje

rlin, 7. avg. (Reuter) **Vzhodmška vlada je uradno zavrponudbo zahodnonemške vlaki je predlagala, da bi v eno Nemčijo poslala živila ob u, da bi dobila plačilo v zah markah. Zahodna Nemčija oudila pošiljko živil v vred- 25 milijonov zahodnih mark.**

w York, 7. avg. (Reuter) **Adstrativni odbor židovskega ega komiteja v ZDA je danes il izjavo vršilca dolžnosti ednika svetovnega židovskekongresa dr. Nahuma Gold-, ki je v Ženevi izjavil, da bi oralj vsi Židi iz zahodnih drvključno ZDA, preseliti in iti v Izraelu. Administrativni r je v svojem sporočilu poil, da je Goldmanov predlog ljiv ne samo za Žide po vsem in v ZDA, temveč tudi za el.**

naj, 7. avg. (Tanjug) **Nedavna uredba češkoslovaške vlade, po kateri imajo krajevne oblasti pravico mobilizirati državljane za opravljenja izrednih del, ni naletela na odobravanje. Praški list »Slobodno slovo« kritizira to neodobravanje in piše, da mora sleherni državljan izpolnjevati določbe te uredbe ter da bodo na izredno delo ob sobotah in nedeljah klicani vsi, ki so že zaposleni. To pomeni, da češkoslovaški delavci odslej ne bodo imeli prostega dneva za počitek.**

Rim, 7. avg. (Tanjug) Ministrstvo za delo je odgovorilo na skupno intervencijo kominformovskih, krščansko-demokratskih in socialno-demokratskih sindikatov, da je ukrenilo vse potrebno, da bi preprečilo val odpuščanja v industriji, zlasti v metalurških in tekstilnih podjetjih, kjer hočejo delovne moči zadeciirati.

Pariz, 7. avg. (AFP) Francoska vlada je demantirala vesti, po katerih naj bi v kratkem prišlo do razgovorov med Ho Ši Minhom in francoskimi oblastmi za sklenitev premirja v Indokini.

DOBER ODGOVOR

Duhovnik Ivo Stipanov, župnik v Bokanjcu v zadarskem okraju, sodeluje aktivno v akciji za ustanovitev stanovskega društva katoliških duhovnikov na Hrvatskem. Znano pa je, da so nekateri katoliški škofje na Hrvatskem, pa tudi v Dalmaciji ostro nastopili — seveda po navodilih Vatikana — proti tem društvom, želeč na ta način preprečiti, da bi duhovniki kot lojalni državljani sodelovali z ljudsko oblastjo. Tudi zadarski škof Garković je postavil župniku Stipanovu ultimat, naj se umakne iz iniciativnega odbora in opusti vsako delo za ustanovitev duhovniškega društva, sicer ga bo doletela stroga cerkvena kazen. Ker župnik Stipanov, prepričan, da se ni v ničemer pregrešil ne zoper cerkvene, ne zoper državne zakone, ni sledil temu pozivu, ga je škof Garković kaznoval s prepovedjo izvrševanja verskih obredov vse tako dolgo, dokler se ne bo »spokoril«.

Ko so bokanjski župljani izvedeli za to krivično ravnanje škofa Garkovića, so sklicali sestanek in sklenili poslati škofu posebno delegacijo z zahtevo, naj izrečeno kazen prekliče. Izbrali so 30 ljudi, ki so obiskali škofa Garkovića v Zadru. Ko so vprašali škofa, zakaj je kaznoval njihovega župnika, jim je odgovoril:

»Zato, ker je v združenju katoliških duhovnikov«.

»Ali je to v nasprotju z vero?« so ga vprašali dalje.

»Ne, z vero ni v nasprotju,« je odgovoril škof Garković, »toda papež ne dovoljuje tega in zato tudi ne škofi.«

Ko ga je delegacija opozorila, da imajo katoliški duhovniki v Sloveniji, Bosni in Hercegovini že davno in svoja stanovska združenja, jih je škof Garković osorno zavrnil:

»Vi me ne boste učili. Jaz poznam svoje delo, vi pa znate saditi zelje, zalivati trto in druge take posle.«

Delegacija je nato škofu sporočila, da se vaščani Bokanjca ne bodo udeležili romanja v Zadar, če ne bo šel z njimi tudi njihov župnik. Hkrati so mu sporočili, naj jim nikar ne pošilja kakega drugega duhovnika, ker ga ne bodo sprejeli.

In res je romanje odpadlo, namesto tega pa so se v nedeljo zbrali pred svojo cerkvijo, kjer so prečitali naslednje pismo, ki so ga nato z več kot 300 podpisi poslali škofu:

»Verniki župnije Bokanjac protestiramo in obsojamo Vaš nepravilen odnos do našega župnika Iva Stipanova. Vaš odnos do našega župnika, ki že leta sem dela v zadovoljstvo vsem župljanov, ne le da ni očetovski, marveč je tudi protizakonit, ker je stanovsko združenje svobodno in če se upoštevajo njegovi nameni, potem bi ga vi ne smeli prepovedati, marveč nasprotno priporočati. Želeli smo in želimo, da ima naš župnik dober odnos do ljudske oblasti. Zato zahtevamo, da ukinete kazen, kajti on ni ničesar zakrivil, ni noben odpadnik, marveč je nasprotno vesten duhovnik in dober državljan naše države.

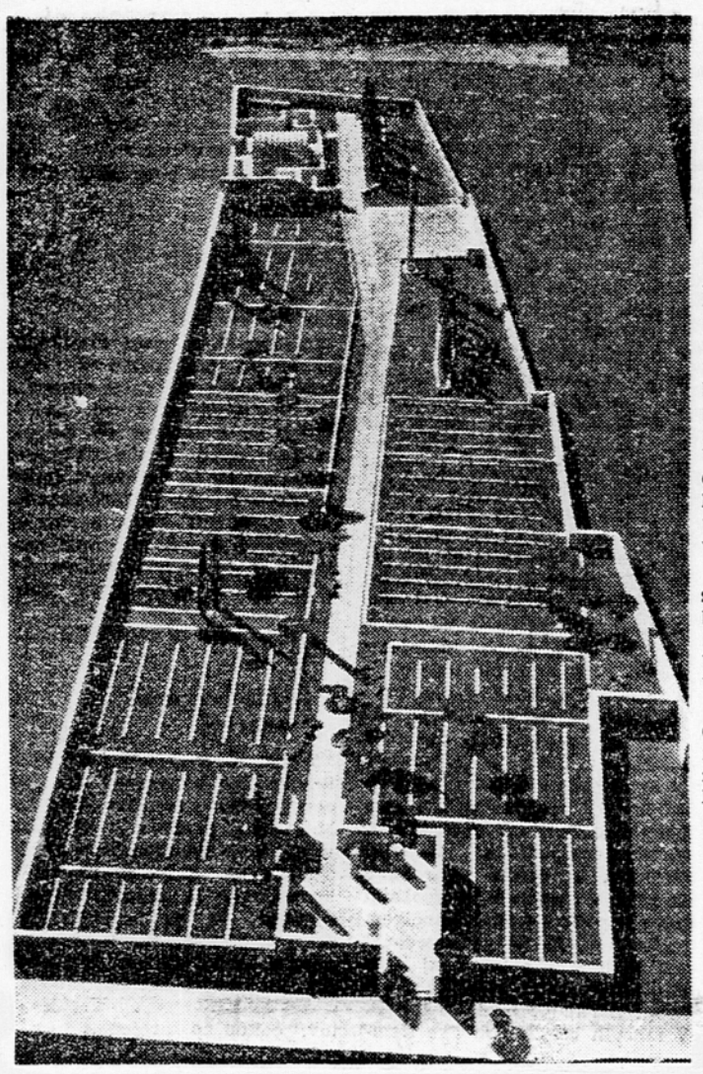
Smatramo, da ste našega župnika nepravilno kaznovali samo zato, ker ljubi svojo domovino, ker hoče delati za koristi svojega ljudstva tako kot bi morali vsi duhovniki.

Žalostno je, da Vi kot naš pastir, ne upoštevate želja svojih duhovnikov in vernikov, da kaznujete duhovnike, nam pa pravite, da znamo saditi samo zelje in zalivati trto, in to celo tedaj, ko gre za vprašanje, ki bi moralo Vas kot najvišjega predstavnika cerkve najbolj zanimati. Prepričali smo se, da Vam ni do sodelovanja z ljudsko oblastjo, da Vam niso pri srcu koristi ljudstva, marveč koristi tujca, čigar zločini so še sveži v ljudskem spominu.

Ker niste dopustili, da bi nas spremljal naš župnik, tudi ne bomo opravili vsakoletnega romanja v Zadar. To se godi po Vaši krivdi in greh naj pade na Vašo dušo.«

In res so vaščani Bokanjca na dan romanja ostali vsi do zadnjega doma in tako pokazali, da znajo odločno nastopiti zoper krivico in nezakonitost.

(Po »Vjesniku«)

Dne 13. septembra bo na otoku Rabu slovesno odkritje novo-urejenega grobišča slovenskih in hrvatskih žrtev rabskih taborišč. Ta slovesnost bo povezana s proslavo 10. obletnice osvoboditve Raba in taborišč ter ustanovitve rabske brigade. Prijave za udeležbo na proslavi zbirajo občinski in mestni odbori Zveze borcev ter glavni odbor ZB v Ljubljani. Zaradi omejenih prevoznih možnosti po morju je potrebno zaključiti sprejemanje prijav do 10. avgusta. — Vse načrte za 6.200 m² obsegajoče pokopališče je izdelal univ. prof. Edo Ravnikar. — Prizadevajte se 15. septembra udeležencem proslave na Rabu. Vozile bodo posebne ladje s 60 % popustom in z vlaki, za katere je obljubljen 75 % popust.

Dve strani iste politike

(Dalje in konec.)

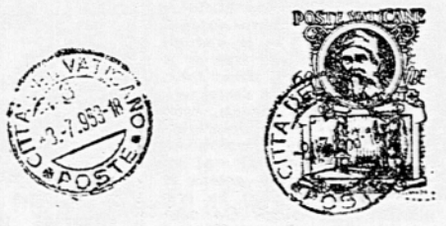
Najbolj je ob prekinitvi diplomatskih odnosov naše države z Vatikanom odgovorne vatikanske prvake »zabodela« očitek povezovanje njihove politike do FLRJ z italijansko imperialistično politiko v celoti in do Trsta posebej. Hoteli so in še hočejo v besedah to za vsako ceno utajit., na drugi strani pa v praksi dajejo za to dejstvo vsak dan številne dokaze. »Nikoli se italijanska vlada ni vtikala v konflikt med kat. cerkvijo in Jugoslavijo. Res pa je, da italijanski tisk, ki je naklonjen svobodi, ni mogel drugače kot simpatizirati z msgr. Stepincem«. (La civilta cattolica, 3. I. 1953). Res pa je tudi, da celo najvišji uradni predstavniki kat. cerkve »nikdar niso mogli skriti svojih simpatij« (?) do italijanske imperialistične politike do Jugoslavije. Tržaški škof Santin ni mogel vzdržati v besnem sovraštvu do Jugoslavije in tako neposredno po govoru maršala Tita v Slavonskem Brodu glede tržaškega vprašanja v uradnem škofijskem listu »Vita nuova« 23. maja 1953 z najogabnejšimi izrazi napadel našo državo, predvsem pa osebnost maršala Tita. »Brez vsakih predsodkov, pod krinko vljudnosti skriva svojo krutost, prevzetnost odeta z mučeniškim plaščem, umazanost odeta v zlato, negacija vsake razumske in politične koncepcije, nesposobnost razumevanja za trpljenje ljudi, zvitost in izdajalstvo, ki sta normalni sredstvi vladanja — in vse te kvalitete odlikujejo Titovega duha« in dalje: »Vsekakor pa je ena stvar jasna in to, da italijanski narod ne bo večno tolerira! žalitve in nasilja.« (!) Lahko bi še citirali, toda besede Santina so preveč brutalne in umazane. Tako torej Santin, ena največjih »persona grata« v Vatikanu, ki že desetletja kakor v posmeh najosnovnejšim človečanskim pravicam in prav gotovo tudi nasprotno krščanskim principom, prav preko cerkve in duhovnikov propagira »italijanstvo« Trsta, uničuje slovenski jezik celo v cerkvi itd. z moralno in materielno podporo vatikanskih prvakov.

In končno zopet »La civilta cattolica« z dne 4. VII. 1953 v poglavju »Sodobna kronika« pod naslovom »O tržaškem vprašanju«: »Hrupni komentarji o izidu volitev (italijanske parlamentarne volitve op. p.) in nadovednost kakšne bodo posledice, je odvrnila pozornost od marsikaterega argumenta zunanje politike. Toda na vedno pretečo nevarnost nad usodo Trsta je vse opozoril maršal Tito s svojim govorom v Pazinu 14. julija pred 50.000-glavo množico. Proslavljali so 10-letnico partizanske borbe v Istri in heroja Gortana. **Slava, ki jo izkazujejo Gortanu prav gotovo ne doprinašа k prisrčnosti odnosov med Italijo in Jugoslavijo!** Toda vrnimo se k govoru maršala Tita. Dobršen del tega govora je bil posvečen pojasnilu meja **sovjetsko-jugoslovanske sprave, ki je bila zapečatena z imenovanjem novih poslanikov v Moskvi in Beogradu.** Potem je prišlo na vrsto tržaško vprašanje... Na italijanskem zunanjem ministrstvu so to komentirali takole: »V bistvu Jugoslavija zahteva za manjše in ne točno definirane odstope v coni B, življenjske dele cone A... To so nesprejemljivi predlogi, ki bi privedli do stalnih konfliktov med Italijani in Slovenci, mesto do sprave in k absurdni drobitvi ozemlja. Med drugim težijo ti predlogi za da bi iz cone A, ki je izvesk**skusije**, napravili predmet dopustnega kupčevanja!! (po tal p.). Ali je še potreben dokaz za enotnost vatikanske italijanske imperialistične tike?

EPILOG

10. julija 1953 je prispe Ljubljano zanimivo pismo prema s. congregatio sancti ficii« enega najodgovornej uradov vatikanske kurije, magalo nam bo razvoljati stavljeno »uganko«. »A sua cellenza Rev.ma Mons. Gi r.o Rozman, Vescovo di Lubi (Yugoslavia), torej še vedno šilja v reševanje vatikanske rije zadeve v pristojnosti ljanske škofije. Ali gre za moto »neodgovornih uradni kot se to mnogokrat hočejo ovičiti? Prav gotovo o tem more biti govora. Osem let osvoboditvi, ko je tudi Greg Rožman dokazal odgovornost svoja vojna zločinstva s stri petnim begom iz Ljubljane, tikanska kurija še vedno priznati naše stvarnosti. K temu gre naš razvoj naprej, pisma pa ostanejo v spomin ših delovnih ljudi kot anek Njihov zagovor, da bran Jugoslaviji »preganjano ver cerkev« pa ostaja vedno bolj di v mednarodni javnosti ment« brez vsake vrednosti.

Saša Vrhov

A Sua Eccellenza Rev.ma
Mons. GREGORIO ROZMAN
Vescovo di LUBIANA
(Iugoslavia)

Ker je ~~škof~~ naslovljenec obsojen vojne zločince = odšel.
Ljubljana 10.7.1953

Znižanje indeksa življenjskih stroškov v letošnjem juniju

Od začetka letošnjega leta pa vse do junija je indeks življenjskih stroškov stalno naraščal. Toda v juliju so se ti stroški v primerjavi s prejšnjim mesecem prvič znižali, in sicer za 10.6 %.

To znižanje splošnega indeksa življenjskih stroškov je zlasti posledica pocenitve živil (za 21.6 %), kakor tudi pocenitve tobaka in pijač (za 1.7 %) ter obleke in obutve (za 1.2 %).

Ker je istočasno narastel indeks v nekaterih drugih skupinah življenjskih stroškov, pocenitev živil ni prišla popolnoma do izraza. Narastel je namreč indeks stroškov za kurjavo in razsvetljavo (za 2.2 %), indeks stroškov za pohištvo (za 1.2 %) in indeks stroškov za usluge (za 1.7 %).

Koliko stane ena žemlja?

V celjskem okraju »vodi« pekarna v Rogaški Slatini — Zakaj le so plačevali Žalčani kruh za 12 din draže, kakor Konjičani? — Dva dinarja razlike ni mnogo, nabere se pa le.

Uredba o pocenitvi kruha in moke je naletela pri naših ljudeh na prav dober odmev. Le kolektiv pekarne v Rogaški Slatini je menda računal, da je treba to priliko izkoristiti in prilagoditi cene kruha njihovemu zaslužku, oziroma dobičku. V prvem tednu po pocenitvi so pekarne prodajale kruh po ceni 36 do 90 din in si potrošniki sploh niso bili na jasnem, ali uredba o pocenitvi velja ali ne.

Po tej uredbi morajo poslati vse trgovine in pekarne oddelku za gospodarstvo kalkulacije prodajnih cen v odobritev. Večina pekarn v celjskem okraju je v teh kalkulacijah svoje prodajne cene prilagodila nabavnim cenam moke in je v njih izkazala prodajno ceno za kruh iz polbele krušne moke po 34 din za kilogram, za kruh iz moke št. 2 po 50 din (pekarna v Slov. Konjicah po 48 din), za kruh iz moke 0g po 60 din in za žemljice 5 dkg iz moke 0g po 4 do 5 din. Samo pekarna v Rogaški Slatini je izjema. Poznjeni kalkulaciji naj bi stal kruh iz polbele krušne moke 39 din (torej za 5 din draže kot v drugih pekarnah), žemljice po 5.50 din. Pregled kalkulacije nam kaj hitro pove, zakaj je pri njih kruh tako drag. Tako je na primer v kalkulacijo za kruh iz 90 odstotne moke poslovodja vkalkuliral na 1 kg 1.38 din najemnine, spričo česar bi znašali njegovi najemni stroški 89.700 din. Vsi prebivalci Rogaške Slatine gotovo vedo, da pekarna ne plačuje tako visoke najemnine.

Zaradi boljšega razumevanja dajemo kalkulacijo za žemlje iz moke 0g, v kateri vzbudijo razne postavke na prvi pogled človekovo pozornost.

Kalkulacija velja za 180 komadov (t. j. 23 komadov iz 1 kg bele moke po 60 din).

Enota 180 žemelj je vzeta zato, ker je norma za 1 uro 180 žemelj.

7.82 kg bele moke 0g a 60 din — 469.20 din, 0.08 kg soli a 30 din — 2.40 din, 0.07 kg kvasa a 140 din — 9.80 din, 0.06 kg melase a 60 din — 3.60 din, 0.04 kg olja a 230 din — 8.12 din, prevoz moke — 15.38 din, zaslužek delavca na uro a 40 din — 40 din, 60% akumulacije — 24 din, kurjava: 37 kg premoga — 67 din, tehnično in pomožno osobje — 46 din, akumulacije na te plače — 27.60 din, elektrika — 4. 20 din, telefon — 4.20 din, material za čiščenje, drobni inventar in najemnina — 71.75 din, 6% na material — 55.87 din, pisarniški material in znamke, p. t. t ter zavarovanje — 10.85 din, razpršitev moke, 3 kg na dan (del, ki odpade na žemlje) — 15 din, izredni izdatki — 26 din, amortizacija — 36 din, mazivo, dimnikar, odvoz smeti — 44 din, zaslužek — 19 din. Skupaj — 999.97 din.

Podpis: Tovornik Martin

Po tej kalkulaciji bi torej ena sama žemlja stala 5.50 din.

Dejansko v tej kalkulaciji skoraj nobena postavka ni resnična. Za peko žemljic iz 100 kg moke naj bi na primer pekarna porabila 15 delovnih ur. V resnici zadošča 7 do 8 delovnih ur.

Za delavca je v kalkulaciji določenih 40 din, za tehnično in pomožno osebje pa 46 din. Tu je komentar popolnoma odveč.

Električnega toka naj bi pekarna porabila za 1 kg žemelj za 0.42 din! Koliko neki pekarna telefonira, če je v kalkulaciji za 1 kg žemljic telefonskih stroškov za 0.42 din. Za material za čiščenje in najemnino je vračunanih za žemelj 7.17 din ali 0.28 din na zemljico! Mazivo, dimnikar, odvoz smeti staneta po tej kalkulaciji za 1 kg žemljic 4.40

Pa naredimo preprostejši ra Iz enega kilograma moke do 25 žemljic po 5 dkg, za kar piči pekarna po svoji prodajni 137.50 din. Ker stane 1 kg m 60 din, pridemo do razlike 7 din in to bi bili stroški za p Peka ene žemljice naj torej 3 din. Ali je to realno?

Stvar bomo bolje razumeli navedem, da je napekla ta p na v letošnjih prvih treh me 191.565 žemljic, kar da mes povprečje 63.855 žemelj. Ma stroški bi torej znašali 191.565

O pekarni v Rogaški Slati se dalo več pisati. Teža kruha primer ne ustreza in je pri c kilogramu za 5 dkg lažji. S in cigaretni ogorki, ki so bil deni v kruhu, niso nikjer pri ni, stroški ali izdatki za čiš in odvoz smeti pa so v kalku zelo visoki.

Podobno je s pekarno v Ža ki si je hotela menda tudi us jati visoke dobičke na račun trošnikov. Kruh iz moke št. prodajala po 60 din, medtem stane tak kruh v Slov. Kon 48 din. Žemlje iz enake mok stale v tej pekarni 6 din, med ko se druge prodajajo žemlje moke 0g po 4 din. Jasno, da ta karna kalkulacije ni predlo ker je pač vedela, da ji take gospodarski svet ne bi odobril.

Pekarna v Preboldu je pre odločbo o odobritvi cen in t za kruh iz polbele krušne moke 34 din. Vendar poslovodja te ločbe ni potrdil na vidnem me kaiti v tem primeru pač ne bi gel prodajati tega kruha po din; saj bi potrošniki razliko n njegovo prodajno in odob ceno takoj videli.

Takih primerov je gotovo več; tukaj smo navedli le n najbolj izrazitih. Najvišje do odobrene cene kruha pa znaša za kruh iz polbele krušne mo 34 do 35 din, za kruh iz moke 2 petdeset (50) din, za kruh iz m ke 0g 60 din in za žemljice od do 4.50 din.

Navedni primeri dokazujejo kako potrebno je, da začno z a lom sveti potrošnikov. Z njiho pomočjo bo namreč trgovinska špekcija mnogo laže odkrila razne hude nepravilnosti.

Z. E., šes trg. inšp. OLO Celje—okolica

Gospodarska razstava v Domžalah

odraz industrijske zmogljivosti okraja Ljubljana-okolica

Izmed gospodarskih razstav, ki so ta čas po Sloveniji, zasluži vso pozornost tudi gospodarska razstava okraja Ljubljana-okolica v Domžalah. V šolskih sobah domžalske gimnazije bo še do ponedeljka odprta razstava industrije, obrti, trgovine in gostinstva ljubljanskega okoliškega okraja, ki združuje dele Gorenjske, Dolenjske in Notranjske ter šteje okoli 120.000 prebivalcev.

Na gospodarski razstavi v Domžalah je najbolj značilen napredek nekaterih obrtnikov in podjetij. Podjetje »Remont mlinov« je komaj na začetku razvoja in že ga lahko štejemo med najboljše te vrste v državi. Da so v tem podjetju začeli v tako kratkem času izdelovati prvovrstno opremo za mline, gre morda zasluga bogati tradiciji mlinske industrije v domžalskem okolišu. Doslej obratujeta dva mlina, ki imata razen valjčkov vso ostalo opremo iz podjetja »Remont mlinov«: to sta mlina v Fužinah in Ajdovščini. V obeh se je oprema mlade domžalske industrije mlinske opreme prav dobro izkazala. Dnevna zmogljivost teh dveh mlinov je celo višja kakor so sprva predvidevali. Toda v podjetju »Remont mlinov« v Domžalah so stopili še korak naprej in začeli izdelovati v zadnjem času vrsto izdelkov, ki jih potrebuje domača mlinska industrija. Na domžalski gospodarski razstavi vzbuja posebno pozornost stroj za razkladanje žita »Vulkan« zmogljivosti 15 do 30 ton žita na uro. Za ta stroj — malodane vsak obiskovalec bi prisegel, da je uvožen iz tujine — se zanimajo tudi v tujini, zlasti v Turčiji, od koder je podjetje že dobilo prva naročila. Razen tega se je podjetje »Remont mlinov« lotilo tudi proizvodnje mlinskih vozičkov, zajemalk in mlinskih kamnov, za katere se prav tako zanimajo tudi tuje tvrdke.

Prav tako velik napredek je dosegel kolektiv mengeške tovarne »Glasbila«, ki je z velikimi delovnimi napori dosegel, da se je tovarna razvila v kratkem od neznatnega lokalnega podjetja do podjetja, čigar izdelke upoštevajo tudi izven naših meja. Tovarna »Glasbila« v Mengšu izdeluje že malodane vse glasbila. V zadnjem času pa je dala na trg zlasti veliko število cenenih otroških glasbil: piščalk in orglic. O njenem velikem napredku priča tudi dejstvo, da bo tovarna že letos septembra odprla svojo prodajalno v Beogradu; v Ljubljani pa le pod pogojem, če bo dobila primeren lokal... Zaenkrat izvaža mengeška tovarna svoje izdelke v Anglijo in Izrael. Pred dvema letoma pa niso vedeli, kaj bi naredili s to tovarno. Nekaj časa so izdelovali celo straniščne deske in dvonadstropne postelje. V podobnih težavah je bila pred leti tudi grosupeljska tekstilna tovarna »Motvoz in platno«. Na domžalski gospodarski razstavi tega ni čutiti, saj se je kolektiv te tovarne predstavil s celo vrsto novih izdelkov, naj omenimo samo enega: tiskano juto. Tekstilne tovarne okraja Ljubljana-okolica, 9 po številu, zaposlujejo trenutno nekaj manj kakor 3000 delavcev in uslužbencev, celotna vrednost izdelkov teh tovarn, ki so se tudi v Domžalah predstavile z lepo izbiro in kakovostnim blagom, pa znaša 9.8 milijard dinarjev.

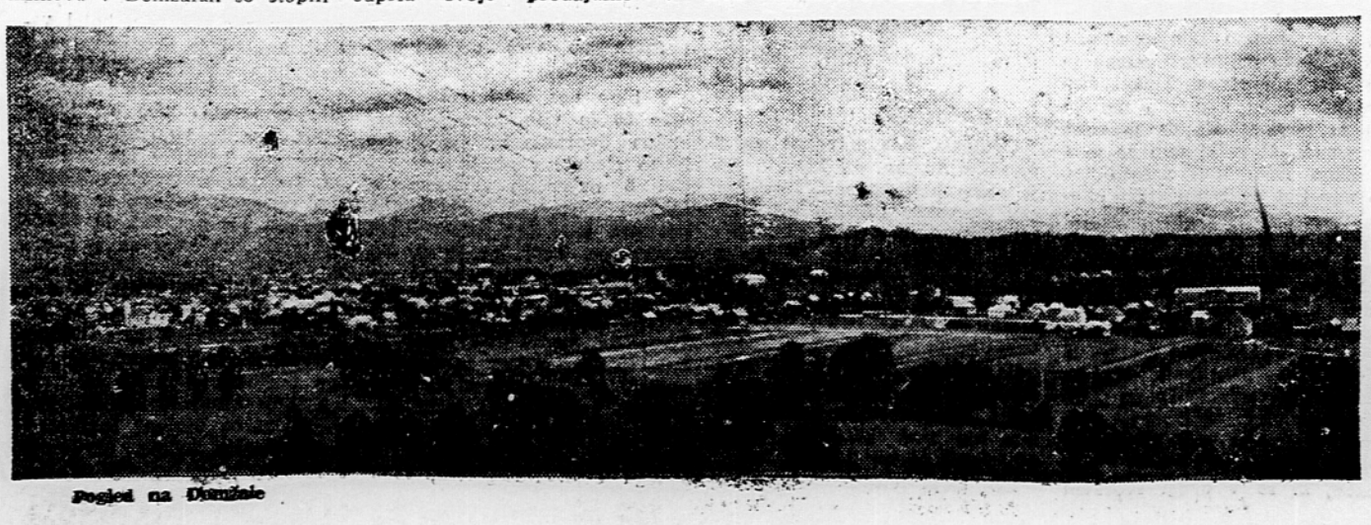
Obiskovalce gospodarske razstave v Domžalah sta presenetili tudi podjetji »Jub« iz Dola pri Ljubljani in »Tobi« iz Ihana pri Domžalah. Kolektiva teh dveh tovarn proizvajata zemeljske in olepševalne barve ter krijeta okoli 60 % vseh potreb v državi. Tovarna »Color«

Tudi mlinarji lahko najdejo na domžalski razstavi mnogo predmetov za izpopolnitev svojih obratov.

v Medvodah — na razstavi ima najlepše urejen razstavni prostor, in tovarna lakov iz Domžal pa krijeta s svojo proizvodnjo oljnatih barv, lakov (tovarna v Domžalah izdeluje tudi lake za violine) in emajlov približno 40 % potreb v državi. Na gospodarski razstavi v Domžalah je prav dobro zastopanih še desetine in desetine drugih podjetij. Ne manjka niti znamenitih domžalskih slamnikarskih izdelkov, po katerih že od nekdaj slove Domžale.

Čeprav se je obrtništvo iz domžalske okolice predstavilo s svojimi izdelki pred kratkim na mengeški razstavi, je vsekakor treba omeniti prizadevanja nekaterih obrtnikov, katerih izdelki so deležni v Domžalah največje pohvale. Stari znanec z razstav obrtnik Furlan iz Črnuč je razstavil transformator za točkasto varjenje karoserij. Obrtnik Anton Grilj iz Domžal razstavlja nanovo previti motor za 42 kilovatov, Franc Kožar iz Domžal pa vodovodno instalacijo z vodovodnim rezervoarjem. Franc Smrkolj iz Domžal pa vodovodno instalacijo z vodovodnim rezervoarjem. Franc Smrkolj iz Domžal je razstavil popolnoma novo karoserijo rešilnega avtomobila, kateremu pri še tako natančnem pregledu ne moreš reči drugega kakor da je pravkar iz tovarne »Mercedes«. Omeniti je treba tudi kmečke vozove obrtnika Pirnata. Še marsikaj bi bilo treba našteti z gospodarske razstave v Domžalah, vendar je najbolje, da si jo vsak sam ogleda, saj mu tega obiska ne bo žal.

Pogled na Domžale

Utrinki iz gospodarske inšpekcije

Tudi tisti bivši gostilničar v Moštah se je »znašel«, ki je pri »Vinu« kupoval sode vina in ga prodajal sosedanji menzi 15 din dražje pri litru.

Na koncu sta se oba znašla pred neusmiljenim paragrafom, ki bo pristrigel peroti prebujni »podjetnosti«.

•

Ko so naši peki dobili kar tri vrste moke in začeli peči dve vrsti kruha, so računali, da so Ljubljančani izgubili občutek za belo barvo. Kruh iz »cvajerce« so prodajali za kruh iz »mulerce«. Te pesmi pa je bilo hitro konec. Inšpekcija jim je izračunala tako ustvarjen dobiček, dodala določen faktor in peki so uvideli, da so se uračunali.

•

Tam »Pri Jožetu« na Vodnikovem trgu so razglasili, da so znižali cene za 40 %. Potrošniki pa upravi »Manufakture« niso slepo verjeli in so se pritoževali nad tako reklamo. Kaj hitro so ugotovili, da cene v drugih podjetjih konkurirajo »Jožetu« — kljub 40 % popusta. Saj so res znižali cene — neidočemu blagu, ki so ga iz večjih poslovalnic zbrali na Vodnikovem trgu. In še to le do cen v ostalih podjetjih. No in v dokaz reklamnemu znižanju — popustili pri treh vrstah blaga. Potrošniki so občutljivi za take nesocialistične prijeme in seveda tudi kritičnejši kot nekdaj. Prav tega imajo pač vso pravico.

•

Paragraf bo pobožal tudi tis gostilne, ki še ne vedo, da se kruh pocenil. Kar naprej prodajajo košček črnega po 5 din. Kilogram stane v pekarni 34 din. 7 koščkov po 5 din je 70 din.

Čudna kalkulacija, s katero niso zadovoljni ne potrošniki, ne inšpekcija.

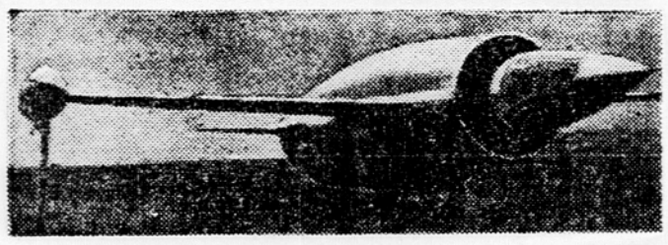
•

Ižanec je pripeljal butarice dr v mesto. Gospodinje so ga bi vesele in so mu naročale, naj jeseni ne pozabi nanje. Pa ga pocukal mož postave za dovolj nje. Pisano je pogledal Ižanec ni razumel, kakšnega potrdila mu je treba. In miličnik ga je ola šal za 200 din. Cesta ni tržni pro stor. — To je sicer res, gospod nje ne bi bile vesele, če bi mora le nositi butarice s tržnega pro stora domov. Uredbo bo vsekako treba dopolniti za take primer sicer Ižancev ne bo več v Ljub ljano, lesni odpadki pa bodo gn li po hostah...

M. V.

20. razstava francoske letalske industrije

Dober mesec je minilo od zaključka 20. mednarodne razstave letalstva na pariškem letališču Le Bourget, kjer zavzema vsakokrat francoska letalska industrija prav posebno mesto. Ceprav na letališču Le Bourget ni več radovednih obiskovalcev z vseh delov sveta — 5. julija,

Tudi francosko reaktivno letalo »Leduc 21« se odlikuje prav tako kakor domala vsa po vojni konstruirana francoska letala po izredni svoječrstnosti.

ko je angleško letalo »Supermarine Swift F4« po doseženem rekordu na progi London—Pariz petkrat prebilo zvočni zid, jih je bilo 200.000 — je svetovno časopisje še vedno polno poročil, zlasti o napredku francoske letalske industrije. V teh poročilih vselej omenjajo novi francoski vetrovni kanal pri mestu Modane ob francosko-italijanski meji (o tem vetrovnem kanalu smo že poročali), kateremu se ima Francija zahvaliti za uspehe svoje letalske industrije. Francoski vetrovni kanal pri Modani, ki je največji na svetu, je urejen za preizkušanje aerodinamičnih lastnosti letalskih modelov od 0.2 do 1.15 Mahovih števil (Mah 1, ta znamenita številka, ki se jo vsi dobro spominjamo iz filma »Hitrejši od zvoka«, pomeni hitrost zvoka 330 m v sek.). Voda, ki žene dve Peltonovi turbini po 55.000 konjskih moči, ima od umetnega jezera do turbin v vetrovnem kanalu 840 m padca.)

Francoska letalska industrija zaposluje trenutno okoli 60.000 delavcev in uslužbencev. Razen petih državnih letalskih tovarn, je še okoli 20 manjših, privatnih, ki zaposlujejo skupno polovico delavcev in uslužbencev francoske letalske industrije.

Francoska letalska industrija je letos prikazala v Parizu med drugim veliko potniško letalo »SE 2010 Armagnac«. Letal te vrste so doslej zgradili le 8. Štiri izmed teh letal uporablja družba TAI (Transports Aeriens Intercontnentaux) za polete v Maroko. To letalo ima 4 motorje po 3500 konjskih moči, v njem je prostora za 107 potnikov. Razen tega sprejme lahko 17.5 ton blaga. Hitrost letala znaša 454 km na uro.

Največjo pozornost je vzbudilo v Parizu dvomotorno transportno francosko letalo Hurel-Dubois HD-31. To letalo ima ozka dolga krila, katerih premer znaša 40 m.

Francoska letalska industrija je v nasprotju z drugimi posvetila po vojni posebno pozornost proizvodnji trenažnih in športnih letal. Doslej je francoska letalska industrija izdelala že celo vrsto letal te vrste. Izmed vojaških letal je bilo v Parizu največje zanimanje za enosedežno lovsko letalo MD-452 »Mystere IV«. To letalo je enakovredno ameriškemu lovskemu letalu »Sabre« in sovjetskemu »MIG-15«. Za ta letala ima francoska letalska industrija tudi ameriška »Off shore« naročila. Ena izmed glavnih odlik francoske letalske industrije je množica prototipov letal raznih vrst. Kljub obsežnemu proizvodnemu načrtu pa posveča francoska letalska industrija tudi precej skrbi proizvodnji helikopterjev, saj so po vojni izdelali že 14 prototipov helikopterjev, izmed katerih jih nekaj izdelujejo v serijah.

Posledice korejske vojne

Na Koreji so ljudje prišli ob vse. Najtežje je za prevozna sredstva, ker so sto tisoči odvisni od uvožene hrane. Na sliki vidimo iznajdljivega korejskega kmeta, ki je zbral štiri različna kolesa, da je lahko zapregel, zato da bi se mogel preživljati.

Dornbirnski tekstilni sejem

Zadnjega julija so v Dornbirnu v Avstriji (Vorarlberg) odprli velesejem tekstilnih vzorcev. Letos razstavlja na dornbirnskem tekstilnem sejmu 969 tvrdk, ali okoli 100 več kot lani. Odlikujejo se zlasti izdelki tekstilnih tovarn iz Vorarlberga, katerega središče je mesto Dornbirn. Letos je na dornbirnskem tekstilnem sejmu tudi mnogo več tujih tvrdk, kakor na prejšnjih sejmih. Razmerje med avstrijskimi in tujimi tekstilnimi tovarnami je 598 nasproti 371.

Kaj pa pri nas?

V mestu Melbourne v Avstraliji je odprl gostilničar Stanley Jackson posebne vrste restavracijo. Vse obroke hrane servira gostom na zelo cenenih pladnjih in krožnikih. Gostom je v tej restavraciji dovoljeno metati te pladnje po jedi enostavno v zid. Gostilničar Jackson je namreč mnenja, da je na ta način najlaže zmanjšati nejevoljo gostov zaradi slabe kakovosti hrane in mastnega računa.

S tankom čez mejo

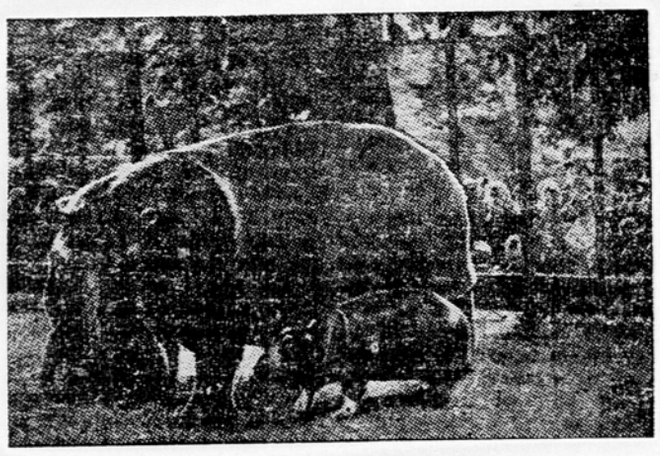

V tanku, ki ga vidimo na sliki, je 25. julija zbežalo v Zahodno Nemčijo 8 Čehov. Tank sta izdelala češkoslovaška mehanika Vaclav Uhlik in Josef Pisarik

Iz živalskih vrtov

Ljubeznivi opici iz londonskega živalskega vrta (na desni strani) bi se prav gotovo ustrašili povodnih konjev iz živalskega vrta v Kopenhagenu na Danskem. Toda samica povodnega konja Maren, ki jo vidimo na spodnji sliki skupaj z mladičem, ni tako strašna kakor je videti. Zdi se kakor da kima od zadovoljstva, ko vodi svojega 15 dni starega mladiča na prvi sprehod. Mali racajoči težak je njen trinajsti mladič, kar je nedvomno rekord za povodnega konja v ujetništvu.

Zanimivosti

Mesto Bobbin Head v Novem Južnem Wallesu v Avstraliji slovi zaradi mačke »Smokey«, ki ne lovi miši, marveč ribe. Vsako jutro točno ob 9. uri skače ta mačka s pomola v morje, kjer lovi ribe in jih prinaša svojim mladičem. Na teden jih ujame menda tudi do 35. Najtežja riba, ki jo je ujela doslej mačka »Smokey« iz avstralskega mesta Bobbin Head, je tehtala nad en kilogram.

*

Po 17 letih je bil od 6. do 11. julija v Parizu zopet mednarodni kongres za numizmatiko. Kongresu je prisostvovalo okoli 400 numizmatikov iz raznih delov sveta, delo kongresa pa je vodil znani francoski numizmatik Jean Babelon. Kongres je razpravljal o razvoju starinoslovja o denarju-kovancih — v zadnjih letih in je prav zaradi tako dolge prekinitve mednarodnega sodelovanja numizmatikov velikega pomena za nadaljnji razvoj te znanosti.

V VSAKO DRUŽINO KNJIGE PREŠERNOVE DRUŽBE!

Knjiga „Indija in prebujeni Vzhod"

V Združenih državah Amerike je izšla minule dni najnovejša knjiga Eleonore Rooseveltove: Indija in prebujeni Vzhod. V tej knjigi objavlja znana ameriška javna delavka, vdova po bivšem predsedniku Rooseveltu svoje vtise s svojega lanskoletnega potovanja po Aziji.

Eleonora Rooseveltova izraža v tej knjigi svoje občudovanje naporov Indije in Pakistana, da bi se zboljšale tamošnje življenjske prilike in da bi ti dve državi dosegli popolno neodvisnost. V svoji knjigi piše med drugim tudi tole:

»Če bi Indiji in Pakistanu pomagali rešiti medsebojna nasprotstva in težave vsake dežele posebej bi bila to največja usluga tema dvema narodoma.« Eleonora Rooseveltova piše nadalje, da se je prepričala na svojem popotovanju po Aziji tudi o tem, da smatrajo azijski narodi Indijo za vodečo državo tega dela sveta. O Pakistancih meni v svoji knjigi, da so izredno hrabri, polni življenjske sile in da so pripravljeni pomagati svoji vladi premagovati vse težave na poti do močne, organizirane države.

Od Valvazorja do Kastelica

Mesto, ki mu Kranjec pravi le Kranj, Nemec pa Krainburg, leži na Gorenjskem med Ljubljano, Tržičem in Radovljico. Precej pod mestom se reka Kokra izliva v Savo, tako da leži mesto v kotu med obema rekama in takorekoč v konici. Meščani morajo zajemati vodo iz Kokre ali Save in jo nositi precej visoko. Zato pravijo, da je v mestu Kranju več vina kot vode. Kranjčani imajo sicer raznolične svoboščine in lepe privilegije, pri tem pa veliko nerazpoloženje ali nenaklonjenost, da bi koga o njih kaj poučili. (Valvazor).

Tretjega aprila so v Kranju pri urejevanju okolice Prešernovega spomenika na Titovem trgu (pičlih 40 cm globoko) prvič naleteli na najdbe iz staroslovanske dobe. Nihče ni pričakoval, da nas bo skromna sled, lunasti uhani in prstan, pripeljali do odkritja enega največjih staroslovanskih grobišč v Sloveniji. Cene Avguštin).

Iz najdb v slovanskih grobovih se da zanesljivo sklepati, da pripada kranjsko grobišče slovanski kulturi ketlaškega tipa (Köttlach je kraj na Nižjem Avstrijskem), ki je značilna za alpske Slovence v letih od 800 do 1000. Nekatere posebnosti kažejo na tesnejšo zvezo z velikim grobiščem na Bledu, vendar pa je Kranj po dosedanjih najdbah še vedno bliže grobiščem v Zirovnici, Mengšu, Komendi in Ljubljani. Med naštetimi grobišči zavzema že sedaj po pomenu in materialu prvo mesto. V naslednjih raziskavah bo treba posebno zasledovati njegovo povezanost z Bledom. (Dr. Jože Kastelic).

*

UNESCO (vzgojna, znanstvena in kulturna organizacija Združenih narodov) je pred kratkim izdala popoln katalog folklorističnе glasbe, ki jo ima registrirano pariška ustanova »Musée de l'Homme«. Katalog je pripravila posebna mednarodna komisija strokovnjakov-etnografov. »Musée de l'Homme« si je pridobil doslej preko 2000 gramofonskih plošč folklorističnih zapiskov, ki so jih nabrali v Afriki, Aziji, na tihomorskih otokih in v Mehiki.

Podobno zbirko folklorističnе glasbe ima samo ameriška Kongresna knjižica, katere zbirka se omejuje na ljudsko glasbo Severne Amerike, zlasti indisko.

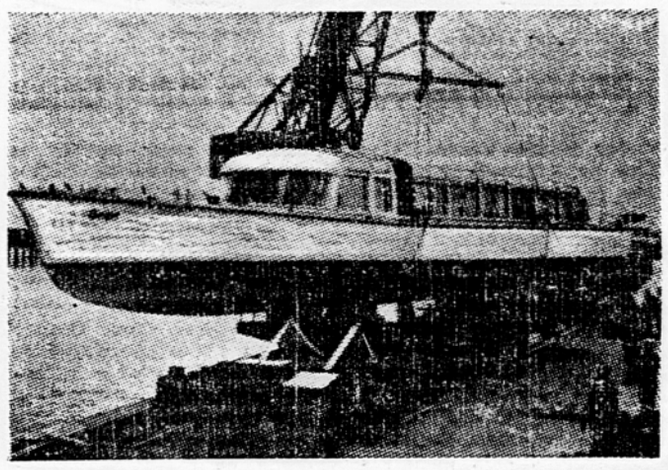
Izotopi v medicini

Odkar so rentgenski žarki omogočili opazovanje utripanja srca so iskali zdravniki tudi sredstva, s pomočjo katerih bi lahko opazovali, kaj se dogaja v drugih organih človeškega telesa. To sredstvo so našli v radioaktivnih izotopih, dobljenih v atomskih pečeh. Eden od najvažnejših krajev, kjer izdelujejo izotope je angleški atomsko raziskovalni zavod v Harwellu, kjer so začeli izdelovati izotope že leta 1948. Tega leta so iz Harwella poslali 23 pošiljk izotopov, leta 1950. 223, lani pa že 3250. To znatno povečanje pošiljk je deloma omogočila tudi duhovita zamisel varnejšega prevoza izotopov na koncu letalskih kril. Prej so morali pošiljke izotopov polagati v težke svinčene zaboje, da so preprečili nevarno izžarevanje teh radioaktivnih snovi. Zadnja leta pa prevažajo izotope v malih vdolbinah letalskih kril, od koder je razdalja do kabine s posadko letala tako velika, da predstavlja enakovredno zaščito kakor debele svinčene stene.

Izotope uporabljajo angleški in tudi drugi zdravniki zelo mnogokrat za zdravljenje nevarnih tumorjev. Še pred kratkim je zdravljenje kožnih tvorov obstojalo v tem, da so jih odstranjevali in uničevali s pomočjo rentgenskih žarkov ali koncentriranih plinov. To zdravljenje je bilo skoraj v vseh primerih popolnoma uspešno. Vendar je uničevanje tvorov puščalo na bolnikih velike brazgotine. Zdravljenje z izotopi ne pušča takšnih posledic. Izotopi dobivajo čedalje večjo prednost pred rentgenskimi žarki, ki so bili vse do nedavnega glavni zaveznik kirurgov. Pri uničevanju tvorov z rentgenskimi žarki se namreč često poškoduje tudi tkivo okoli tvora, to pa zaradi tega, ker rentgenskih žarkov ni lahko koncentrirati samo na oboleli del človeškega telesa. S pomočjo izotopov zdaj zdravniki lahko najprvo točno ugotovijo kraj tumorja, nato pa dovajajo potrebne količine radioaktivnih izotopov izključno bolnemu delu človeškega telesa. Prednost izotopov je tudi v tem, da je njihovo učinkovitost mogoče regulirati že pri samem izdelovanju.

Radioaktivno zlato oziroma njegovi izotopi so najboljši, najnatančnejši pomočniki zdravnikov. Izotope zlata »streljajo« proti tvorom v obliki majhnih izstrelkov, lahko pa jih dovajajo bolniku tudi kot raztopino. Medtem ko ostane izotop zlata tam, kamor so ga položili, ima izotop fosforja to lastnost, da teži k obolelim delom človeškega telesa. Izotopa kobalta in sodija se spet odlikujeta predvsem po tem, da se ustalita najraje v krvnem obtoku. Spričo teh raznih lastnosti umetnih radioaktivnih izotopov je mogoče zdraviti najrazličnejše bolezni, od bolezni prebavnih organov, zastojev v krvnem obtoku do tvorov in drugih. Ko prodrejo izotopi v notranjost telesa, delujejo kot vohuni; njihovo delovanje v človeškem telesu registrirajo z Gegerjevimi števci, s pomočjo katerih ugotavljajo zdravniki-specialisti povsem zanesljivo natančno mesto bolezni.

Moderna potniška ladja

Železnice v Zahodni Nemčiji so uvrstile na Bodenskem jezeru v promet nove motorne čolne, ki tehtajo 20 ton in imajo prostora za 65 potnikov

Pomemben izum dveh inženirjev

Jugoslovana dr. ing. Vladimir Stubičanin in ing. Antun Strmac sta odkrila nov način graditve podvodnih delov pregrad za hidrocentrale. Gre za tako imenovani cement »Gel«, ki je zaradi velike gostote zelo odporen proti vodi ko ga vbrizgavajo v zemljo, pa je tekoč. Prejšnja masa, tako imenovano cementno mleko, se je izgubljala v razpokah kraškega zemljišča, kar je povzročalo zelo veliko potrošnjo cementa. Strokovnjaki računajo, da bodo znašali prihranki na gradbiščih, kjer zdaj preizkušajo cement »Gel«, kakih 6 milijard din, na ostalih pa več deset milijonov. Najprej so novo vrsto cementa preizkusili na gradbišču hidrocentrale na Vrbasu, kjer se je zelo dobro obnesel. Zdaj uporabljajo ta cement z istim uspehom tudi na gradbiščih hidrocentral Mavrovo in Glava Zete ob izlivu reke Cetine.

Ing. Stubičanin in ing. Strmac sta odkrila tudi postopek za pridobivanje tako imenovanega kaloidnega cementa, ki ga uporabljajo v injekcijski praksi za izdelovanje zelo trdnega betona iz navadnega cementa. O uspehih teh raziskav in poskusov bosta poročala na kongresu geomehanikov v Zürichu, ki bo letos septembra.

Z letali nad volkove

Na Aljaski živi veliko število volkov, ki zlasti v zimskem času morijo jelene, imenovane karibu. Ti edini dajejo meso tamkajšnjim prebivalcem, ki so tako oddaljeni od vseh prometnih zvez, da jim ni mogoče dovažati svežega mesa. Volkov je toliko, da obstoja resna nevarnost, da jelenov ne bo iztrebil človek ampak volkovi. Zato je treba iztrebiti najprej volkove, nato bo šele mogoče misliti na povečanje števila karibu-jelenov. Volkov pa v širnih planotah Aljaske ni mogoče iztrebiti z navadnimi lovskimi pripomočki. Lovci se poslužujejo letal, s katerimi sledijo krdelom volkov in ko jih opazijo, jih z avtomatskim strelskim orožjem začno obstreljevati. Po tej bitki z volkovi, pri kateri pa so lovci popolnoma na varnem v letalih, letala pristanejo lovci na smučeh pa pobirajo postreljene volkove in jih z letali odpeljejo v zbirališče. Tako upajo, da bodo uničili volkove, te največje sovražnike karibu-jelenov, in obvarovali tamkajšnje prebivalce, saj so jim ti jeleni dragocena domača žival.

Zgodba Serpasa Tensinga

Serpas Tensing je nepismen človek, zna se edino podpisati; toda zaradi svoje hrabrosti, drznosti in žilavosti je postal svetovno znan planinec. O svoji življenjski poti je Tensing pripovedoval v Londonu med drugim tudi naslednje: »plezati sem začel z edinim namenom doseči vrh Everesta. Že ko sem prvikrat priplezal do polovice poti sem pozabil na lakoto in žejo in nisem imel nobenega strahu. Nisem se več spomnil ne na družino, ne na dom in niti mislil nisem na nevarnosti. Edina moja misel je bila doseči vrh.«

Mnogo vodnikov se je odlikovalo v gorah. Plezali niso samo zaradi zaslužka, marveč tudi iz ljubezni. Toda previdnost jih je zadrževala, da niso tvegali vsega. Spomnili so se svojih tovarišev, ki so se ponesrečili ali pa zmrznili v gorah. Tako je bilo pred leti z Angtharkay-em, enim najboljših vodnikov na Annapurno. Odklonil je ponudbo vodje odprave Maurica Herzoga in se vrnil. Tega Tensing ne bi storil, čeprav so za zdrave in močne može v himalajskem pogorju tudi druge, lažje možnosti preživljanja. Tensing je dal namreč pred vsem drugim prednost planinstvu.

Rodil se je junija 1914, v vzhodnem Nepalu v vasici Thanel, ki je obrnjena proti stožčastemu masivu Mount Everesta. V njegovi rojstni vasi, ki šteje le nekaj koč, žive revni kmetje. Že Tensingov oče je bil nosač. Prenašal je blago, otovorjen kakor mula. Tensingov oče, ki je prenašal blago med Nepalom in Tibetom in je to obrt zapustil tudi sinu. V krajih pod Mount Everestom imajo nosači privezana bremena s pomočjo širokega tkanega traku; privežejo si ga okoli čela. Pri hoji so ti nosači sklonjeni naprej, tako da občuti večji del teže bremen njihova glava. Med Serpasi so nosači tudi ženske, le da dodajajo bremenom še svoje otroke. V Tibet prenašajo zelenjavo, sadje, sladkor, tobak, nazaj pa tovorijo sol. Najtežji del poti je prelaz Nangpa La. Čezenj se vodijo nobenih četveronožnih živali, ker verujejo, da bi »duh«, ki varuje ta prelaz, ubil vsako žival. Grenak je kruh nosačev Serpasov in zato silijo ven iz svoje domovine in si iščejo dela drugje. Tensing je na priliko zapustil svoj rojstni kraj že z 21 leti. Odtlej so bile njegove oči dvignjene k himalajskim vrhovom. Od očeta je slišal govorice, da plezajo beli možje zaradi športa na visoke vrhove, da rabijo spremljevalce in jih dobro plačujejo. Pred 18 leti je alpinist Hugh Rutrledge prvikrat poskusil osvojiti Everest. Novico je zvedel tudi Tensing, ki je dorastel v krajih, kjer ni daleč okoli nobene šole. Večkrat lačen kakor sit je sanjaril, kako bi se prebil od nosača in lovca naprej, kako bi dosegel v življenju nekaj velikega. Ta njegova želja je morala biti izredno močna, da je zapustil svoj rojstni kraj, saj je znano, da so Serpasi izredno navezani na svoje domače hribe, na vasi z značilnimi enonadstropnimi hišami, zidanimi iz kamna, ki so za vzhodnjaško življenjsko raven še dokaj dobre.

Tensing, okrašen z odlikovanji

Pred 18 leti je Tensing začel svoj novi poklic, poklic alpinista-planinca. Kot nosač se je najprej udeležil ekspedicije Erica Shiptona. Ves srečen je tedaj pomočil svoj desni palec v črnilo in ga pritisnil v znak dogovora na belo stran mezdne knjige. S svojimi 173 cm je bil višji kot večina Serpasov, razen tega se je znal smejati izredno veselo in nalezljivo. Eric Shipton je bil prvi učitelj Tensinga ki je letos napravil izpit, kakršen ni uspel njegovemu velikemu učitelju. Že na svoji prvi poti je Tensing spoznal, kako neizprosen sovražnik ljudi je lahko Everest. Blizu taborišča št. III Shiptonove ekspedicije je Tensing našel truplo Maurice Wilsona, fanatičnega Angleža, ki je mislil, da bo lahko brez hrane in s prostimi rokami dosegel vrh. Že na svoji prvi poti se je Tensing, ki je v svojem življenju ubil dotlej že lepo število medvedov, leopardov in druge divjadi, še bolj navadil umetnosti boja z naravo in plezanja. Naslednjo pomlad — leta 1936. — ga je vzel v svojo ekspedicijo tudi alpinist Hugh Rutledge. Ta ekspedicija se je končala brez kakšnega posebnega uspeha. Toda Tensing pravi, da je bil kljub temu srečen, ker se je vedno bolj približeval cilju — vrhu Everesta. Dve leti pozneje ga srečamo spet na poti proti Everestu z ekspedicijo H. W. Tilmana. Tedaj je bil že toliko znan, da so začeli njegovo ime pogostokrat omenjati v spominih ekspedicij, ki so se borile za Everest. Tilman mnogo piše v svojih spominih o Tensingu; opisuje ga kot mladega drznega, močnega in prijetnega nosača, ki je neutrujeno korakal v višinah, kjer ni bilo za hojo že nobenemu nosaču več. S to ekspedicijo je doživel omrtvičenje svojega tovariša Pasanga Bhotla, onesposobljenega »tigra«, ki hodi še danes ves hrom po ulicah Darjeelinga. Niti takšne tragedije niso napravile na Tensinga kakšnega globljega vtisa. Prav tako trdno je bil odločen doseči vrh Everesta kakor spočetka. Njegovi načrti so bili nato za nekaj časa preprečeni. Naslednje leto 1939 ni bilo nobene ekspedicije na Everest. Toda Tensingovo ime je bilo že toliko znano, da se ni več bal za zaslužek in se je upal poročiti. Med vojno je bil vojak. Preden je skupaj s Hillaryjem osvojil Everest je živel v skromnem stanovanju in ni imel za svojo družino — ima dve šoloobvezni hčerki — več kakor 12 kvadratnih metrov prostora. Na mesec je zaslužil po 17 šilingov in 4 šilinge na dan kot dodatek za snežne višine. S tem zaslužkom je preživljal družino in sebe tudi v času monsumov, ko so ekspedicije v dolinah in med boleznijo ter brezposelnostjo. Po vojni je Tensing trikrat plezal s švicarsko ekspedicijo; bil je tudi nosač italijanskega profesorja Tuccija. Pred štirimi leti se je spet pridružil Tilmanu. V njegovi ekspediciji je preživel težak napad snežne slepote. Kljub temu je že naslednje leto sodeloval s francosko ekspedicijo pri vzponu na Nanda Devi. Tensing smatra ta vzpon za enega najtežjih, za težjega, kakor je bil vzpon na Mount Everest. Nekemu indijskemu novinarju je takole opisal svoj vzpon na Nanda Devi:

»Ko sem plezal preko ledenega plazu sem plezal počasi, kakor bi hodil po prstih. Nobenega mesta ni bilo za oprijem in led je bil zelo spolzek. Ko je začel zmrzovati kisik sem odvrgel črpalko in masko. Toda priplezali smo na vrh in smo bili srečni.«

Tensing, ki je hodil v svojem življenju po trdih poteh in je danes mojster alpinizma, večkrat izgovarja besedo sreča. Izgovarja jo s posebnim prizvokom, najbrže zaradi tega, ker je doživel v svojem življenju prav izredno srečo — dogodek, kakršnega si delita od vseh prebivalcev sveta le s Hillaryjem.

VEČ DELAVCEV

sprejme takoj MLO Ljubljana, Uprava za ceste, Vilharjeva 14. Samsko stanovanje preskrbljeno. Plača po tarifnem pravilniku.

MLO Ljubljana Uprava cest

Sodobna žena

Ulica ni otroško igrišče

Od začetka pomladi do hladnih jesenskih dni vidimo na ulicah cele roje otrok; Prevladujejo otroci od prvega do šestega leta, kajti starejši si poiščejo že »boljšo« zabavo in jo uzvrejo kam drugam. Kaj delajo otroci na cesti? Nedolžno se igrajo. Sedijo v cestnem prahu, ga grebejo na kupe, morda polivajo z vodo in pečejo potice, pobirajo cigaretne ogorke, vžigalice in podobno, hodijo po štirih, se podijo sem in tja, kakor je pač otroška navada. Ko jih pokliče mati k jedi, zdrvijo vsi marogasti od nesnage v hiše, odkoder se čez nekaj časa vrnejo — nekateri prav tako marogasti — in igra se nadaljuje. Od časa do časa povozi katerega kak kolesar ali avtomobilist, mato se za dan ali dve ulica nekoliko izprazni, pozneje pa se nadaljuje ista pesem.

Ali so izgubile matere teh otrok vso razsodnost, da puščajo otroke v takšno nesnago? Ali ne vedo, da vtakne otrok brez pomisleka tudi stokrat dnevno roko v usta, ne da bi ga pri tem motilo, če je roka umazana? Ali ne pomislijo, da je cestni prah posušena zmes vsakovrstne nesnage, ki jo njihov otrok pridno nosi v usta.

Nekoč sem opozorila mater šestih otrok na posledice, ki jih lahko rodi valjanje njenih otrok po cestni nesnagi. Odgovorila mi je, da v stanovanju ne morejo biti ves dan, na dvorišču pa se ne smejo igrati. Prav je imela, v stanovanju otroci res ne smejo biti ves dan. Nuditi jim je treba čim več zraka in sonca, zato morajo iti na prosto. Da pa se ne bi smeli igrati na dvorišču, če dvorišče je pri hiši — in večina hiš ima dvorišče — je pa precej nezaslišana stvar. Kdo pa to prepoveduje? Lastnik, uprava nepremičnin, ali morda stanovalci brez otrok,

Res je, nekatera dvorišča so za otroško igrišče neuporabna, ker so mračna, vlažna, brez dobrega zraka. Kjer pa je dvorišče primerno, mora biti otrokom na razpolago. Stanovalci naj sporazumno odstranijo vso navlako, ki stoji tam že iz navade in pogosto nima nobene vrednosti, prav gotvo pa ne take kakor živ otrok. Dvorišče naj lepo očistijo, olepšajo, namestijo v njem kakšne skromne priprave za igranje (kup mivke, gugalnico in še kaj), drug drugemu pa naj strogo prepovedo odmetavati odpadke in pljuvanje po dvorišču. Ali ne bodo zadovoljni vsi tisti, ki imajo otroke in oni brez njih, če bodo videli otroke v primernem okolju, zavedajoč se, da so k temu tudi sami nekaj pripomogli?

»Kdo jih bo pa poslušal?« me je vprašala vdova brez otrok. To je sicer res, toda mar nismo tudi sami kot otroci prav tako kričali in so nas drugi poslušali? Poslušajmo zdaj še mi mlajši rod! Mar na cesti ne kričijo? Seveda, razlika je le v tem, da jih morajo tam poslušati drugi ljudje. Razen tega pa je mogoče z dobrim vzgojnim vplivom včasih res zelo brezglavo otroško vpitje in pretirano divjanje precej omiliti in zmanjšati.

Želimo si, da bi te besede ne šle mimo naših ljudi. Naša dvorišča naj se čimpreje spremene v otroška igrišča. Iz naših otrok naj zrase zdrav, krepak in dobro vzgojen rod. Ulica jim tega ne more dati.

Kjer pa dvorišče nikakor ni primerno za otroške igre, se morajo starši »žrtvovati« in voditi otroke na sprehode med zelenje „na dober zrak. Le na cesto ne spada pod nobenim pogojem noben otrok.

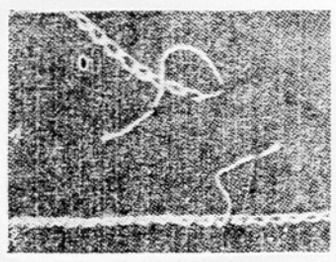

Kako negujemo obutev

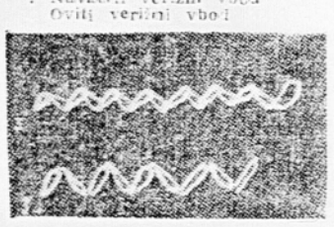
Obutev je tako draga, da ni vseeno kako ravnaš z njo. S skrbno in pravilno nego pa si jo lahko ohraniš dalj časa ne samo lepo, marveč tudi trpežnejšo. Predvsem pazi, da s čevljev takoj ko jih sezuješ z mehko krtačo odstraniš prah, ki razjeda usnje. Pri tem nikoli ne pozabi temeljito skrtačiti tudi podplate. Če so čevlji zelo blatni, ne odstrani blata s krtačo, marveč jih umij. Ko so čevlji že docela suhi, jih dobro skrtači in šele nato namaži s kremo, sicer ostane vlaga v usnju. Očiščene čevlje natakni na kopito, ker le tako ohranijo lepo obliko. Če nimaš kopit, jih natlači s papirjem. To je zlasti priporočljivo za mokre čevlje ker papir dobro vpija vlago. Čevlje hrani vselej na suhem prostoru. Tudi jih ne pozabi pravočasno odnesti k čevljarju. Zelo raztrganih čevljev ti ne more lepo popraviti tudi najboljši čevljar. Obutev tudi ohraniš dalj časa, če jo pogosto menjaš. To je še posebno priporočljivo za tiste, ki se jim noge pote. Lakaste čevlje in galoše večkrat namaži z vazelino, da ne bodo razpokale. Lak potrebuje prav tako kakor vsako drugo usnje od časa do časa maščobo.

Začnimo v verižnim vbodom

Nemara že dolgo niste vezli in ste že nekoliko pozabili, kakšen je verižni vbod in kaj vse lahko z njim naredimo. Če si ga boste s pomočjo slik spet priklicali v spomin, boste presenečeni, kako se izpreminja in kako uporaben je. Njegova največja prednost pa je v tem, da z njim lahko zelo naglo vezemo. Verižni vbod je posebno primeren za vezenje obrisov in arabesk. Ker je plastičen, ga uporabljamo predvsem za ročna dela z močno poudarjeno vezenino.

Navadni verižni vbod
Oviti verižni vbod

Dva načina nazobčanega verižnega vboda

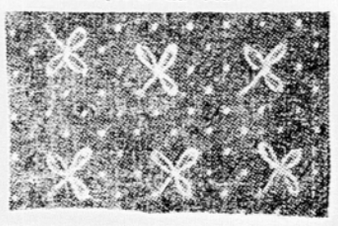

Verižni vbod v obliki stopnic, šasten rob
Odprti verižni vbod
Marjetica z verižnim vbodom

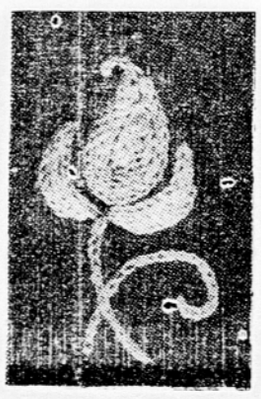
Prav lep je oviti verižni vbod, ki učinkuje na tkanini kakor našita vrvica. Ovijemo ga lahko tudi z drugobarvno prejico. Pri nazobčanem verižnem vbodu vbadamo šivanko enkrat navzgor, drugič navzdol. Posebno učnikovit je navskrižni verižni vbod. Pri njem ne vbodemo šivanko na mesto tik ob zadnjem vbodu, marveč nekoliko na levo ali desno. Z verižnim vbodom lahko izvezemo tudi širok rob, tako da dolg verižni vbod veže zgornje in spodnje vbode. Blazine in prtiče lahko okrasimo tudi z odprtim verižnim vbodom, ki ga izpeljemo iz navadnega verižnega vboda oblikujemo dekorativne marjetice. Posamezne listke cvetice oblikujemo z zaključenimi verižnimi vbodi. Če jih uvezemo v obliki venčka okoli središča, nastane majhna cvetica. Oba robova, ki ju vidite na sliki, sta samo dva izmed številnih motivov, ki jih lahko izvezemo z verižnim vbodom. Z marjeticami okrasimo otroške obleke in nežne, majhne prtiče. Z verižnim vbodom lahko izpolnimo tudi večje ploskve, ki jih ne moremo izpolniti z navadnimi gladkimi vbodi: pri tem pa morajo vbodi ležati tesno drug ob drugem (glej sliko). Za vezenje verižnega vboda je primerna vsaka prejica, le da izberemo za močno poudarjene vezenine debelejšo, za nežnejše motive pa tanjšo.

Rob marjetice na tilu

Široka robova marjetic na tilu

Tako izpolnimo z verižnim vbodom večje ploskve

Počitek ali napor?

Od pomladi do jeseni odhajajo ob sončnih sobotah in nedeljah mnogi mestni ljudje na deželo — v gozdove, k rekam in na gore. Vedno več ljudi, zlasti med mladino, ki jim nedelja ne pomeni več posedanje in popivanje po gostilnah, marveč so gostilne rajši zamenjali z izleti, kopanjem, skratka nedeljo najrajši prebijejo v prirodi. Mnogo pa je med njimi tudi takih, ki pretiravajo, ker menijo, da je nedelja izgubljena, če je niso mogli izpolniti do zadnje minute z intenzivnim gibanjem. Prav o teh bi radi danes spregovorili.

Seveda je z zdravstvenega stališča najbolj prav, če se dejavnost v prostem času povsem razlikuje od poklicnega dela. Kdor v poklicu fizično dela, mora torej skrbeti, da se bo v prostem času telo odpočilo, dočim naj duševni delavec uravnovesi svoje vsakdanje opravilo s telesnim gibanjem. Na to načelo pa pogosto pozabljamo. Zmerom znova lahko opazujemo, kako ročni delavci komaj čakajo nedelje, da bodo lahko obdelovali svoje vrtove ali njive, mizarili in zidali in prav v nedeljo opravljali najtežavnejša fizična dela. Razumljivo je, da si v nedeljo niso odpočili, marveč bodo pričeli svoj delovni teden morda še bolj izčrpani kakor so ga končali.

Prav tako nepremišljeno je, če menijo starejši ljudje, da lahko nalagajo svojemu organizmu napore, ki jih vzdrže mladi ljudje. To je precejšnja pomota. Kar prenese mlad organizem brez škode, pomeni za starejše obremenitev. Zato se jim bo prej ali pozneje maščevalo, če bodo v soboto po opravljenem delu sedli na vlak ali avtobus, še do noči prehodili dolgo pot do prve planinske postojanke in se naslednji dan ob zori napotili na najvišje planinske vrhove. Nič manj nepremišljeno ni, če hočemo celo samo v nedeljo prehoditi ali prevoziti na desetine kilometrov.

Vse to velja tudi za ženske. Mlade ženske, ki v vzdržljivosti tako pogosto tekmujejo s svojimi moškimi tovariši, si s tem prav nič ne koristijo. Večkrat pri tem pozabljajo na telesne napore, ki jih morajo opraviti med tednom, in to ne samo v poklicu, marveč tudi v gospodinjstvu. S pretiravanjem v tem pogledu ne bodo ne lepše, niti bolj zdrave. Kako res je to, nam pokaže pogled na številne izčrpane in utrujene obraze žensk, ki ob nedeljah zvečer izstopajo iz vlakov, tramvajev in avtobusov.

Da ne bo nesporazumov: prav je, da v prostem času zapustimo mesto in počivamo v prirodi; prav je, da se po sedenju celega tedna razgibljemo in sprostimo. Toda pri vsem tem moramo ravnati razumno in ne pretiravati, sicer si bomo morali prav v začetku tedna odpočiti od takega »počitka«.

Obleka iz črne svile brez rokav. Z bolerom ali štolo jo lahko nosimo tudi jeseni ali pozimi kot popoldansko obleko.

KAKŠEN JE TVOJ ZAJTRK

Na ženskih prilogah časopisja pogosto najdemo kotiček z naslovom »Kuharski recepti«. V glavnem prav ta kotiček preberemo najprej, kakor pogovor dveh gospodinj kaj hitro preide na priljubljeno snov »kuhanje«. V zvezi s kuhanjem in prehrano pa je še mnogo zanimivih vprašanj, ki jih obravnavamo zelo redko, čeprav so nemara važnejša kakor množica receptov, ki si jih sicer skrbno zapisujemo v svojo knjižico z recepti, uporabljamo pa jih malokdaj.

PICEL ZAJTRK NAŠA NAPAKA

V našem načinu prehrane, v dveh glavnih obrokih — kosilu in večerji — in tretjem stranskem obroku — zajtrku — grešimo prav zjutraj. Takrat, ko odhajajo otroci v šolo, mož pa na sedem ali osem urno delo, jim postrežemo s prav skromnim zajtrkom. Včasih ta ali oni použije svoj zajtrk kar stoje, medtem ko si oblači površnik in s skodelico v roki na hitro pregleduje jutranje časopise. Mislim, da vzrok za nezadosten zajtrk ni naša skromnost ali slabe finančne razmere, saj bo otroka in moža, potem, ko sta morala skoraj tešč delati vse dolgo dopoldne, čakalo dovolj obilno kosilo. Vzrok je, zlasti med mestnim prebivalstvom udomačena stara navada, da ima glavni in najobilnejši obrok opoldne. Če pogledamo na deželo, bomo ugotovili, da je na primer kmečki zajtrk zmerom izdaten, prav gotovo pa ne skromnejši kakor opoldanski obrok. In prav je tako. Zavedati se moramo, da potrebuje telo toliko več energije kolikor več dela. Zato ni prav, da zjutraj, ko odhajamo na delo nezadostno zajtrkujemo, opoldne pa jemo obilno, čeprav bomo morda v popoldanskih urah manj delali ali počivali. Tudi se ne smemo čuditi, če je pri ljudeh, ki pomanjkljivo zajtrkujejo delazmožnost in pazljivost mnogo manjša, kakor pri tistih, ki dobro zajtrkujejo. Zaradi tega bi morali že iz zdravstvenih razlogov izpremeniti naše obroke tako, da bi bil zajtrk obilnejši, kosilo pa skromnejše.

PRAVILEN ZAJTRK

Zri nobenem zajtrku bi ne smela manjkati skodelica mleka ali vsaj skodelica mlečne kave, ker ima mleko glede na popolnost beljakovin neprecenljivo hranilno vrednost. K vsaki skodelici mleka spada nekaj rezin kruha, katerega kalorična vrednost se bo zelo povečala, če jih bomo namazali s presnim maslom. Resda je presno maslo drago, vendar pa bi ne smeli nikoli pozabiti, da ima 1 kg presnega masla 850 gr tolšč, in 6 gr beljakovin in ogljikovih hidratov, kar je skupno nič manj kakor 7900 kalorij. Razen tega vsebuje maslo še vitamine A3. B1 in D2. Za primerjavo naj povem, da ima 1 kg govejega mesa 180 gr beljakovin, 70 gr tolšč in edini vitamin B, kar je komaj 1500 kalorij. To se pravi, da je hranilna vrednost presnega masla neprimerno večja kakor hranilna vrednost govejega mesa.

Prav bi bilo, če bi stala pri zajtrku na mizi tudi posoda z medom. Med je zdrav in lahko bi ga uporabljali namesto sladkorja. Če hočemo dati možu in otrokom dovolj kalorij, ki jih potrebujejo za svoj delovni dan bomo dodali k zajtrku izmenoma še sadje ali zelenjavo (na primer presne paradižnike) in morda rezino slanine ali košček sira.

Pri sestavljanju jedilnika za zajtrk, pa moramo upoštevati delo, ki ga ljudje opravljajo v različnih poklicih. Zgancev ali še toplega kruha ne bomo dajali ljudem, ki v svojem poklicu pretežno sedijo, lahko pa ponudimo tak zajtrk človeku, ki fizično dela. Ta bo laže prebavil težko prebavljivo hrano kakor uradnik, ki mora sedeti 7 ur za pisalno mizo. Njemu bomo dali le lahko prebavljivo hrano.

Že otroke navajajmo na to, da bodo hrano dobro prežvečili Zlasti zjutraj, ko se nam mudi na delo, smo radi površni in zajtrk kar pogoltnemo, namesto da bi jedli počasi. Slabo prežvečena hrana obleži v želodcu in večkrat povzroča raznovrstne prebavne motnje.

Nemara bodo te besede vzbudile ugovore, češ, takega zajtrka kakršnega predlagate, si ne moremo privoščiti, ker bi bil predrag. Tak zajtrk je res nekoliko dražji kakor običajni, vendar bi ta izdatek lahko uravnovesili pri kosilu, ki naj bi bilo skromnejše.

Če bomo dobro premislili, bomo uvideli, da naši obroki res niso porazdeljeni logično in pravilno. Zato nam bo samo koristilo, če se bomo otresli stare, zakoreninjene navade in izvedli popravek v načinu naše prehrane, oziroma v obrokih.

D. P.

Kuharski nasveti

Goveja juha s špinačnim zavitkom. Naredi navadno vlečeno testo. Medtem, ko počiva, naredi nadev, za katerega potrebuješ: špinačo, eno jajce, žlico kisle smetane, in žlico presnega masla. Pest špinače skuhaj v slanem kropu in jo dobro seseklaj. Mešaj presno maslo z rumenjakom, primešaj žlico kisle smetane, prideni seseklano špinačo, posoli, popopraj in nazadnje primešaj beljakov sneg. Testo razvaljaj in razvleči, pomaži s pripravljenim nadevom, zvij v klobaso, položi na pomazano pekačo, pomaži z raztopljenim presnim maslom in speci. Pečeno razreži na tanke rezine in serviraj k čisti goveji juhi.

Zavitki s svinjino. Za testo potrebuješ ½ l moke, eno debelo ali dve drobni jajci, malo vode; za nadev pa nekaj žlic zrezane prekajene svinjine, ⅛ l riža, 1 jajce in malo smetane.

V kozico nareži malo prekajene slanine, popraži v njej riž. zalij s ¼ l vode ali juhe, ter skuhaj. Nato riž odstavi in pusti, da se ohladi. Hladnemu primešaj nekaj žlic drobno zrezane perkajene svinjine, 1 jajce, žlico ali dve smetane. Če je nadev pretrdek, prideni po potrebi malo drobtinic.

Medtem, ko se bo nadev hladil napravi mehkejše testo, kakor za široke mehke rezance. Testo tanko razvaljaj in polagaj nanj majhne kupčke pripravljenega nadeva, Okrog pomaži z beljakom. Testo zagrni čez kupčke, s prstom pritisni okrog vsake krogljice, da se testo sprime, potem s kolescem ali z nožem razreži zavitke, Ko si z vsem gotova, jih deni v slano vodo, kjer naj vro 10 do 15 minut, Kuhane poberi iz vode, jih zloži na krožnik in zabeli z razgretimi ocvirki ali s prepraženimi drobtinami. Zavitke daš lahko na mizo s kakršnokoli salato, lahko pa tudi s kislim ali sladkim zeljem ali s kako drugo prikuho.

Marelične krpice so dobra in izdatna jed. Zmešaš ¼ l mleka, za velik oreh presnega masla, 18 dkg moke in malo soli ter skuhaš na ognju dokler se ne odloči od posode. V ohlajeno testo primešaš 2 jajci, položiš testo na desko, ki si jo potresla z moko in ga razvaljaš za mali prst debelo. Izrežeš četverokotnike, položiš nanje ¼ marelice (ali polovico slive), stisneš skupaj in skuhaš v vreli vodi. Skuhane krpice odcediš, zabeliš s prepraženimi drobtinami in posuješ s sladkorjem.

Poceni marelična marmelada. Za 1 kg opranih marelic, ki si jim odstranila koščice potrebuješ ¼ kg sladkorja. Ta zmes kateri si dodala nekaj salicila naj vre 20—30 minut. Kuhano odstaviš in mešaš neprekinjeno 2 uri. Po dveh urah, ko je marmelada ohlajena, jo daš v navadne kozarce in jih dobro zavežeš.

Marelični kolač. 10 dkg presnega masla umešaš penasto, dodaš 10 dkg sladkorja, 4 rumenjake. Dobro zmešaš in počasi dodajaš 5 žlic mleka (v katerem si razstopila ½ pecilnega praška), 20 dkg moke in 5 dkg opraženih orehov. Na koncu rahlo umešaš sneg 4 beljakov. Ko je testo že v pekači, razporediš po njem marelice (slive).

Kumare v solati za zimo. Ko so pustile vodo, jih ožmeš, okisaš kakor za navadno kumarčno solato, daš v steklenice in huhaš v sopari ¾ ure. Tako imaš lahko pozimi svežo kumarčno solato.

HIPERMANGAN
tudi v gospodinjstvu

Hipermangan nam ne služi samo v zdravilstvu, temveč ga lahko koristno uporabimo tudi v gospodinjstvu. Morda še ne veste da posoda, ki se je navzela neprijetnega vonja od hrane, ki je dalje časa stala v njej, ali se že začela kvariti, izgubi ta neprijetni vonj, če vlijemo vanjo raztopino hipermangana, ga nekaj časa pustimo v posodi, nato pa posodo dobro operemo z vročo vodo. Neprijetni duh bo tako povsem izginil.

Če odprete omaro ali predal, boste včasih začutile neprijeten vonj. Odstranile ga boste, če omare in predale zbrišete s krpo, ki ste jo namočile v hipermanganovi raztopini.

Neprijeten duh po znoju v čevljih boste prav tako odstranile, če čevlje znotraj izperete z raztopino hipermangana.

Raztopina hipermangana je prav tako izvrstno sredstvo za umivanje rok, ker odstrani neprijetne vonjave, ki se zažro v roke, bodisi od čebule, česna, rib ali česa drugega.

*

Umazane steklenice lepo očistiš, s krompirjevimi olupki in kisom, dobro pretreseš, nato pa večkrat steklenico izplakneš z mrzlo vodo.

Psi in mačke imajo bolhe. Nekateri imajo radi pri hiši pse ali pa mačke. Neradi pa imajo poleg teh domačih živali tudi bolhe, ki so prav zveste spremljevalke psov in mačk. Teh se boste znebili, če boste vsak teden vrgli v pasjo hišico pest svežega orehovega listja.

Če te piči čebela ali komar, kani na skelečo mesto kapljico amoniaka.

Ali je mleko posneto? To ugotoviš na ta način, da v mleko potopiš nevadno pletilko. Posneto ali razredčeno mleko z vodo bo zdrselo curkoma s pletilke, ko jo boš dvignila; pristno, neposneto mleko pa se bo ustavljalo najprej na konici pletilke in nato po kapljah padalo nazaj v posodo.

Šport

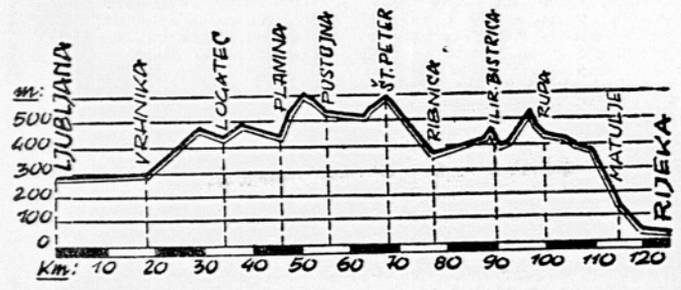
Po Hrvatski in Sloveniji

Danes gredo na pot

83 dirkačev iz 7 držav: 11 moštev in 28 posameznikov — 1041 km daleč v 9 dneh. Danes I. etapa: Ljubljana : Reka (128 km).

Danes ob 12.30 bodo po dveletnem presledku številni dirkači spet startali na veliko etapno dirko po Hrvatski in Sloveniji. Karavana bo zapeljala kolesa na Trgu revolucije in po počasnem startu in v zmernem tempu odpeljala po Wolfovi in Čopovi ulici na Cankarjevo in Prešernovo cesto, ter krenila nato na Tržaško cesto, na kateri se bo na koncu Viča ustavila in okrog 12.45 po oficielnem startu odbrzela proti Vrhniki. Startalo bo 11 moštev in 28 posameznikov. Slovensko moštvo sestavljajo Polak, Cajhen, Leben, Blažun in Podmilščak, kot posamezniki pa bodo vozili naši rojaki? Bihelovič, Svetina, Čok, Godnič, Rozman, Curk in Eržen.

Današnja prva in otvoritvena etapa vodi 128 km daleč od Ljubljane do Reke. Kilometraže in približni prihodi v posamezne kraje ob progi bodo približno takile:

Od Ljubljane do Vrhnike (19 km) ob 13.15 uri; od Vrhnike do Logatca (11 km) ob 13.35; od Logatca do Planine (15 km) ob 13.53; od Planine do Postojne (10 km) ob 14.19; od Postojne do Pivke (12 km) ob 14.39; od Pivke do Ribnice (10 km) ob 14.55; od Ribnice do Ilirske Bistrice (13 km) ob 15.13; od Ilirske Bistrice do Rupe (12 km) ob 15.25; od Rupe do Matuljev (15 km) ob 15.58 in od Matuljev do Reke (11 km) ob 16.15 uri.

Pokala »Slovenskega poročevalca« sta namenjena — toliko je treba popraviti prvo objavo — absolutnemu zmagovalcu na Vršiču in najboljše plasiranemu Slovencu na celotni dirki. Medtem ko bo prvo darilo izročeno lastniku na Bledu, bo najboljši slovenski dirkač prejel pokal v Zagrebu.

Tretji in četrti dan mladinskega turnirja

Celje, 7. avg. Kljub slabemu vremenu se je tudi včeraj na obeh tekmah tretjega dneva medrepubliškega mladinskega nogometnega turnirja v Celju zbralo okoli 1000 gledalcev. V prvi tekmi je moštvo Rade Končarja iz Zagreba pripravilo prijetno presenečenje, ko je z visokim rezultatom premagalo mladince varaždinskega Tekstilca. Rezultat: Rade Končar : Tekstilac 5:1 (2:1).

Od druge tekme dvoboja mladincev ljubljanskega Odreda ter mariborskega Branika so vsi gledalci pričakovali več. Igra je bila izrazito prvenstvena in zato nezanimiva. Odred je imel sicer ves čas pobudo v rokah, toda svoje prednosti zaradi odlične obrambe nasprotnika ter tudi zaradi pretiranega forsiranja posameznih akcij v napadu ni mogel izraziti v golih. Zgodilo se je nasprotno Brankovi napadalci so edino priložnost v prvem polčasu izkoristili in vodili z enim golom skoraj do konca tekme, ko je Odred po lepo zamišljeni kombinaciji rezultat izenačil. Odredu pozneje sreča ni bila več naklonjena, čeprav so si lepo znago povsem zaslužili. Izid: Odred : Branik 1:1 (0:1).

Tudi danes, četrti dan turnirja, je bilo za prireditev mladih nogometašev, enako veliko zanimanje, saj se je na Glaziji spet zbralo nad 1000 gledalcev. V prvi tekmi so mladinci Kopra dali renomiranemu Dinamu dobro lekcijo. Igralci Auore so bili tehnično mnogo boljše moštvo in so se odlikovali z duhovitimi kombinacijami in nevarnimi streli. Žal so zamudili nekaj povsem zrelih pozicij za dosego gola. Po izidu tekme je neodločni konec uspeh za Zagrebčane. Tekma se je končala 1:1 (0:1).

Po sedanjem poteku sodeč si bodo igralci Auore zaslužili pokal za najbolj disciplinirano moštvo.

Druga tekma današnjega dneva se je končala: Tekstilac : Kladivar 3:1 (1:0) Kaj se zgodi moštvu, ki podcenjuje svojega nasprotnika, to je v tej tekmi občutila enajstorica domačega Kladivarja, ki je očitno podcenjevala svojega tekmeca. Varaždinci so zaigrali borbeno in so tudi zasluženo zmagali. Verjetno ta poraz Celjanom le ne bo napravil preveč škode v končni oceni. Tekmo je v škodo gostom sodil domačin Hajsinger.

Najboljši slovenski atleti v Ljubljani

Danes popoldne se bo v Ljubljani začelo šesto povojno prvenstvo LR Slovenije v atletiki. Po dosedanjih prijavah bo to tekmovanje najmočnejše, kar jih je bilo po osvoboditvi, saj je prijavljenih nad 150 atletov in atletinj iz vse Slovenije. Svojo udeležbo so prijavili Branik in Železničar iz Maribora, Kladivar iz Celja, Kamnik, Kočevje ter ljubljanska društva Odred, Železničar in Svoboda. Glede na rezultate, ki so jih imeli naši atleti na zadnjih tekmovanjih, lahko rečemo, da bo ta meriterv sil na tekališču tudi kvalitetno na višini. Med nastopajočimi bomo lahko videli večkratne državne reprezentante Lorgerja, Zupančiča, Čerpeza, Milerja, Černeta, Hanca, obe Knezovi, Maičnovo, Simovo in Kotluškovo. Prvič bodo na prvenstvenem tekmovanju nastopili tudi tekmovalci iz Kočevja, kjer se je atletika v kratkem času lepo razmahnila, prav tako pa tudi mladi atleti iz Črnomlja, ki izhajajo iz šole znanega atletskega strokovnjaka prof. Koleriča.

Prireditev bo danes in jutri na štadionu Železničarja, obakrat s pričetkom ob 16. uri. Danes bodo na sporedu discipline: 110 m, 100 m, 400 metrov, 1500 m, 10.000 m, 4 krat 100 metrov, višina, troskok, krogla, kopje ter za ženske 100 m, 800 m, višina, krogla in kopje. Jutri bodo atleti tekmovali v ostalih disciplinah po olimpijskem sporedu skupno z malim maratonom na 30 km.

Ljubitelji atletike, pridite pogledat atlete v borbi za naslove slovenskih prvakov!

*

Indonezijska turneja se začne 15. avgusta. Mladi nogometaši Jugoslavije, ki bodo odšli igrat v Indonezijo, bodo po končanem sklepu ostali tamkaj petnajst dni. Naša enajstorica bo šla na pot 15. avgusta z letalom iz Rima. Vsega bodo naši nogometaši odigrali pet tekem, med njimi prvo 20. t. m.

Vipava : Odred

Jutri, v nedeljo, bo ligaško moštvo Odreda igralo tekmo za pokal maršala Tita proti vojaški enajstorici iz Vipave.

Domače moštvo bo nastopilo proti vipavski garniziji v najmočnejši postavi, in sicer: Bencik I., Aršič, Berginc, Pelicon, Pisker, Žumbar, Lešjak, Osrečki, Belcer, Toplak, Kumar, Hočevar Hacler.

Vojaško moštvo je trenutno v odlični formi, saj so v tekmovanju za pokal poraziti najboljšo enajstorico STO s 5:0. V moštvu Garnizije nastopajo razni igralci — člani ligaških moštev.

Začetek tekme bo ob 16.30 zaradi morebitnega podaljška.

Cene vstopnic 40 in 60 din. Predprodaja vstopnic v društveni pisarni: Kidričeva 9. Proste vstopnice — vhod z Vodovodne ceste.

Društvena zabavna prireditev je preložena na 6. septembra.

Prve konjske dirke v Turnišču

Novo ustanovljeni klub za konjski šport Drava v Ptuju bo priredil jutri na preurejenem dirkališču v Turnišču svoje prve dirke.

Na sporedu tega otvoritvenega nastopa so dirke kasačev in galopne dirke. V galopu bo v posebni točki nastopila tudi skupina članic in mladink, zase pa bodo dirkali tudi mladinci, medtem ko bodo člani pokazali svoje znanje tudi v preponski dirki. V kasaških dirkah bomo videli izvrstno letošnjo derbistko »Finejšo«, kakor tudi najboljše konje iz kobilarne v Turnišču.

Ptujski klub za konjski šport je zaradi razvoja konjereje v ptujskem okraju posvetil še posebno pažnjo kmečkim reicem in določil lepe nagrade za kmečke galopne dirke ter vožnjo v parih. Prireditev bo vredna ogleda.

Švedska : Finska 3:3 (2:0). Te dni je bila v Helsinkih odigrana kvalifikacijska tekma za svetovno prvenstvo med Švedsko in Finsko, ki se je končala neodločeno 3:3 (2:0). V tej skupini vodi slej ko prej Belgija z veliko premočjo.

Iz Medvod

Vandalizem kopalcev. Ruvanje stebrov z opozorilnimi napisi ob nedovoljenem železniškem prehodu na Vaše in ob cesti na Goričane ob Sori je že znan pojav in nečasten dokaz omike neodgovornih elementov, ki se ne pokoravajo prometnim svarilom. — Vse meje dostojanstva kulturnega človeka pa prikazuje naslednji primer: Ni dolgo tega, ko je bila viseča brv čez Soro na Ladji popravljena z lastnimi sredstvi in prostovoljnim delom domačinov, in že so jo kopalci kot lani s svojim gugan jem in skakalnimi atrakcijami z brvi v Soro močno poškodovali. Zrahljale so se železne spone, jeklene žične vrvi so popustile in brv se je nagnila tako močno, da je bil prehod za delovne ljudi, ki se brvi poslužujejo le, ko gredo na delo, skrajno nevaren in skoroda onemogočen. S pomočjo občine in papirnice Goričane je bila brv začasno popravljena. Pri tej priložnosti bi naslovili apel, naj kopalci, ki leto za letom radi prihajajo k nam v toplo Soro in lepo naravo, varujejo javne naprave in uporabljajo viseče brv le za potrebem prehod. Zoper kršitelje reda pa naj se uporablja odlok OLO Ljubljana okolica, ki je bil nedavno uveljavljen. Tudi vedenje v naravi je znak naše kulturne stopnje!

Centrala Narodne banke Ljubljana je ob Sori postavila za oddih svojega kolektiva na obrežju Sore lično leseno stavbo z električno razsvetljavo. Svojemu namenu je bila pred dnevi predana in vesela prireditev je razpoloženje še povečala. — V tej zvezi bi omenili kaj čudn postopek uslužbencev DES-a, ki so bo napeljavi električne razsvetljave v te prostore, dolg drog z obločno svetiljko, ki služi pešcem za dohod k brvi ob vogalu, enostavno odžagali, drog pa porabili v druge namene napeljave. Okrajno vodstvo DES-a vprašujemo, kako je bilo mogoče, da se ni komurkoli iz Odbora za vzdrževanje brvi ta namera sporočila. Električna razsvetljava ob dohodu k brvi in na njej je bila omogočena z lastnimi sredstvi domačinov, tok plačuje občina Medvode iz javnih sredstev. Kako zagovarja vodstvo DES-a to samovoljno početje? Zahteva domačinov je, da se drog z bločno svetilko takoj postavi na isto mesto nazaj!

mali oglasi

PRODAMO 5-TONSKI KAMION Diamond, 3-tonski Opel Blitz s tri tonsko prikolico in dvobatni Diesel motor znamke GWMF stoječi, 100 KS 350 obratov. Vse v dobrem stanju. Goriške opekarne Bilje, pošta Renče. 13076-4

TRGOVSKI POMOČNIK, ŽELEZNIČAR, želim premenjati službo. Ponudbe poslati podružnici »Slovenskega poročevalca« Kranj pod »Sposoben«. 13222-1

SVET ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO MARIBOR - OKOLICA, Maribor — Partizanska cesta 12-I razpisuje mesto upravnice Lekarne v Rušah. Za razpisano mesto mora imeti predpisano kvalifikacijo. Službo lahko nastopi takoj, prošnjo poslati na gornji naslov. 13214-1

SVET ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO MARIBOR - OKOLICA, Maribor — Partizanska cesta 12-I razpisuje mesto medicinske sestre za sektorsko ambulanto v Rušah. Prošnjo vložiti na gornji naslov. 13212-1

VERZIRANI RAČUNOVODJA išče zaposlitev v Mariboru ali bližnji okolici Ponudbe podružnici »Slovenskega poročevalca« Maribor pod »Nastopim takoj«. 13211-1

TRGOVSKA POMOČNICA s štiriletno prakso išče zaposlitve. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Marljiva«. 13205-1

DEKLE - KUHARICA z enoletno gospodinjsko šolo išče zaposlitve. Ponudbe pod »Pomočnica« na ogl. oddelek. 13204-1

ZA RAZNAŠANJE LISTA V KAMNIKU vsak popoldan od 15. ure dalje sprejmemo upokojenca proti primernemu mesečnemu honorarju. Ponudbe poslati v oglasni oddelek pod »Postranski zaslužek«. 13065-1

BRIVSKEGA POMOČNIKA ALI POMOČNICO, dobro moč, sprejme dva meseca, za pomoč. Salon »Mrak«, Radovljica pri Bledu. Nastop takoj. 13150-1

NOVO KOMPLETNO SPALNICO - češnjev les prodam. 15 odstotkov popusta pri takojšnjem plačilu! — Šebeder, Ptuj, Nova vas 88. 13177-4

PERFEKTNO STROJEPISKO — po možnosti z znanjem stenografije, mlajšo moč, sprejme takoj Splošno gradbeno podjetje Beton, Celje. Samsko stanovanje in hrana preskrbljena. 13143-1

RAČUNOVODJO — samostojnega z večletno prakso sprejmemo takoj za eno od naših podružnic. Pismene ponudbe je poslati na podjetje ŽITO, centrala Ljubljana, Parmova ulica 33. 13132-1

RAČUNOVODJA - KINJO z večletno prakso lahko takoj nastopi službo na kmetijskem posestvu Vinarsko sadjarske šole Svečina nad Mariborom. Stanovanje in hrana preskrbljena. Plačilo v skladu s tarifnim pravilnikom. 13225-1

UNIVERZA V LJUBLJANI RAZPISUJE MESTO DOCENTA za politično ekonomijo na pravni fakulteti. Rok za prijavo je 30 dni od dneva objave. — Rektorat Univerze v Ljubljani. 13228-1

PRODAM NOVO KUHINJSKO OPRAVO. Mizarstvo Cankar, Vižmarje. 13238-4

PRODAM DKW LIMUZINO v brezhibnem stanju. Naslov v oglasnem oddelku. 13176-4

LEPO KMEČKO PEČ, dobro ohranjeno proda Globočnik, Dol pri Ljubljani 4. 13244-4

MIZARJE SPREJMEMO TAKOJ. — Podjetje »Remont I.« Ljubljana, Ambrožev trg 1. 13137-1

ŽENSKO ITALIJANSKO KOLO prodam. Naslov v ogl. odd. 13187-4

ŽENSKO KOLO (26 col), lepo, prodam za 18.000 dinarjev. Naslov v oglasnem oddelku. 13190-4

ITALIJANSKO ŽENSKO KOLO — »Petronios, novo, z vsemi pripadajočimi deli in prestavo prodam. Ogled od 11 do 13. ure v Ljubljani, Breg 16-II. 13192-4

NOV JEDILNI SERVIS naprodaj. — Rutarjeva 3. 13194-4

KOSNJO TRAVE na letališču proda VP 3688 Ljubljana. Licitacija trave bo 9. avgusta ob 8. uri na aerodromu. Trava je dobre kvalitete. 13200-4

MOTORNO KOLO 500 ccm Sertum prodam. Marolt, Podutiška 59. 13203-4

MOSKO KOLO ugodno prodam. Opekarska cesta 37-I. 13218-4

PRODAM skoraj nove 2 posteljne mreže. Dobrunje 81, Prepeluh.

UMRLI

Zločinska roka je ugasnila nadebudno življenje mojega sinka SAŠKA PAULINO, dijaka klasične gimnazije. Pogreb bo v nedeljo 9. t. m. ob 15.30 uri popoldne iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah. — Obupani oče. 5733-a

Nenadoma je preminul naš nadvse ljubljeni in dobri brat, stric in svak **dr. KEBER JANEZ**, veterinarski polkovnik v pokoju. Na njegovi zadnji poti ga bomo spremili v soboto 8. VIII. 1953 ob 17. uri z Žal — Nikolajeve mrliške vežice. — Žalujoči: sestri Marija por. Bezeg, Hana por. Adamič in ostalo sorodstvo. 5712-a

Umrla je naša draga žena, mama, tašča, sestra ANA CERJAK, roj. Sandalj. Pokopali smo jo na pokopališču v Brežicah, 7. avgusta. Žalujoči: mož Martin, sin Vinko, snaha Branislava, sestre, Ivanka Marija, Antonija, brat Josip in ostalo sorodstvo. Brežice, Celje, Pazin, Trst 5. avgusta 1953. 5713-a

V visoki starosti 92 let je dotrpel naš dobri mož, oče, ded, praded in stric **JURIJ SCHWEIGER**, predilniški mojster v pokoju. Pogreb predragega pokojnika bo v soboto 8. 8. ob 16 iz domače hiše na pokopališče v Tržiču. Prosimo tihega sožalja. Žalujoči ostali. Tržič, Ljubljana, Dunaj, Cleveland 7. 8. 1953. 5728-o

Po težki bolezni nas je za vedno zapustila v 76. letu starosti naša ljuba mama, babica, prababica, tašča, sestra in teta **MARIJA TOMIC**, roj. Nograšek. Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 9. avgusta ob 15. z Žal, kapele sv. Jožefa. Žalujoči družini, Gorjanc, Camernik in ostalo sorodstvo. 5726-o

Nenadoma nas je za vedno zapustil naš dobri mož in oče **ZELNIK ANTON**. Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo 9. VIII. 1953 ob 9. uri dopoldne na pokopališče v Naklo. — Žalujoči: žena in sinovi. 5731-a

Globoko potrti javljamo žalostno vest, da je 6. avgusta preminula naša ljubljena soproga, zlata mamica, babica in sestra

Angela Ruprehf

soproga bančnega ravnatelja v p.

Pogreb bo v soboto 8. avgusta ob 16.30 izpred pokopališča na Viču. Do pogreba leži na Žalah v Andrejevi mrliški vežici.

Hubert, soprog, dr. Hubert, dr. Janez, sinova, dr. Ladica, Vida, sinahi, Janezek, Urošek, vnučka in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 7. avgusta 1953.

NOVO KUHINJSKO OPRAVO prodam za 20.000 din. Ogled pri Batič v Medvodah št. 80. 13265-4

POLTOVORNI AVTO ZNAMKE JEEP v brezhibnem stanju, nosilnost 750 kg prodamo. Naslov v ogl. oddelku. 13330-4

PRODAM POHIŠTVO in posteljnino zaradi premestitve. Naslov v ogl. oddelku 13306-4

PRODAM VELIK GOSTILNIŠKI ŠTEDILNIK in več miz ter stolov. Naslov v ogl. oddelku. 13325-4

ŽENSKO KOLO, dobro ohranjeno prodam. Rožna dolina c. XV-9. 13262-4

MLADE OVČARJE prodam. Lesjak, Poljanski nasip 10. 13257-4

OMARICO, LEDENO, FRIDIGER - prodam. Ljubljana, Zaloška c. 21. 13282-4

PRODAM italijansko novejše žensko dvokolo. Škrabčeva 9. 13290-4

10 PANJEV »AŽ« s čebelami ali brez kupim. Ponudbe z opisom panjev in stanje društev poslati na: Branko Nikolič, Karlovac, Draškovičeva 2. 13270-5

ENOSTANOVANJSKO HIŠO Z VRTOM v okolici Ljubljane kupim. Pismene ponudbe poslati v oglasni oddelek pod »Periferija«. 13269-7

SOBICO prazno ali opremljeno, s posebnim vhodom iščem. Plačam dobro Ponudbe na oglasni oddelek pod »Skromna uradnica«. 13255-9

ZAMENJAM VELIKO PRAZNO sobo z uporabo predsobe za enosobno stanovanje. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Sončno«. 13252-9

ZAMENJAVA STANOVANJA MARIBOR — LJUBLJANA. Ponudbe na upravo lista Maribor pod »Novo«. 13308-9

ZAMENJAM ENOSOBNO stanovanje v Celju za enako ali za večjo sobo v Ljubljani. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Celje«. 13256-9

ZAMENJAM SOBO IN KUHINJO v Kranju za enako ali lepo sobo v Ljubljani Ponudbe pod »Center« na oglasni oddelek. 13288-9

ZAMENJAM enosobno stanovanje za večje ali dvosobno. Ponudbe pod »Zamenjava« na oglasni oddelek. 13295-9

ZAMENJAM DVOSOBNO STANOVANJE v novi hiši za lepo enosobno. Naslov v ogl. odd. 13345-9

NAJDITELJA ROČNE URE, izgubljene 5. avgusta 1953 od Litijske ceste do glavne pošte, prosim, da jo vrne proti nagradi na oglasni oddelek. 13305-10

IZGUBLJENE DOKUMENTE NA IME ERIH PETER vrniti proti nagradi Gregorič, Javova (Marmontova 16). 13297-10

V živalskem vrtu:
— To sem vedela, da so opice zelo podobne človeku, a da je ta podobnost tolikšna, tega si ne bi nikdar mislila . . .

ZAMENJAM ENOSOBNO STANOVANJE v enodružinski hišici z vrtom za enosobno v mestu, dobrodošel tudi kabinet. Cesta dveh cesarjev 2. 13248-9

ISKRENO OBŽALUJEM IN PREKLICUJEM težke klevete, ki sem jih izrekel 2 avgusta 1953 v javnem lokalu pri tov. Moreli v Beričevem proti tov. Tekavc Jožetu in tov. Lenček Francu iz Kleč in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od sodnega postopka. — Stanislav Pavčnik. 13251-11

PREKLICUJEM, kar sem govorila o Kerin Pepci. Božjak Fani, Trbovlje. 13312-11

Kupimo

RABLJENE LESENE ZABOJE,

velikost 80 x 60 x 60 ali podobne. »KOKRA«, trgovsko podjetje, Kranj

POSTRANSKI ZASLUŽEK NUDIMO UPOKOJENCU ALI UPOKOJENKI

s raznašanjem »Ljubljanskega dnevnika« naročnikom v Kamniku. Delo je lahko in traja le nekaj ur vsako popoldne. Ponudbe poslati v oglasni oddelek »Ljubljanskega dnevnika«

VELIKA GOSPODARSKA RAZSTAVA

industrije, obrti, trgovine in gostinstva

v Domžalah

DO 10. AVGUSTA 1953

Prvovrstna pijača in jedača
Zabavni prostor

VINSKI SOD 1700—l, čist, ugodno prodam. Ljubljana, Zaloška c. 21. 13281-4

GOSPODINJSKO POMOČNICO, pošteno, resno, sprejmem takoj. Javiti se po 15. uri. Naslov v ogl. oddelku. 13275-1

VRATARJA - ČUVAJA za opravljanje dnevne in nočne službe, zanesljivega, sprejme takoj v službo »MEPROM« Ljubljana, Savska cesta. 13267-1

SLUŽKINJO ZA KMETIJSKA DELA iščem, veščo tudi molže. Plača po dogovoru. Gerželj Angela, Podplat. 13313-1

SOBO IN HRANO za pomoč v gospodinjstvu v dopoldanskih urah nudim. Erjavčeva 14, Borštnar. 13292-1

TOVARNIŠKO LEGITIMACIJO na ime Tour Silvo preklicujem za neveljavno 13189-11

KRALJ KATARINA, JESENICE, TITOVA 27 preklicujem svoje trditve, da sta Medved Ivan in Pipan Janez ukradla motor v tovarni in da je Medved Ivan kradel krompir, kakor tudi obžalujem vse druge žaljivke. 13210-11

GOZDNO GOSPODARSTVO KRANJ

GOZDNE UPRAVE
ŠKOFJA LOKA, TRŽIČ IN PREDDVOR UPRAVLJAJO DRŽAVNE GOZDOVE NA PODROČJU OLO KRANJ

VZGAJAMO GOZDNE SADIKE:
SMREKE, MECESNA, GORSKIH LISTAVCEV IN DRUGO

DOBAVLJAMO VSE GOZDNE SORTIMENTE,
KVALITETNE SMREKOVINE

IMAMO LASTNI AVTOPREVOZ
ZA GORSKE PREVOZE LESA, NADALJE MEHANIČNO DELAVNICO, USPOSOBLJENO ZA VZDRŽEVANJE ŽIČNIH IN GOZDNIH TRANSPORTNIH NAPRAV
IZKORIŠČAMO GOZDOVE V LASTNI REŽIJI
PRODAJA LESA NA PANJU
VNOVČEVANJE STRANSKIH GOZDNIH PROIZVODOV (GOZDNA SEMENA, GRAMOZ i. t. d.)
SE PRIPOROČAMO!

Brusimo tehniško besedo

Tehniška sekcija (TS) Terminološke komisije (TK) pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (SAZU) že dlje časa sestavlja **Splošni tehniški slovar**. Obseg, še bolj pa značaj te naloge kaže vse bolj, da so sestavljavci iz ožjega kroga malone precenjevali svoje sile. Že prvi koraki do dokončne odločitve pri vejanju toliko kritičnega besedja v tehniškem jeziku so bili združeni z mnogoterimi težavami in zapletlja ji. In poslej ta »zmeda«, ki se odkriva pod jezikovnim drobnogledom v tehniški besedi, vkljub nekaterim prvim, skromnim uspehom šee daleč ni (in kdaj sploh bo?) odpravljena. Kamen, ki smo ga zalučali v vodo, riše vedno nove kroge po do zdaj navidezno mirni gladini tehniškega spisja in besedja.

Ena izmed poti, ki po našem tudi sodi med take, da bi s pridom presejali vsaj najbolj udomačeno izbiro strokovnih izrazov s področja tehnike (v najširšem pomenu besede), je pot javne diskusije. Kdo ve koliko je med našimi delavci in inteligenti dan na dan pri delu zadevalo ob slab tehniški izraz in si iz ljubezni in želje po pristni in lepi slovenski besedi (z uspehom ali tudi ne) pomagalo iz zadrege, vendar pa s tem posegom za prečiščenje tega najbolj zahtevnega, zato pa tudi najbolj spakedranega ali vsaj bujno neenotnega jezikovnega področja ni moglo ukreniti nič odločujočega. Morda je bil njihov predlog ali nasvet kakor bob ob steno starega, pri nas že tako ukoreninjenega načela: Kaj bi cepili dlako pri besedi, saj je dovolj, da se le razumemo . . .

To zgrešeno naziranje s časom vendarle nenehno obleduva in bo — tako upamo vsaj — v ne predolgi bodočnosti, čeprav žal menda prav nazadnje, obledelo tudi v tehniškem izrazoslovju. Da bo to čiščenje opravljeno čimprej, obenem pa tudi temeljiteje in strokovno čimbolj dognano (z jezikovne strani bo potem vsaka odločitev mnogo lažja) smo po uvidevnosti uredništva »Slov. Poročevalca« dobili ta prostorček, ki bo namenjen brušenju naše tehniške besede. Vsa pojasnila k tej javni tribuni bo dajala Tehniška sekcija Terminološke komsije pri SAZU, ki bo v njej objavljala prve konkretne in že kolikor toliko prečiščene strokovne izraze iz vsak dan naraščajočega tehniškega besednega zaklada, ki se še sproti širi in množi z napredkom tehnike vobče. Čas je torej, da ga sprejmemo in pravilno presadimo tudi k nam!

(Prvi zbir takega kritičnega izrazja je bil že objavljen v drugi periodiki, ki pa ni zajela dovolj širokega kroga praktičnih tehnikov, mislimo tistih, ki se z živo tehniško besedo srečujejo pri vsakdanjem delu in najbolj občutijo, da tej ali oni stvari pravijo drugače, kakor bi ji morali reči. In vendar pravzaprav le ne vedo, kako naj bi to bilo . . .)

Prešanje, preša in takih izvedenk iz tega tujega korena, ki je sicer daleč udomačen, še več kroži v strokovnem jeziku. Lepe slovenske besede s tem pomenom so **stiskanje, stiskalnica** itd., in jih je treba le dosledno uporabljati, pa bodo tujke kmalu ob veljavo. (Ugovor, da označujejo naše besede na -ica prostore, n. pr. bivalnica, obednica i. p., ni dovolj tehten, saj imamo hkrati tudi take, ki pomenijo stroj ali spravo, kakor n. pr. stružnica, mlatilnica itd.). Iz glagola **stiskati** se dajo tvoriti vsi potrebni strokovni izrazi za tehniško rabo: **stisljiv** ali **stisen** (ki se da stiskati), **stisljivost** ali **stisnost** (lastnost), **stisek** (izdelek), **stiskalec** (človek, ki stiska ali je zaposlen pri stiskalnici), **stiskalo** (bistveni sestavni del stiskalne sprave), **stiskarna** (prostor s stiskalnicami) itd.

Besedo — **spravo** — smo uporabljali že v prejšnjem primeru. Morda je kdo dejal ob njej, da ni vsakdanja . . . Res je! Zanjo je bilo precej razprav, ko smo iskali dognana izraza za srbhrv. »postrojenje« in »uredjaj«, ki smo ju premalo natančno ponaševali z »napravo«. (Za boljše razumevanje tega spornega primera je treba imeti pred očmi, da gre pri napravi — kot »postrojenju« — za skup naprav ali celotne (strojne ali drugačne) naprave, medtem ko je treba imeti za napravo — kot »uredjaj« le posamezno napravo, ki je na določenem mestu vključena v skup naprav — »postrojenje«). Gordijski vozel je presekal Inštitut za slovenski jezik, ki je tehnikom opredelil ta dvom tako, da bodi v bodoče **naprava** = postrojenje, nem. Anlage — **sprava** pa — uredjaj, nem. Einrichtung —. Tudi tukaj velja seveda priporočilo, da bomo morali za udomačitev obeh »novih« terminov predvsem in vsepovsod skrbeti sami.

Zelo udomačen strokovni izraz za nem. Niet je bila naša **zakovica**. Pri podrobnejši jezikovni analizi se je izkazalo, da je beseda narejena površno in v bistvu tudi nápak. Ta predložni samostalnik je nastal iz nedovršnega ali dovršnega glagola zakovičiti (ali celo po obratni poti), namesto da bi bil njegov avtor izbral drugo pot: vzel pravilen glagol in nato napravil sprejemljiv samostalnik.

Nezloženi glagoli na -ičiti (— ečiti) so vsi nedovršniki (n. pr. lečiti, samostalnik je lek), zloženi so pa dovršniki (izlečiti). Kakor bi bilo napačno, izdelati iz tega primera predložni samostalnik izlek, tako je zgrešeno uporabljati zakovico, marveč je pravilno samo: **kovica**. Seveda zavoljo tega nič ne izgubijo na veljavi in uporabnosti dovršni glagoli zakovičiti, skovičiti, odkovičiti, prikovičiti, razkovičiti itd. v vseh svojih oblikah.

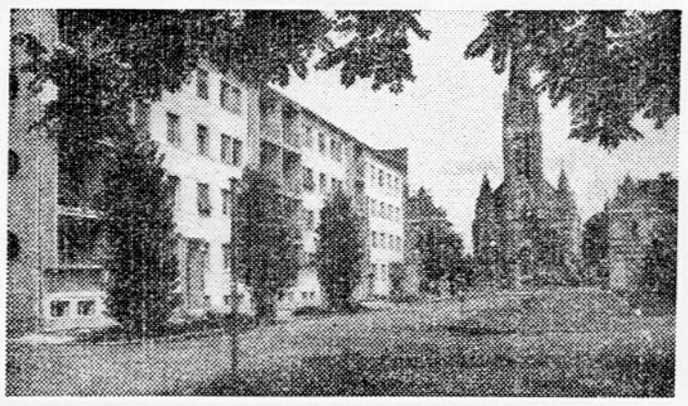
Iz lingvistike

V vrsti del o sintagmatsko-strukturalni enotnosti človeškega govora je izšla v glasniku ženevskega lingvističnega društva Cahiers F. de Saussure (št. 11, 1953) razprava *Edward Sapir et la Syntagmatique*, v kateri avtor, univ. predavatelj R. F. Mikuš iz Ljubljane, konvertira Sapirov strukturalizem v sintagmatskega. — Sapir je poleg Leonarda Bloomfielda eden najznamenitejših ameriških lingvistov starejše generacije. Pečal se je med drugim tudi s študijem indijanskih jezikov, h katerim je pristopil pristno in neposredno, brez vsake historijske navlake, kar ga je seveda vodilo v čisto sinhronične strukturalne analize človeškega govora sploh. Ta analiza, še primitivno - empirične, so z omenjeno konvezrijo pridobile na pomembnosti in postale močen podporni steber teorije o sintagmatsko-strukturalni enotnosti človeškega govora. Avtor je odstopil par separatov svoje študije zainteresiranim; dobe se v Slovenskem Knjižnem zavodu v Wolfovi 5.

Iz dela ljudskega odbora mestne občine v Murski Soboti

Prodaja hiš splošnega ljudskega premoženja — Uvedba raznih taks, ki naj omogočijo nadaljnjo komunalno dejavnost — Skrb sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko za asanacijo vasi

Ljudski odbor mestne občine v Murski Soboti je na svojem zadnjem zasedanju sprejel odločbo o načinu prodaje enostanovanjskih hiš, ki so sedaj last splošnega ljudskega premoženja. V dneh od 22. do 24. avgusta bodo na dražbi prodali 21 hiš v celoti, 12 pa takih, ki so do polovice last splošnega ljudskega premoženja. Cenilna vrednost teh hiš je od 150.000 din do 1,300.000 din. Za nakup je med delavci in nameščenci v Murski Soboti zelo veliko zanimanje. Denar, ki ga bodo tako dobili, bodo porabili za gradnjo novih stanovanj.

V zadnjih dveh letih je komunalna dejavnost močno zaživela. Zgrajeno je bilo moderno avtobusno postajališče, v surovem stanju je dograjena kinodvorana, ki bo med najmodernejšimi v Sloveniji, h koncu gredo dela na velikem gasilskem domu, ki bo služil strokovnemu dviganju gasilstva v vsem Prekmurju, tlakovana je bila Kolodvorska ulica, za vzdrževanje mestnih parkov in nasadov pa izda mestni ljudski odbor letno okrog 1 milijon dinarjev. Ker so sredstva, iz katerih je občina financirala ta dela, z uvedbo novega finančnega sistema usahnila in ker kažejo podjetja v Murski Soboti za komunalno dejavnost v mestu premalo razumevanja, je sprejel ljudski odbor odlok o uvedbi raznih občinskih taks in prometnega davka, ki se bodo stekali v sklad za komunalno dejavnost. Tako se bodo v bodoče pobirale posebne občinske takse za izdajanje obrtnih dovoljenj, za uporabo pločnikov, za izobešanje napisnih in reklamnih tabel itd. itd.

Zaradi velikega števila nalezljivih bolezni v prekmurskih vaseh je sklenil svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko pri mestni občini začeti z načrtno asanacijo okoliških vasi. Glavni vzrok za nalezljive bolezni je slaba pitna voda. Zato bodo začeli v najbolj ogroženih vaseh zidati vzorne vodnjake, stranišča in gnojišča. Za začetek teh del je svet že priskrbel 1 vagon cementa, ki ga bodo kmetje dobili zastonj ali po zelo nizki ceni. Po najbolj ogroženih vaseh je svet tudi že organiziral predavanja o higieni, da bi se tako ljudje seznanili z nevarnostmi, ki ogrožajo njihovo zdravje spričo nehigieničnih vodnjakov in greznic.

Iz Škofje Loke

Ekipa, ki te dni odvzema prostovoljnim dajalcem kri bi morala po načrtu vršiti v dneh 30. in 31. julija odvzem tudi v Škofji Loki, kjer se je javilo prav častno število prostovoljnih krvodajalcev tako iz vrst zasebnikov, kakor tudi še prav posebno iz delavskih vrst. Zaradi čiščenja aparatov bo odvzem krvi v Škofji Loki v dneh 20. in 21. avgusta. Do takrat se bo še marsikdo prijavil mestnemu odboru RK, ki se do sedaj še ni odločil, saj je dajatev krvi za bolne trpine človekoljubno delo. G.

Obrtniška razstava v Slovenj Gradcu

Te dni so v Slovenj Gradcu odprli okrajno obrtniško razstavo. V delno prenovljenih prostorih nekdanje kasarne so razstavljeni izdelki vseh mogočih strok. Vzorno urejene razstavne prostore imajo državna podjetja, a tudi posamezniki ne zaostajajo mnogo. Razstava je odprta ves teden. *G. D.*

Bivši borci in aktivisti bodo obiskali vasi pod Matajurjem

Matajur je najvišja gora Beneške Slovenije. Krivična meja ponovno seka njegov vrh čez polovico. Po pravici lahko to goro imenujemo tudi Beneški Doberdob. V novemberski ofenzivi leta 1943. je padlo na teh planinah v hudih bojih 42 borcev. Od jugovzhoda do jugozahoda so se po vsem pobočju vrstili partizanski bunkerji. Nad Livkom je deloval propagandni odsek in kolportaža. Kurirji so odtod raznesli »Partizanski dnevnik«, »Slovenski poročevalec« in druge liste po vseh vaseh do Robedišč v enem dnevu. Ljudje so bili tako stalno obveščeni o vseh dogodkih po svetu in o junaških bojih naših enot.

Mnogi spomini vežejo bivše borce, aktiviste in kurirje na te kraje. Zato je občinski odbor Zveze borcev v Kobaridu osnoval poseben štab, ki organizira 8. in 9. t. m. partizanski izlet v te kraje. Zal, da jih ne bodo mogli obiskati vsi, ker številne loči krivična meja. Zato bodo obšli mejo, se ustavili v Jevščku, Peratih, Ovsih, Livku in drugod, kjer bodo obdarili partizanske družine in mamice. Na Livku, kjer je bilo prvo zasedanje okrajne ljudske skupščine prav na dan proslave 100-letnice Simona Gregorčiča, bodo priredili večji partizanski miting z bogatim sporedom, na planini Matajur pa bodo prenočili ob tabornem ognju. **J. P.**

Koristni sklepi kmetijske zadruge Jurklošter

Polletni občni zbor Kmetijske zadruge v Jurkloštru, ki je bil preteklo nedeljo, je pokazal prav lepe uspehe. Trgovina in lesni odsek sta ustvarila v minulem poletju za cca 1,500.000 dinarjev čistega dobička. Nekoliko manj aktivni so bili ostali kmetijsko pos. ževalni odseki, vendar tudi ti beležijo svoje uspehe. Za obnovo sadjarstva je bilo nabavljenih za člane cca 900 komadov sadnih drevesc po znižani ceni in je to razliko kril sadjarski odsek KZ. Izvršilo se je spomladansko škropljenje izvršeno brezplačno oz. na stroške sadjarskega odseka. Za zatiranje koloradskega hrošča je zadruga nabavila dve škropilnici in dala na razpolago potrebno zaščitno škropivo. Na vseh okuženih parcelah je bilo izvedeno zaščitno škropljenje.

Za bodoče naloge je sprejel upravni odbor naslednje sklepe, ki jih je občni zbor soglasno in z odobravanjem sprejel.

Kmetijska zadruga ustanovi lastno gozdno in sadno drevesnico, ker je nujna potreba po množični obnovi kmečkih gozdov in pogozdovanju goličav. Ker pa gozdnih sadik vedno primanjkuje, si bo zadruga pomagala z lastno proizvodnjo. Ista potreba se je pokazala tudi v sadjarstvu. Strokovnjake za vodstvo drevesnic ima zadruga iz vrst svojih članov-absolventov kmetijskih in gozdarskih šol.

Ker je za nadaljnji razvoj kmetstva neobhodno potrebna elektrifikacija kraja, bo kmetijska zadruga financirala postavitev transformatorske postaje v Jurkloštru, da bodo s tem pospešena dela elektrifikacije in uresničena dolgoletna želja prebivalstva, da tudi po jurkloštrskih hribih zagori električna luč.

Za pospeševanje živinoreje in osvežitev pasme se bo polagoma nabavilo nekaj plemenske živine za člane živinorejskega odseka. Obnovljena bo tudi kontrola rodovniške živine.

Občni zbor je nadalje odobril ustanovitev štipendije, da bo KZ vzdrževala šolanje enega nadarjenega kmečkega fanta, ki bo vstopil v kmetijsko šolo in po končanem šolanju s svojim strokovnim znanjem širil napredno kmetijsko in zadružno misel na vasi.

Vprašanje gasilskega doma na Senovem

Sredi Senovega je ob kino dvorani precejšen kup opeke in peska, in to že prilično dolgo. Človek, ki stvari ne pozna, se nehote vpraša, zakaj ta material neizrabljen čaka vso gradbeno sezono. Vsakdo od domačinov lahko pove, da je ta gradbeni prostor namenjen za nov gasilni dom prostovoljnega gasilnega društva. Zares, mnogo je gasilcev, ki se že več let trudijo, da bi zgradili na Senovem primeren gasilni dom, kjer bi dobili prostor, kjer bi hranili orodje, se shajali na seje in sestanke. Pri vsej pridnosti pa doslej niso uspeli. Nekoč je društvo tudi že imelo obljubljen kredit, pa je zapadel in spet je vse prizadevanje splavalo po vodi.

Zdaj si je društvo celo že nabavilo precej gradbenega materiala (opeke, cementa, lesa, peska), nima pa denarja za zidavo. Človek se nujno mora vprašati, ali res ni nikogar, ki bi odločno vzgibal to prepotrebno vprašanje. Seveda ni to stvar samo posameznikov, ki sami problema razumljivo ne morejo rešiti, temveč je to zadeva skupnosti, pa tudi vsakogar, ki mu gasilci v primeru nesreče nesebično priskočijo na pomoč.

L. A.

ALI JE TO ŠE BRZOJAV

Dne 15. VII. t. l. nam je umrl brat v Novem mestu. O tem smo obvestili njegovo sestro v Radečah pri Zidanem mostu z brzojavko, ki je bila oddana na pošti Novo mesto istega dne ob 18. uri. Brzojavka je prispela po petindvajsetih minutah v Radeče, t. j. ob 18.25.

Res na naslovu ni bilo hišne številke, toda naslovljenka je tam dobro poznana in stanuje samo kakih sto metrov od pošte. In če bi je že res ne mogli najti, zakaj brzojavke niso vrnili odpošiljatelju, oz. pošti Novo mesto? V tem primeru, bi verjetno še vedno bila možnost, sorodstvo obvestiti o smrtnem primeru po radiu.

Pošta Radeče pa tega ni storila, temveč je šele po PETIH dneh, t. j. 20. VII. končno našla naslovljenko, ko je bil njen brat že davno pokopan.

Da je bila stvar še bolj tragična in mučna, je bilo v brzojavki naslovljenki naročeno, naj o bratovi smrti obvesti še drugo sestro in dva brata. Tako pa po krivdi pošte Radeče obe sestri in dva brata niso imeli pojma o smrti in pogrebu tretjega brata.

Posledice takega nevestnega poslovanja se ne dajo več popraviti, zato je vsak komentar odveč.

VRISK-OVI

VREME

Napoved za soboto, dne 8. avgusta 1953: Menjajoče oblačno vreme brez bistvenih padavin. Zjutraj po kotlinah megla. Temperatura ponoči 8 do 10° C, podnevi 23 do 25° C.

Sindikalni posvet v Ločah

Te dni je bil v Ločah sestanek sindikalnih odbornikov iz vseh treh podružnic v tem kraju. Pogovorili so se o številnih vprašanjih, na katere naletijo pri svojem vsakodnevnem delu. Ugotovili so, da je njihovo delo precej aktivno na vseh področjih premalo pažnje pa posvečajo politični vzgoji članstva, kar je spričo letnega časa in dveh več ali manj sezonskih podjetij (opekarna in drž. posestvo) do neke mere opravičljivo, toda ne bi smelo biti razlog za nedovoljno vzgojo delavcev. Razpravljali so tudi o odpuščanju delavcev ter bili mnenja, da je v naših podjetjih odpuščeno precej delavcev prav zaradi tega, ker si upajo jasno povedati kritiko o posameznih ljudeh v vodstvu podjetja. Član krajevnega sindikalnega sveta iz Konjic, ki je bil navzoč na posvetovanju je pojasnil nekatere najvažnejše gospodarske in politične dogodke v naši državi ter nekaj novih uredb.

Kje so vzroki za nazadovanje Dobove?

Dobova, prijazen obmejni kraj ob slovensko-hrvatski meji s približno 2800 prebivalci in precej razvito industrijo, je igrala tako pred vojno, kakor tudi prva leta po vojni, ko so se prebivalci vrnili iz pregnanstva, zelo napredno vlogo v kulturnem in političnem pogledu, medtem ko zdaj tujec že ob prvem stiku s prebivalstvom spozna, da je v zadnjih letih v mnogih ozirih nazadovala.

V Dobovi na primer še ni društva Partizan, čeprav je bil nekdanji dobovski Sokol med najboljšimi daleč naokrog. V Dobovi nadalje ni »Svobode«, čeprav je tam 5 sindikalnih podružnic, ni pevskega zbora, ki se je leta 1949 razšel, ni ljudske univerze, ni ljudske tehnike, ni mladinskih aktivov razen v Selu in na papirju v sami Dobovi. Tudi Kmetijska zadruga nima več živinorejskega, ne sadjarskega in ne kreditnega odseka. Dobova tudi spomenika padlim borcem še nima, značilno za Dobovo pa je tudi to, da občni zbori nobene izmed organizacij v zadnjem času niso več sklepni. Dramatska dejavnost KUD v Dobovi znaša v zadnjem času komaj po eno igro na leto, ko pa je v mesecu juniju letos gostoval pevski zbor iz Sevnice in priredil vokalni koncert, je bilo navzočih 60 pevcev in 40 poslušalcev. Skratka, mrtvilo in nazadovanje na vseh področjih javnega udejstvovanja.

Posebno značilno za Dobovo pa je končno še to, da pri volitvah v ljudske odbore doslej ni mogla kandidirati še nobena žena, za katere je poleg ostalega značilno tudi to, da so v pretežni večini nasprotnice alkoholizma, medtem ko se je prav ta v zadnjih letih v obliki ilegalnega točenja alkoholnih pijač zelo razpasel in predstavlja največje zlo za celotno prebivalstvo.

Vse to dokazuje, da na vodstvih Zveze komunistov in Socialistične zveze ni vse v redu in da tudi z aretacijo Glogoviča, nekdanjega vodilnega funkcionarja v Dobovi, stvari še zdaleč niso urejene.

Jože Potočnik

Občinski prazniki — svetli spomini na slavne dni

Posamezne občine širom Slovenije ustanavljajo svoje občinske praznike, ki jih bodo praznovale vsako leto. Spominjali jih bodo težkih, a slavnih dni narodnoosvobodilne borbe, ko se je naše ljudstvo združilo v borbi proti okupatorju.

V Loškem potoku so si izbrali za svoj občinski praznik 31. julij. Tega dne so odkrili v Sodolu spominsko ploščo 18 talcem. Poleg številnih udeležencev iz bližnjih in daljnih vasi so se slovesnosti udeležili še Matevž Hace, dr. Metod Mikuš, Jan Lokovšek in narodni heroj Stane Semič-Daki.

9. avgust 1941. je za Zagorje zgodovinskega pomena. Tedaj so partizani izvedli prvi organizirani napad na nemško postojanko, kjer je sodeloval tudi narodni heroj Tone Okrogar-Nestl. Po tej akciji so se začela preganjanja napredno mislečih ljudi, ki so jih odganjali v zapore in koncentracijska taborišča. Kljub temu borbenost Zagorjanov ni popustila, saj je Zagorska dolina dala med narodnoosvobodilno borbo 564 ljudi, ki so padli kot borci, pomrli zaradi mučenja v zaporih in koncentracijskih taboriščih, ali pa so bili ustreljeni kot talci.

Zato je ljudski odbor mestne občine sklenil, da bodo odslej vsako leto praznovali 9. avgust kot občinski praznik. Letos ga bodo praznovali prvič. Ob tej priložnosti so v petek priredili košarkarski, kegljaški in namiznoteniški turnir, danes pa prirejajo nogometni turnir. Zmagovalci bodo dobili lepe pokale, ki jih je kupila mestna občina in množične organizacije. Danes bodo priredili še slavnostno akademijo. Glavna prireditev pa bo jutri v nedeljo, ko bodo obskali grob talcev in priredili slovesno množično zborovanje.

Premajhna kazen za gospodarske kriminalce

Nedavno sta se zagovarjali pred okrajnim sodiščem v Ilirski Bistrici Mohor Katarina, bivša poslovodkinja in Martinšek Margareta, blagajničarka poslovalnice invalidskega podjetja »Fotolik« v Ilirski Bistrici. Mohorjeva si je kot poslovodkinja brez vsakega dovoljenja in vednosti uprave podjetja »Fotolik« pogosto izposojevala iz blagajne poslovalnice denarne zneske v višini več tisoč dinarjev. Izposojevanje je dopuščala tudi sobotženki Martinškovi in vajencem poslovalnice Matko Veri, Volk Kristini in Logar Dominiku. Da bi prikrila neupravičeno izposojevanje pred revizijo nadrejenih organov, je naročala Martinškovi, naj vseh naročil ne knjiži v naročilniško knjigo, pač pa na posebne lističe, vse to z namenom, da bi si tako omogočila izposojevanje denarja. Tudi kontrole nad delom fotografskih vajencev ni vodila, ki so brez nadzorstva pokvarili večje količine fotografskega materiala. Mohorjeva prav tako ni vodila kontrole tudi nad prodajo in porabo fotografskega materiala.

Pri tem poslu je Mohorjevi verno pomagala obtoženka Martinšek Margareta, ki je vodila evidenco o izposojenem denarju le na raznih lističih, ne pa v blagajniški knjigi. Tako je kmalu nastal primanjkljaj v znesku 90.500 din.

Okrajno sodišče v Ilirski Bistrici je obsodilo poslovodkinjo Mohor Katarino le na 10 mesecev zapora, blagajničarko Martinšek Margareto pa na 7 mesecev. Za taka dejanja, ki bi se lahko stopnjevala še v hujši kriminal, je kazen vsekakor prenizka.

M. K.

Dnevne vesti

KOLEDAR

Sobota, 8. avgusta: Miran, Maša.
Nedelja, 9. avgusta: Janez, Roman.

8. VIII. 1848. — James Glaisher je v Londonu narisal prvo vremensko karto na podlagi brzojavnih poročil iz 23 vremenskih opazovalnic.

8. VIII. 1941. — Velik spopad partizanov z Nemci na Jelovici.

Dr. Josip Volavšek ne ordinira do 31. avgusta. 5707-u

Maturanti koperskega učiteljišča l. 1903 praznujemo 50-letnico mature 17. t. m. v Kopru. Odhod iz Ljubljane z avtobusom ob 5.10. Dobrodošli tudi drugi maturanti tega učiteljišča. 5727-d

Maturantje celjske gimnazije letnik 1938! 15. letnico mature obhajamo 8. avgusta, Celje, restavracija Ostrica ob 20. uri. Vabljeni.

Vabilo na sestanek in proslavo minule 80-letnice ravnatelja dr. Matko Potočnika v Celju 9. VIII. ob 10.30 v vrtu Union. Pride tudi slavljenec! Odbor. 5719-d

Otvoritev nove poštarske koče na Vršiču. V nedeljo 9. t. m. bo planinski aktiv »Poštar« slovesno otvoril svojo novo planinsko postojanko pod Solno glavo na Vršiču. Vsi ljubitelji planin vljudno vabljeni! 5688-d

Občinski odbor Zveze borcev NOV v Zagorju ob Savi bo proslavil 9. avgusta 1953 **občinski praznik** z bogatim sporedom. V soboto športna tekmovanja Slavnostna akademija v soboto, v nedeljo glavna prireditev. Podrobni spored preberite na lepakih. K obilni udeležbi vabi Odbor.

Avtobusni promet Celje obvešča potnike, da bo od 8. t. m. dalje začasno ukinjen avtobusni promet na progi Celje—Blagovna—Podčetrtek. 5710-d

Visokošolci Šoštanjskega okraja pozor! Obveščamo vas, da se bo Ustanovna skupščina Kluba visokošolcev Šoštanjskega okraja vršila 15. VIII. t. l. ob 9.30 v Sindikalni dvorani Tovarne usnja Šoštanj. Potni stroški za relacije nad 20 km bodo povrnjeni. Računamo, da se boste skupščine za gotovo udeležili. — Iniciativni odbor.

Putnik Ljubljana. Putnikovi jesenski izleti na **Jadran** — od 6. septembra dalje vsako nedeljo 5-dnevni izlet na Rab, Crikvenico in Lovran in 10-dnevni izlet v Dubrovik—Split in Šibenik. Ugodnee cene, možnost koriščenja popustov za letni odmor. — Vse informacije zahtevajte v poslovalnici PUTNIKA-a v Ljubljani ali na tel. št. 23-277!

Elektrarna Medvode obvešča javnost, da je zaradi splošnega zanimanja nova elektrarna odprta za ogled samo še v nedeljo dne 9. t. m. od 10. do 19. ure. Poznejši ogledi bodo možni samo z dovoljenjem po predhodni pismeni prijavi na **Elektrarno Medvode.** 5730-d

Obveščamo prebivalstvo mesta Ljubljane, da bodo avgusta nočne gasilne vaje. Alarmiranje se bo izvršilo z električno sireno, kar naj prebivalstvo ne moti, da je požar. — Iz pisarne Tajništva za notranje zadeve MLO glavnega mesta Ljubljane.

Na Krvavcu bo Astronomska sekcija Prirodoslovnega društva nudila ob lepem vremenu zvečer dne 8. in 9. t. m. interesiranim planincem ogled zanimivih nebesnih objektov z raznimi astronomskimi daljnogledi. 5725-d

Ste že poskusili klinično preizkušeno kremo **»POUR VOUS«,** za nego lica sončenje in po britju. Dobi se povsod. 5660-d

Zakaj bi molje samo preganjali, ko Vam pa danes nudimo sigurno sredstvo **MOTOX,** da jih uničujemo. Pazite na znamko »MOTOX«

Stenice, ščurke, bolhe, kakor tudi rastlinski mrčes zanesljivo uniči **TOXIT** prašek. Prodajajo vse drogerije v Ljubljani. 5547-d

Bivši direktor Tovarne kovanega orodja Žreče, tov. VRHOVEC Franc je bil z odločbo izvršnega sveta, odbora za gospodarstvo, razrešen dolžnosti direktorja z odločbo Delavskega sveta podjetja pa razrešen službe pri Tovarni kovanega orodja Žreče. — Obveščamo javnost, da imenovani tov. VRHOVEC Franc ne more v nobenih primerih in zadevah zastopati naše podjetje. — Upravni odbor Tovarne kovanega orodja Žreče. 5722-d

RADIO

Dnevni spored za soboto, dne 8. avgusta 1953

5.30—5.40 poročila; 6.30—6.40 poročila; 12.00 Opoldanski orkestralni spored; 12.30 poročila; 13.00 Kulturni pregled — Peter Zlatnar: Ob kongresu esperantistov; 13.10 Želimo vas razvedriti (lahka, zabavna in plesna glasba); 14.00 Slovenska narodna glasba (prenos v Zagreb); 14.40 Virtuozne skladbe izvaja pianist Marjan Lipovšek; 18.20 Za pionirje — H. Smreker: Pri mlekarici na počitnicah; 18.40 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta; 19.00 Radijske reklame; 19.10 Zabavna glasba, vmes objave; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Pisan sobotni večer; 22.00 poročila; 20.30 Oddaja za naše izseljence na valu 327,1 m do 23.00; 23.00—24.00 Oddaja Radio Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

OBVESTILA

RAZPIS

Kmetijsko-gospodinjska šola Vinomer pri Metliki razpisuje sprejem gojenk v šolskem letu 1953-54. Pogoji za sprejem so naslednji: 1. popolna osnovnošolska izobrazba; 2. da so kandidatke stare vsaj 17 let; 3. da se kandidatke, oziroma njeni starši, kmetijska zadruga ali ostale ustanove, ki bodo gojenke štipendirali v tekočem letu 1953-54, obvezujejo, da bodo redno plačevale mesečno vzdrževalnino v znesku din 2500. Prošnji za sprejem je treba priložiti naslednje dokumente: 1. kratek življenjepis; 2. zadnje šolsko spričevalo; 3. rojstni list; 4. potrdilo o vpisu v volilni imenik; 5. obveza staršev, oziroma kmetijske zadruge ali ustanove o rednem plačevanju vzdrževalnine. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 1. sept. na naslov: Kmetijsko-gospodinjska šola Vinomer pri Metliki. — Upravitelj stvo šole. 5721-S

ZAHVALE

Vsem, ki ste našo nepozabno teto **FANI FORTUNA** spremljali na zadnji poti, ji darovali cvetja, z nami sočustvovali in nam ob njeni težki bolezni in smrti pomagali, najlepša hvala. — Žalujoči ostali. — Stična, Ljubljana, 8. VIII. 1953. 5723-z

Ob težki izgubi naše ljubljene nepozabne hčerke, sestre, svakinje in nečakinje **MALČI** se globoko ganjeni zahvaljujemo vsem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali ob bridki izgubi in jo spremili na zadnji poti. Iskreno se zahvaljujemo darovalcem vencev, organizaciji mladine, pevcem iz Branika in njenim sošolcem iz Gorice in Pestojne. Posebno zahvalo izrekam g. dekanu iz Zalega hriba za ganljiv in tolažilen govor ob odprtem grobu ter zdravniškemu osebju bolnice v Vipavi za požrtvovalnost. — Družine: Pišlanc Grezdanič. — Branik, Postojna, Katinara, Maribor 25. VII. 1953. 5705-a

Vsem, ki so mojega nepozabnega moža in očeta

FRANCA GERŽELJA

spremili na zadnji poti in mu poklonili cvetje, se iskreno zahvalujem. Zahvala tudi vsem za izrečena sožalja in tolažbo.

Žalujoča žena **Angela** in otroci.

Maribor, Čatež.

KINO

KINO »UNION«: amer. barvni film »Onstran Missourija«. Tednik: Filmske novosti št. 32. Predstavi ob 18 in 20.
KINO »KOMUNA«: Zaprto!
KINO »SLOGA«: amer. film »Afera na Trinidadu«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 17 dalje
KINO »SOČA«: Zaprto!
L. KINO »TIVOLI«: amer. barvni film »Onstran Missourija«. Tednik. Predstava ob 20.30
LETNI KINO »BEŽIGRAD«: angleški film »Izobčenec z otokov«. Tednik. Predstava ob 20.30 uri.
Prodaja vstopnic v obeh kinematografih eno uro pred pričetkom.
KINO »SISKA«: amer. film »Nevidni človek«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.
KINO »TRIGLAV«: amer. barvni film »Na otoku s teboj«. Tednik. Predstavi ob 18. in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.
LETNI KINO DOM LM: amer. film »Nevidni človek« ob 20.30. Prodaja vstopnic od 19. dalje.
LITOSTROJ: angl. film »Dolina orlov« in tednik ob 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.
CELJE »UNION«: amer. barvni film »Rudnik kralja Salamona«.
CELJE »LETNI« in »DOM«: »Afera na Trinidadu«.
BLED: slov. film »Jara gospoda«.
KAMNIK: meh. film »La Malquerida«.
VEVČE: franc. film »Frizer za dame«.
DOMŽALE: nem. film »Maja v tančici«.
ZADOBROVA: angl. film »Nebo brez jastrebov«.
NOVO MESTO »KRKA«: amer. film »Velika reka« ob 18.15 in 20.15.
ROGAŠKA SLATINA: angleška drama »Mandy«.
ZALEC: angl. film »Rebecca«.
KRANJ — STORŽIČ: ameriški film »Pavla« ob 16, 18 in 20.
KRANJ — PARTIZAN: italijanski film »Ljubezen in strup«.
KRANJ — SVOBODA: Zaprto.

„SLAVOLOK ZMAGE“

ERICH MARIA REMARQUE

61

Jeannot je premišljeval. »Priče,« je rekel potem. »Važno je, da imamo priče. Jih imamo?«

»Mislim, da ima tvoja mati dva naslova. Imela je listka v rokah.«

Deček je postal nemiren. »Izgubila ju bo. Če ju le ni že izgubila. Saj veste, kakšni so stari ljudje. Kje je zdaj?«

»Tvoja mati je vso noč do danes opoldne sedela pri tvoji postelji. Potem smo jo lahko poslali stran. Kmalu bo spet tu.«

»Upam, da ju ima še. Policija —.« Napravil je šibko kretnjo s shujšano roko. »Lopovi,« je zamrmral. »Sami lopovi. Z zavarovalnico so si na roko. Toda če imaš dobre priče — kdaj pa spet pride?«

»Kmalu. Nikar se ne razburjaj zaradi tega. Bo že vse v redu.«

Jeannot je premikal usta, kakor bi kaj žvečil. »Včasih izplačajo denar tudi naenkrat. Kot poravnavo. Namesto rente. S tem bi lahko odprla z mano kakšno majhno trgovinico.«

»Odpočij se zdaj,« je rekel Ravic. »Lahko boš še pozneje premišljeval o tem.«

Deček je odmajal z glavo. »Pač,« je rekel Ravic. »Čil moraš biti, ko pride policija.«

»Saj res. Kaj pa naj storim?«

»Spati.«

»A potlej —?«

»Te bomo že zbudili.«

»Rdeča luč. Zagotovo rdeča luč.«

»Zagotovo. In zdaj poskusi malo zaspati. Tu je zvonček, če boš kaj potreboval.«

»Doktor —.«

Ravic se je obrnil.

»Če pojde vse po sreči —.« Jeannot je ležal v svojih blazinah in nekaj kakor smehljaj je šinilo čez njegov prezreli, od krčev spačeni obraz —. »Včasih ima človek le srečo, kaj?«

Večer je bil vlažen in topel. Raztrgani oblaki so se nizko vlekli nad mestom. Pred restavracijo Fouquet so bile postavljene okrogle, s koksom kurjene peči. Vrste mizic in stolov so stale zato tam okrog. Na enem je sedel Morozov. Pomignil je Ravicu. »Pojdi sèm, popij kaj z menoj.«

Ravic se je usedel k njemu. »Preveč posedamo po sobah,« je izjavil Morozov. »Ti je že kdaj prišlo to na misel?«

»Ti ne. Saj postopaš stalno po cesti pred Šeherezado.«

»Fantek, pusti svojo revno logiko. Jaz sem zvečer neke vrste dvonožnata vrata v Šeherezado, ne pa človek pod milim nebom. Preveč posedamo po sobah, sem rekel. Preveč mislimo v sobah. Preveč živimo v sobah. Preveč obupujemo v sobah. Je mogoče na prostem obupati?«

»In še kako!« je rekel Ravic.

»Samo zato, ker živimo preveč v sobah. Ne pa zato, ker smo vajeni. Človek veliko spodobneje obupa v pokrajini kakor pa v vrsti sob s kuhinjo. Tudi bolj udobno. Nikar ne ugovarjaj! Ugovarjanje razodeva zapadnjaško ožino duha. Kdo pa hoče imeti prav? Jaz imam nocoj svoj prosti večer in hočem čutiti življenje. Sicer pa tudi preveč ščijemo v sobah.«

»Tudi preveč ščijemo v sobah.«

»Ne drezaj vame s svojo ironijo. Dejstva življenja so preprosta in trivialna. Šele naša domišljija jim daje življenje. Kole za obešanje perila spreminja v drogove za prapore sanj. Imam prav?«

»Ne.«

»Razume se, da ne. Saj niti nočem.«

»Seveda imaš prav.«

»Dobro, brate. Tudi spimo preveč v sobah. Tako postanemo kos pohištva. Hiše iz kamna so nam zlomile hrbtenico. Tako smo postali potujoče zofe, toaletne mizice, blagajne, mesečni plačanci, kuhinjski lonci in vodni klozeti.«

»Točno. Potujoči strankini programi, smodnišnice, zavodi za slepce in blaznice.«

»Nikar mi venomer ne segaj v besedo. Pij, molči in živi, ti morilec s skalpelom. Poglej, kaj je postalo iz nas! Kolikor vem, so imeli samo stari Grki bogove za pitje in življenjske slasti: Bakha in Dioniza. Mi pa imamo zato Freuda, manjvrednostne komplekse in psihoanalizo — strah pred prevelikimi besedami v ljubezni in prevelike besede v politiki. Žalostno pokolenje!« Morozov je pomežiknil.

Ravic je pomežiknil. »Stari, vrli cinik s sanjami,« je rekel.

Morozov se je zarežal. »Klavrni romantik brez iluzij — za malo časa na zemlji Ravic imenovan.«

»Za zelo malo časa. Kar se imen tiče, je to že moje tretje življenje. Je to poljska vodka?«

»Estonska. Iz Rige. Najboljša. Natôči si — nato pa daj, da spokojno tukaj malo posediva in gledava na najlepšo cesto na svetu in živiva ta blagi večer ter mirno pljujeva obupu v brk.«